

משרד החינוך
אגף א' לחינוך על יסודי
מינהל מדע וטכנולוגיה

חוברת מלווה חונכות כיתה י"א

מדריך למורה במגמת
מנהיגות ויזמות בסביבה עסקית

ג'וינט ישראל אשלים | JDC
יחד בעשייה חברתית לסמן ילדים, נוער וצעירים במצבי סיכון

המכון
הדחוקרטי

BIG
PICTURE
LEARNING

תוכן העניינים

32	אבן דרך 1	5	הקדמה:
32	ספטמבר - נובמבר	6	לוח שנתי
42	מעגלי השתייכות	8	נספח 1 מחוון אבן דרך 1
46	קבוצת עמיתים	10	נספח 2 - מחוון אבן דרך 2
53	אבן דרך 2	12	נספח 3 - מחוון אבן דרך 3
53	דצמבר - מרץ	14	מחוון 4: כללי
65	קונפליקטים	15	הערכת בוחן חיצוני
90	אבן דרך 3	16	תהליכים כלל שנתיים
90	אפריל - יוני	16	אוטוביוגרפיה אישית
96	ביבליוגרפיה מקוונת - חונכות	18	פרקי האוטוביוגרפיה
		24	אקטואליה
		25	מודל ארבעת השלבים להנחיית שיעורי אקטואליה:

הקדמה:

בכיתה י"א מטרת תהליך החונכות הוא להרחיב את ההתבוננות של התלמיד על מעגלי חייו באופן הדרגתי, זאת לאחר שבכיתה י' התהליך עסק בעיקרו בתהליכים פנימיים, זיהוי חוזקות, אירועים מכוננים שהשפיעו על תהליכי קבלת החלטות, חלומות ותרגומם למטרות ויעדים. בכיתה י"א אנו נלווה את התלמיד בתהליך גיבוש הבנה תוך בירור מקומו במעגלי ההשתייכות בחייו. מעגלים אלה עיצבו ומעצבים את זהותו של התלמיד, אליהם הוא מרגיש שייך או שאינו מרגיש שייך, אך בכל מקרה הם מספקים לו התמודדויות ואתגרים. תהליך העבודה בקבוצת החונכות יאפשר פיתוח מודעות והתבוננות ביקורתית על מעגלי ההשתייכות והקבוצה תהווה מקום בטוח לבירור מעמיק של ההשפעה שלהם על התלמיד ועל היכולת של התלמיד להשפיע עליהם.

המעגלים המרכזיים בהם נעסוק בכיתה י"א הם: המשפחה, הכיתה, בית הספר, מעגל העמיתים ויחסי הגומלין בין הקבוצות השונות. התלמיד יזהה וימקם את עצמו במעגלים אלה ולצד זה יבצע פעולה המשפיעה על המרחב הכיתתי והבית ספרי.

בנוסף התלמידים יעסקו בחיבור לפעילות החיים כאזרחים בחברה הישראלית.

[החיים שאחרי בית הספר](#) - ליווי התלמיד במחשבות ראשונות על הצעד הבא אחרי בית הספר: צבא, שירות לאומי, לימודים או עבודה לתלמידים שאינם מתגייסים.

[חינוך לאזרחות פעילה](#) דרך חיבור לאירועים אקטואליים - עידוד למעורבות, חשיבה ביקורתית, הבעת עמדה ומעורבות.

*המתודות בחוברת זו הן מתודות המתווספות למתודות בחוברת החונכות בכיתה י', בה ניתן למצוא שפע של הצעות לפעילות גיבוש קבוצה וליווי תהליך עבודה קבוצתי לאורך פעילות השנה.

לוח שנתי

התמחות	חונכות	
<ul style="list-style-type: none"> • טרום התמחות • מיעוד מהלך התמחות • אנתרופולוגיה ארגונית • חקר ארגון • פרויקט 	<ul style="list-style-type: none"> • תסריט חיים • אקטואליה • תיעוד רפלקטיבי 	
מוטיבציה, כוחות ההשפעה, אורייטציית עתיד, עמדות וסטריאוטיפים של מקצועות, חיפוש עבודה, הצגה עצמית, התחלת תהליך חקר	זיהוי חוזקות, חמשת משאבי התודעה, קבלת החלטות, מעגלי שייכות-משפחה, קבוצת עמיתים, אקטואליה, כתיבה אוטוביוגרפית	אבן דרך 1
פרזנטציה: שאלון עוגני קריירה, קבלת החלטות- שימוש במודל הסחל"ב, חקר: נושא מחקר+ שאלת מחקר, בחירת מקום התמחות+ נימוקים, ראיון	'תסריט חיים': כתיבת ראשי פרקים לתסריט חיים (שימוש בפעילויות חונכות וכתיבה רפלקטיבית קבועה) + כתיבת פרק ראשון+ תגובה על 2 אירועי אקטואליה.	תוצרים
העבודה בעולם משתנה, סוגי עובדים, ממשקי ארגון, SWOT, סביבת הארגון, יחסי גומלין, תהליך חקר+ שימוש בנתונים כמותיים, יוזמה - זיהוי פרויקט, שרשרת האספקה, התמחות	תיוג, שיתוף פעולה, שייכות לחברה, קבוצות, אחרי בית ספר, קונפליקטים, סטטיסטיקה, אקטואליה, כתיבה אוטוביוגרפית	אבן דרך 2
פרזנטציה: אנתרופולוגיה ארגונית על מקום ההתמחות תוך שימוש במושגים שנלמדו, חקר מלא, יוזמה - הצעה לפרוייקט רלוונטי למקום ההתמחות/ לקהילה	'תסריט חיים': כתיבת פרק 'תסריט חיים' שימוש בפורטפוליו מתוך שייכות לחברה וקונפליקטים, ניתוח 2 אירועי אקטואליה	תוצרים
נחישות, תלוש שכר, פרויקט, פרזנטציה, תיעוד, חקר	התמודדות עם קונפליקטים, אחרי בית ספר, מעגלי השתייכות, כולל אקטואליה	אבן דרך 3
פרזנטציה: תיעוד התמחות+ ניתוח דילמות במקום ההתמחות, הערכת מנטור, חקר אנתרופולוגי מקיף - שימוש במושגים, חקר נושא בהתמחות, פרויקט- אותנטי לתלמיד ורלוונטי לסביבה	'תסריט חיים': מפת מעגלי השתייכות, ניתוח 2 אירועי אקטואליה	תוצרים

תמהיל הערכה י"א - ציון מגן

התמחות	חונכות	אבני דרך
<p>פרזנטציה: 20% קבלת החלטות מקום התמחות - נימוקים + שימוש בסחל"ב - 5% חקר: נושא שאלת מחקר - 5% תיעוד סיורים / ראיון - 5% הצעה לפרויקט - 5%</p>	<p>תסריט חיים: כתיבת ראשי פרקים אקטואליה כתיבה רפלקטיבית קבועה השתתפות בחונכות</p>	<p>אבן דרך 1 ספטמבר - דצמבר מחווין נספח 1</p>
<p>פרזנטציה: 20% ת.ז. מקום התמחות אנתרופולוגיה ארגונית - שימוש במושגים - 5% חקר + נתונים כמותיים - 5% מהלך התמחות - 10% הצגה</p>	<p>תסריט חיים: אקטואליה כתיבה רפלקטיבית קבועה השתתפות בחונכות</p>	<p>אבן דרך 2 ינואר - מרץ מחווין נספח 2</p>
<p>פרזנטציה: 25% תיעוד התמחות + ניתוח דילמות - 5% חקר + נתונים כמותיים - 5% פרויקט - 10% הצגה - 5%</p>	<p>תסריט חיים: כתיבת פרק אוטוביוגרפיה אקטואליה מעגלי השתייכות כתיבה רפלקטיבית קבועה</p>	<p>אבן דרך 3 אפריל - מאי מחווין נספח 3</p>
<p>הערכת מנטור + הערכת חונך: 5% הגעה, התנהגות הולמת, מקצועיות, יזמות פתרון בעיות</p>	<p>תסריט חיים - 10% אקטואליה - 10% רפלקציה - 10% הערכת חונך: 5% מאמץ והשקעה השתתפות בקבוצה מודעות עצמית ורפלקציה תקשורת ומערכות יחסים</p>	<p>כללי יוני מחווין נספח 4</p>

מקרא:

מעל המצופה: 90-100, כמצופה: 75-90, בדרך למצופה: 60-75, מתחת למצופה: מתחת ל-60

נספח 1 מחוון אבן דרך 1

נושא-על	קריטריון	מעל למצופה	כמצופה	בדרך למצופה	מתחת למצופה
חונכות - 'תסריט חיים'	<p>כתיבת ציר 'תסריט חיים': בחירה של הפרקים עליהם התלמיד יכתוב תסריט חיים מתן שמות לפרקים כתיבת ציר תסריט חיים - נושא מארגן</p> <p>כתיבת פרק: פרק שכולל בין 2-3 עמודים פרק המבוסס על המשימות שנעשו בכיתה כתיבה קולחת ותקינה כתיבה תכנים משמעותיים</p>				
	<p>תגובה על אירועי אקטואליה: בחירת אירוע אקטואלי להתייחסות תגובה כתובה באורך של כחצי עמוד המתייחסת לכל אירוע תגובה הכוללת תיאור האירוע, המשתתפים בו, רציונל הבחירה בו, והתייחסות ביקורתית של התלמיד אליו</p> <p>תיעוד רפלקטיבי: הכנת משימות החונכות בכיתה תיעוד קבוע ורציף ביומן רפלקטיבי מודעות עצמית לגבי תהליך ההתפתחות האישי זיהוי תחומי התקדמות ותחומי אתגר</p>				
	<p>השתתפות: הכנת משימות איכותיות ומשמעותיות בקבוצת החונכות יחסי אנוש ותקשורת תקינים עם החונך והתלמידים שיתוף פעולה מעורבות ואכפתיות</p>				

מתחת למצופה	בדרך למצופה	כמצופה	מעל למצופה	קריטריון	נושא-על
				<p>קבלת החלטות לגבי מקום התמחות: שימוש מושכל במודל הסחל"ב הנמקה לבחירה במקום התמחות אחריות ועצמאות במציאת מקום התמחות ובתקשורת עם המנטור</p> <p>חקר - נושא ושאלה: בחירת נושא לתהליך החקר לאחר מיפוי ובירור נושאים מגוונים בחירת וניסוח שאלת חקר איכותית ומניעה כתיבת ראשי פרקים לתהליך החקר</p>	<p>התמחות - פרזנטציה</p>
			<p>סיורים + ראיון: השתתפות בסיורים התעניינות ומעורבות תיעוד רפלקטיבי לאחר כל סיור קיום ראיון עם דמות משמעותית</p>		
			<p>הצגה: הצגת כל התכנים הנדרשים עמידה מול קהל הצגה אסתטית הצגה קוהרנטית שימוש בדרכים שונות לעניין את הקהל</p>		

נספח 2 - מחוון אבן דרך 2

מחלת למצופה	בדרך למצופה	כמצופה	מעל למצופה	קריטריון	נושא-על
				כתיבת פרק: פרק שכולל 2-3 עמודים פרק המבוסס על המשימות שנעשו בכיתה כתיבה קולחת ותקינה	חונכות - 'תסריט חיים'
				תגובה על אירועי אקטואליה: בחירת אירוע אקטואלי להתייחסות תגובה בכתב באורך של כחצי עמוד לכל אירוע תגובה הכוללת את תיאור האירוע והתייחסות ביקורתית	
				תיעוד רפלקטיבי: הכנת משימות החונכות בכיתה תיעוד קבוע ורציף ביומן רפלקטיבי מודעות עצמית לגבי תהליך ההתפתחות האישי זיהוי תחומי התקדמות ותחומי אתגר	
				השתתפות: הכנת משימות איכותיות ומשמעותיות בקבוצת החונכות יחסי אנוש ותקשורת תקינים עם החונך והתלמידים מעורבות ואכפתיות	

מחלת למצופה	בדרך למצופה	כמצופה	מעל למצופה	קריטריון	נושא-על
				<p>אנתרופולוגיה ארגונית - ת.ז. של מקום ההתמחות ציר זמן היסטורי של מקום ההתמחות ניתוח סביבות המיקרו והמאקרו של הארגון הכנת SWOT ארגוני ניתוח של שרשת האספקה של הארגון</p>	<p>התמחות - פרזנטציה</p>
				<p>חקר + נתונים כמותיים שימוש מושכל בשלושה מקורות מידע לכל הפחות תיעוד והצגת נתונים כמותיים תומכים כתיבת טיוטה של עבודת חקר (לפחות ארבעה עמודים) הכוללת ראשי פרקים, סיכום תוכן, הסקת מסקנות, מענה לשאלת החקר ורשימה ביבליוגרפית כתיבה על פי עקרונות הכתיבה האקדמית</p>	
				<p>תיעוד העבודה במקום ההתמחות + הצעה לפרויקט: נרכשו ידע ומיומנויות בתחום המקצועי מתקיים תיעוד רציף במקום ההתמחות מחויבות, מאמץ זיהוי של צורך לפרויקט רלוונטי ובעל ערך לתלמיד ולקהילה פרויקט משמעותי למקום ההתמחות/ לקהילה/ לבית הספר</p>	
				<p>הצגה: הצגת כל התכנים הנדרשים עמידה מול קהל - שימוש בדרכים שונות לעניין את הקהל הצגה אסתטית הצגה קוהרנטית</p>	

נספח 3 - מחוון אבן דרך 3

נושא-על	קריטריון	מעל למצופה	כמצופה	בדרך למצופה	מתחת למצופה
חונכות - 'תסריט חיים'	כתיבת פרק: פרק שכולל 2-3 עמודים פרק המבוסס על המשימות שנעשו בכיתה כתיבה קולחת ותקינה אריזה קוהרנטית ואסתטית של שלושת הפרקים				
	תגובה על אירועי אקטואליה: בחירת אירוע אקטואלי להתייחסות תגובה בכתב באורך של כחצי עמוד לכל אירוע תגובה הכוללת את תיאור האירוע והתייחסות ביקורתית				
	תיעוד רפלקטיבי: הכנת משימות החונכות בכיתה תיעוד קבוע ורציף ביומן רפלקטיבי מודעות עצמית לגבי תהליך ההתפתחות האישי זיהוי תחומי התקדמות ותחומי אתגר				
	מעגלי השתייכות: זיהוי מעגלי השתייכות ומפת המעגלים ושילובם בתסריט חיים שימוש במושגים שנרכשו לאורך השנה במסגרת החונכות				

מתחת למצופה	בדרך למצופה	כמצופה	מעל למצופה	קריטריון	נושא-על
				<p>תיעוד התמחות + ניתוח דילמות - נרכשו ידע ומיומנויות בתחום המקצועי מתקיים תיעוד רציף במקום התמחות מחויבות, מאמץ והבעת רצון ללמוד ולהתנסות ניתוח בכתב הכולל תיעוד של דילמות מחיי מקום התמחות - תיאור רפלקטיבי של ההתמודדות עם הדילמה</p>	<p>התמחות - פרזנטציה</p>
			<p>חקר + נתונים כמותיים שימוש מושכל בשלושה מקורות מידע לכל הפחות תיעוד והצגת נתונים כמותיים התומכים בתהליך החקר כתיבת עבודת חקר (4 עמודים לכל הפחות) הכוללת ראשי פרקים, סיכום תוכן, הסקת מסקנות, מענה לשאלת החקר ורשימה ביבליוגרפית כתיבה על פי עקרונות הכתיבה האקדמית</p>		
			<p>פרויקט פרויקט אותנטי לתלמיד תכנון, ארגון ושליטה על מהלך הפרויקט באחריות כוללת של התלמיד הפרויקט בעל ערך למקום התמחות או לקהילה</p>		
			<p>הצגה: הצגת כל התכנים הנדרשים עמידה מול קהל - שימוש בדרכים שונות לעניין את הקהל הצגה אסתטית הצגה קוהרנטית</p>		

מחווה 4: כללי

נושא-על	קריטריון	מעל למצופה	כמצופה	בדרך למצופה	מתחת למצופה
חונכות	מאמץ והשקעה - בהגעה ובנוכחות בזמן, בהכנת המשימות ובאיכותן				
	השתתפות ומעורבות בקבוצה - בעשייה ובהשתתפות בדיונים				
	מודעות עצמית, קבלת משותב ורפלקציה - זיהוי חוזקות ואתגרים, הצבת מטרות ויעדים				
	תקשורת ומערכות יחסים - יחסים טובים עם עמיתים ועם הצוות				
	יזמות ואחריות - נקיטת עמדה ופעולה, לקיחת אחריות אישית וקבוצתית				
	פתוח				
התמחות	נוכחות והתמדה - הגעה באופן עצמאי להתמחות והפגנת התמדה				
	מאמץ, עצמאות, אחריות והשקעה - פעולה מתוך בעלות ואחריות אישית				
	מקצועיות - התנהגות באופן הולם, רכישת ידע ומיומנויות				
	יזמות - נקיטת פעולה רלוונטית לצרכים שמתעוררים				
	פתרון בעיות - יכולת להתמודד עם דילמות, סוגיות ואתגרים במקום ההתמחות				
	תקשורת ומערכות יחסים - יחסים טובים עם המנטור ועם אנשים במקום ההתמחות				

הערכת בוחן חיצוני

תקיים בסיום השנה.

מרכיבי הערכת בוחן חיצוני ינתנו בהמשך ובנפרד

התלמידים ידרשו למסור תיק מלא של כל המשימות כחודש לפני הבחינה, לקראת חודש אפריל - מאי - תאריך ונוהל מדויק ימסר בהמשך

במהלך הבחינה התלמיד ישאל על ידע תיאורטי שנלמד לאורך השנים

כבסיס להערכת בוחן חיצוני יש לודא שהתלמיד עבר 3 משימות בסיס שמהוות תנאי להיבחנות: חונכות, התמחות פרויקט

תהליכים כלל שנתיים

תסריט חיים אישי

מטרות

כתיבה אישית, נרטיבית של סיפור החיים של התלמיד. הכתיבה כוללת התבוננות הוליסטית על כל מעגלי ההשתייכות של התלמיד ותיאור רפלקטיבי של מהלך ההתפתחות האישית שלו.

תהליך הכתיבה

משך כתיבת האוטוביוגרפיה הוא שנתיים. מומלץ לחלק את תהליך הכתיבה לפי מספר פרקים שווה בכל שנה (כאשר שלושה פרקים יכתבו בכיתה י"א ושלושה פרקים נוספים יכתבו בכיתה י"ב). התלמידים יכתבו בסך הכל שישה פרקים, כאשר שניים מהם פרקי חובה ובשמונה הנותרים תינתן אפשרות בחירה לפני תחילת הכתיבה כל תלמיד יבחר אוטוביוגרפיה מתוך רשימת קריאה. מאפייני האוטוביוגרפיה וסגנון הכתיבה הייחודי לסוגה ספרותית זו ינותחו בכיתה.

הנחיות להגשה:

- המסמך הסופי יוגש כספר כרוך
- כל העמודים ימוספרו החל מהפרק הראשון (ולא כפרקים נפרדים)
- עמוד השער יכול:
- שם מקורי לספר
- שם הכותב
- תאריך
- שם בית הספר
- ציור או צילום (אין לבחור בתצלום או ציור עצמי, אלאמשהו המייצג אתכם)

תוכן עניינים:

- שמות הפרקים - שם מקורי לכל פרק
- כל פרק באורך 1-3 עמודים
- כל פרק יעבור תהליך של טיוטות ויש לערוך הגהה מוקפדת הכוללת שימוש בשפה תקנית, פיסוק וכד'

- העמוד האחרון יכלול תיאור של הסופר (התלמיד) בנקודות מרכזיות בצירוף תמונה אישית.

תוספות אפשריות:

- ניתן להוסיף הקדשה כמקובל בספרים. ההקדשה תשולב בעמוד השני לאחר עמוד השער ולפני תוכן העניינים.
- ניתן להוסיף עבודות אמנות או צילומים בין הפרקים. אלה לא יכללו במניין העמודים.

דגשים לכתיבה:

- זכרו את הקוראים בזמן הכתיבה!
- דאגו שיהיה ציר מארגן לעלילה או נושא שעומד מאחורי הדברים כך שהקורא יוכל לעקוב לפני שאתם מתחילים לכתוב, חשבו על המסר שברצונכם להעביר לקוראים
- אל תכתבו סתם. חשבו על הדברים המרכזיים שברצונכם שהקוראים ידעו עליכם ודברים שברצונכם שהם יבינו לגביכם והשתמשו בכך כנקודת המבט של הפרק.
- חשבו על כך שבסיום יש צורך לקשור את כל הפרקים ליחידה אחת, כך שאמורים להיות חוטים מקשרים בין כל הפרקים - התייחסו לרעיונות מרכזיים, נושאים, סמלים שחוזרים בכל אחד מהפרקים.

[ניתן למצוא הרחבה על נושא כתיבת האוטוביוגרפיה בחוברת המתורגמת חונכות ע"מ 47-53.](#)

פרקי תסריט חיים

פרקים	נושאים	רעיונות מרכזיים	סגנון ספרותי	דגשים לכתיבה בכל פרק
פרק 1	מי אני	מתוך פרויקט 'מי אני' שהוכן בכיתה י'. כתבו הקדמה לספר המציגה את דמותכם - מי אתם, איפה גדלתם, תהליך הגדילה שלכם מתקופת הילדות. פרטו על אירועים שקרו לכם בילדותכם והשפיעו על מי שאתם כיום. התייחסו לתחומי עניין, בילוי בשעות הפנאי, תחביבים, אזורי חוזק ואיך גיליתם אותם. צרפו את קורות החיים שלכם. צרפו תמונה אהובה וכתבו מדוע בחרתם בה		
לבחירה פרק אחד מתוך פרקים 2-3				
פרק 2	משפחה	היסטוריה משפחתית (סיפור על המשפחה שלכם, איפה אתם מתגוררים, מקור שם המשפחה) דמות שאתם קשורים אליה במיוחד סיפור משפחתי מצחיק, עצוב, שמח, מסורות משפחתיות מה אתם אוהבים לעשות יחד כמשפחה (טיולים, חוויות משפחתיות)	נקודת מבט אובייקטיבית כתיבה בגוף שלישי שכנוע הקורא פרטים תיאוריים ורגשיים פלאשבק	הכתיבה לא חייבת להיות מוגבלת לקרובי משפחה מקרבת דם, ניתן לכתוב על כל מי שאתם רואים בו כחלק מהמשפחה שלכם ניתן לכתוב על היבטים חיוביים או שליליים ותוכלו להעמיק ככל שתרצו
פרק 3	חברים	מה גורם לחברות אמיתית כיצד הייתם / לא הייתם חברים של מישהו בעבר ספרו על התנסויות חשובות עם החברים שלכם חבר בלתי צפוי חבר בלתי רגיל איך הקשר עם החבר השתנה במשך הזמן. מה למדתם מהחברים שלכם על עצמכם אילו חוויות עברתם יחד		
לבחירה פרק אחד מתוך פרקים 5-6				

פרקים	נושאים	רעיונות מרכזיים	סגנון ספרותי	דגשים לכתיבה בכל פרק
פרק 5	רגעים משמעותיים	<p>אירוע ששינה את דרך החשיבה או ההתנהגות שלכם. משהו שעשיתם? משהו שמישהו אחר עשה? שינוי בגורל, איך שינוי בגורל ובתזמון משנה את הדברים הבאים?</p> <p>שינוי בסוף. האם קרה משהו שלא ציפיתם שיקרה? רגעים בלתי נשכחים - מה נשאר בראש שלכם? משהו שפתח עולם חדש של הזדמנויות עבורכם, או משהו שסגר הזדמנויות</p>		<p>פרק זה יכול להיות על כל אירוע שנראה לכם חשוב, חיובי או שלילי תוכלו להעמיק כפי שתבחרו עליכם להשתמש בסיום היחידה הראשונה כדי לזהות את האפקט של האירוע עליכם, האופן בו שינה אתכם, את חייכם או חיים של אחרים</p>
פרק 6	אנשים משפיעים	<p>אדם ששינה את חייכם כיצד הכרתם את האדם הזה? מה הוא או היא אמרו או עשו? מה התפקיד שלו בחייכם? כיצד התקשורת עם האדם הזה משפיעה על התקשורת שלכם עם אחרים? מדוע אתם בוחרים לחקות את האדם הזה? מה הניסיון שלכם עם האדם הזה לימד אתכם?</p>		<p>פרק זה יכול להיות על כל דבר שאתם מזהים כחשוב, חיובי או שלילי תוכלו להעמיק כפי שתבחרו תוכלו לבחור להתייחס לאירוע חד פעמי או על תהליך</p>
פרק 7	תשוקות (שינוי או התפתחות)	<p>מהן התשוקות שלכם? כיצד פיתחתם את התשוקות הללו? למה הובילו אתכם התשוקות הללו? מה השגתם בנוגע לתשוקות הללו? מה התשוקה המרכזית שלכם? האם אתם מחשיבים את עצמכם כנלהבים? כיצד אתם מבינים את עצמכם דרך התבוננות על תשוקותיכם? כיצד בכוונתכם לתכנן את המשך ההליכה אחר התשוקות שלכם בעתיד?</p>		

דגשים לכתיבה בכל פרק	סגנון ספרותי	רעיונות מרכזיים	נושאים	פרקים
		<p>מה הייתה נקודת המפנה בהתפתחות האקדמית שלכם?</p> <p>מי היה אדם שעזר לכם לעצב את ההתקדמות האקדמית, או שסייע להשתפר כתלמידים?</p> <p>מה החוזקות והחולשות שלכם?</p> <p>מה היו הזדמנויות הלמידה המשמעותיות שלכם? איך הגישה שלכם כלפי ביה"ס השתנתה עם הזמן, ומה הוביל לשינוי?</p> <p>כיצד העבר שלכם משפיע על העתיד?</p> <p>מה המטרות שלכם לעתיד?</p>	<p>התפתחות לימודית</p>	<p>פרק 8</p>
		<p>אילו התנסויות בבית הספר התיכון עזרו לעצב את מי שאתם כיום?</p> <p>מה הלחצים שהתמודדתם עימם?</p> <p>מה השתנה?</p> <p>מה השגתם?</p> <p>מה למדתם?</p> <p>מה הזיכרונות המצחיקים?</p> <p>מה הזיכרונות העצובים?</p> <p>מה תזכרו לעולם?</p>	<p>התנסויות בתיכון</p>	<p>פרק 9</p>
		<p>מה תעשו בעוד 10 שנים? איפה תגורו?</p> <p>מה יהיו האמונות שלכם?</p> <p>מה יהיה הקוד המוסרי שלכם?</p> <p>כיצד העולם התשנה?</p> <p>כיצד אתם משפיע על אחרים?</p> <p>מי האנשים מסביבכם?</p> <p>ממה אתם מפחדים בעתיד?</p> <p>למה אתם מצפים בעתיד שלכם?</p>	<p>תמונת עתיד</p>	<p>פרק 10</p>

פרקים	נושאים	רעיונות מרכזיים	סגנון ספרותי	דגשים לכתיבה בכל פרק
פרק 11	פילוסופיית חיים	<p>מה טוב ומה רע? איך צריך להתנהג עם אנשים אחרים? מה הם סדרי העדיפות שלכם? מה למדתם במהלך חייכם? איזו המלצה תוכלו להעניק לאחרים? מה תעשו בעוד 10 שנים? איפה תגורו? מה האמונות שלכם? מה הקוד המוסרי שלכם? כיצד לדעתכם העולם השתנה? כיצד אתם משפיע על אחרים? מי האנשים מסביבכם? ממה אתם מפחדים בעתיד? למה אתם מצפים בעתיד שלכם?</p>		

קריאת אוטוביוגרפיה

היכנסו לאתרים הבאים בהם יש המלצות על ספרי אוטוביוגרפיה:

- אתר bookinn - [אוטוביוגרפיה](#),
- 'הכינו את הסימניות' - סיפורי ביוגרפיה - [כתבה בהארץ](#)
- ma ve ze [לאתר הבא](#) חמש ביוגרפיות של יזמים
- [ביוגרפיות ספורט](#)
- אתר של צומת ספרים - [ביוגרפיות לנוער](#)

בחרו ספר אחד לקריאה יחד עם התלמידים או שכל תלמיד יבחר ספר. ניתן להיעזר במורה לספרות. הכינו עם התלמידים רשימת המאפיינים של כתיבה אוטוביוגרפית. תוכלו להיעזר באתר הבא - 'כותב טוב' למציאת מאפיינים.

כתיבה

ערכו עם התלמידים תרגילי כתיבה:

כתבו על הדרך שלכם היום בבוקר לבית הספר. משהו מיוחד שראיתם / שמעתם / חוויתם הסתכלו בתמונות ילדות שלכם. בחרו את אחת התמונות והרחיבו על התמונה - מה קרה לפני, מה קורה בתמונה, מי בתמונה ומה הקשר שלו אליכם, מה קורה אחרי, מדוע היא חשובה עבורכם כתבו כתיבה חופשית באופן רציף למשך 5 דקות השלימו את המשפט מתוך שירה של לאה גולדברג: "למדני אלוהי ברך והתפלל על..."

תארו את החדר שלכם ומה מיוחד בו
 נסו להשלים את המשפטים הבאים:
 מה היה קורה אם פתאום העגבנייה בסלט שלכם היתה מתחילה לדבר...
 מה היה קורה אם חולצה בארון שלכם הייתה מתחילה לדבר...
 מה היה קורה אם הכלב שלכם / הדג שלכם היה מספר עליכם...
 מה היה קורה אם השכנה הייתה מספרת עליכם...
[אתר של יהודה גזבר 'לכתוב' עם מבחר תרגילי כתיבה מעניינים](#)

עקרונות לכתיבה

- היכנסו לאתר כתיבה נוצרת, עברו על המדריך [סגנון כתיבה](#) והכינו בקבוצות רשימה של עקרונות לכתיבה - הכינו מדריך לסופר המתחיל המבוסס על העקרונות שאיתרתם.
- כאשר ניגשים לנתח טכניקת כתיבה, יש לבחון קודם כל את האופן בו הסופר גורם לקורא להשיג את ארבע המטרות שלו בקריאה:
1. תגובה רגשית
 "משמעות מפיקה רגש" (רוברט מקי). כדי שהקורא ירגיש, עליו לדעת מה משמעותי עבור הדמויות: מה הן מוכרחות להשיג ואם הן מצליחות בכך או לא.
[תגובה רגשית](#) - הפעלת רגש בכתיבה
 * קראו סיפור יחד והחליטו מה משמעותי עבור הדמויות עליהן קראתם
 2. לחלום חלום בדיוני
 על מנת שהקורא יישאב אל תוך מציאות הסיפור ויחלום [חלום בדיוני](#), הסופר צריך לצייר תמונת סיפור מוחשית מספיק. טכניקות אפשריות:
 - שימוש בתיאורים ויזואליים וחושיים
 - שימוש בשמות עצם ספציפיים שמציירים תמונה על מסך הנפש של הקורא
 - יצירת אווירת רקע באמצעות שימוש בשפה, שמות, מקומות ואזכור של שירים, מבנים, מקומות, תמונות, סיפורים, וכו'
 - שילוב קטעי טקסט שכאילו לקוחים מתוך חיי הגיבורים, מחוץ לסיפור
 * נסו לתאר בצורה מוחשית את חדר הכיתה שלכם
 3. לחוות משמעות, חוקיות וסדר
 אריסטו טען שסיפור טוב צריך להיות אחדותי וכדי שזה יקרה הסיפור צריך לעסוק [בנושא אחד מקשר](#).
 כדי שהקורא יחווה משמעות, חוויה וסדר, על הסיפור להתחיל בשאלה (המבוטאת בשאלת העלילה) ולתת עליה מענה (המובע באופן בו העלילה נפתרת).
 4. * מהי השאלה שמניעה אתכם בכתיבה האישית?
 ליהנות מחוויה אסתטית
 כשאנו חווים יופי, קשה לנו להגדיר מאין בדיוק הוא נובע. כך גם בקריאה. שלמות העלילה, אמינות הסיפור, השימוש בשפה, התיאורים, הרטוריקה, עומק הדמויות - כל התשובות הללו נכונות. החוויה האסתטית נובעת משילוב מוצלח ומאוזן של כל מרכיבי הסיפור.

* בחרו ספר שאתם אוהבים והסבירו במילים שלכם מה אתם אוהבים בספר מעבר לארבעת המרכיבים הללו, ניתן לנתח את טכניקת הכתיבה בהיבטים רבים נוספים. לדוגמה:

א. מבנה העלילה

יצירה ספרותית מורכבת מסיפורים השזורים זה בזה.

המבנה הקלאסי של סיפור: מוצג גיבור, הגיבור רוצה משהו אבל לא יכול להשיגו, הגיבור מתמודד עם מכשולים להשגת המטרה ולבסוף מצליח או נכשל.

* הכינו סיפור קומיקס על עצמכם המתייחס למבנה הקלאסי - הציגו את עצמכם, משהו שאתם לא יכולים להשיג, התמודדות עם מכשולים והצלחה או כישלון.

ב. נקודת מבט ומספר (להרחבה עברו לקישור על נקודות מבט)

מי מספר את הסיפור? נקודת מבט (תצפית) היא בדרך כלל עניינו של המספר, שהסיפור מסופר דרך עיניו. הרעיונות וההתרחשויות מסוננים דרך תודעתו ושפתו של המספר. היא או הוא יכולים להיות או לא להיות חלק מהסיפור, והם יכולים גם להיות מעין "מדריכים" עבור הקורא. ישנם ארבעה סוגים בסיסיים של נקודות מבט: מספר בגוף ראשון, נקודת מבט הכל יודעת, נקודת מבט בגוף שלישי, נקודת מבט אובייקטיבית.

* עבדו בקבוצות של ארבעה תלמידים בכל קבוצה ותארו התרחשות של יום בחיי אחד מכם, כל אחד יקבל את אחת מנקודות המבט ויכתוב את תיאור היום מנקודת מבט זו

ג. אפיון הדמויות

חלק מאפיון הדמויות מושג באמצעות נקודות המבט הרבות. הקורא נחשף לנפשן ולמחשבותיהן של דמויות שונות ולכן מכיר היטב את דרך חשיבתן.

עם זאת, אפיון של דמות מושג קודם כל במעשים ולא במחשבות.

היכנסו למצגת הבאה המתייחסת לאפיון דמויות וענו על המשימה המצורפת במצגת.

אקטואליה

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
חשיבה ביקורתית גיבוש עמדה מושכלת	יכולת להבחין בין עובדה ודעה יכולת לבטא עמדה בעל פה ובכתב כתיבת עובדות כתיבת דעות	הכרות עם המושגים 'עובדה', 'דעה', 'עמדה', 'אמונה', 'ערך', 'התנהגות'	הכרות עם המושגים 'עובדה', 'ודעה', יכולת להבחין ביניהם בסביבה ויכולת להפעיל חשיבה ביקורתית לגביהן	<p>עובדות ודעות</p> <p>ההבחנה בין "עובדה" לבין "דעה" נגזרת מתפיסה אובייקטיבית. עובדה הינה מידע בדוק, נתונים מדויקים, האירוע שהתרחש במציאות. דעה היא פרי שילוב בין מידע על נושא מסוים המתקבל מהסביבה - עובדה, לבין נטיות של בעל/ת הדעה, עולם הערכים שלו/ה, אמונות והנכונות שלו/ה להגיע למסקנה כלשהי לגבי.</p> <p>למושג דעה אין הגדרה אחת מדויקת, ובבואנו להגדיר דעה נהוג להבחין בין חמישה מושגים הסמוכים זה לזה: ערך, אמונה, עמדה, דעה והתנהגות.</p> <p>ערך - לכל אדם יש מכלול ערכים המסייע לו להתקין סדר באירועים השונים, להבחין בין טוב לבין רע, בין מותר לאסור.</p> <p>אמונה - האמונה, דתית או חילונית, מבוססת על <u>מערכת ציפיות</u> המעניקה משמעות לסדר הדברים במציאות.</p> <p>ככל שהאמונה טוטלית, כוללת, מתייחסת למרב ההיבטים בחיים ומספקת משמעות למכלול רב יותר של מצבים, כך היא מתעצבת למעין אידיאולוגיה.</p> <p>עמדה - עמדה היא הנטייה לתגובה כלפי מצב מסוים. ראו לעיל.</p> <p>דעה - היא הגילוי החיצוני של העמדה, זו החלטה מודעת יותר לתמוך או להתנגד לרעיון / ארגון / קבוצה פוליטית.</p> <p>התנהגות: עולם הערכים, האמונה והאידיאולוגיה מקרינים על עמדות ודעות שונות, ולעיתים יכולים להוביל להתנהגות ממשית.</p> <p>המושג חדשות / אורלי מלמד עמדות הגדרות ואפיונים / פסיכולוגיה חברתית</p>

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
תרבות שיח הבעת עמדה מעורבות	קריאה, ניתוח והבנת מידע חדשתי	מושגים ואירועים על סדר היום הציבורי כלי התקשורת	פיתוח ידע וסקרנות בנושאים אקטואליים תוך טיפוח חשיבה רב-ממדית וביקורתית המובילה לעשייה אזרחית וחברתית.	<p>אקטואליה</p> <p>המילה אקטואליה היא מילה לועזית שבאה מהמילה actuals - פעיל, דבר בעתו, דבר לזמנו, מה שחשוב ומועיל לפרק זמן מסוים. הפירוש העברי למילה אקטואליה הוא עניינים ש"על סדר היום". הכוונה היא לאירועים או תהליכים המתרחשים בזמן הנוכחי. כאשר האירוע או התהליך מסתיים ומתרחק הוא כבר לא נחשב לאקטואליה אלא להיסטוריה.</p> <p>התמקדות בנושאים ש"על סדר היום" (התמקדות ב"מה") - תיצור מודעות בקרב התלמידים למתרחש במדינה ובעולם ותוביל להכרות טובה יותר למתרחש בחברה הישראלית. במהלך העיסוק בנושאים השונים ייחשפו התלמידים לעמדות השונות והמגוונות בנושא ומכאן לתחושת שייכות ומעורבות וחיזוק הזהות הישראלית</p> <p>החינוך האקטואלי מכוון לטיפוח יכולתו של היחיד לפעול בתחום הפוליטי כיצור אוטונומי, המכריע את הכרעותיו בתחום הזה תוך הזדקקות מינימלית אפשרית לדעת קהל, למנהיגים, לדעות קדומות, למוסכמות, ללחץ קבוצתי וכו'. חינוך אידיאולוגי לעומת זאת, עיקרו מאמץ לשכנע את התלמיד בדבר יתרונה של עמדה פוליטית המועדפת על ידי מחנכיו. תוצריו של החינוך האקטואלי פוליטי הם גישה רציונלית לפעילות פוליטית הנשלטת על ידי בקרה של ערכים אנושיים בסיסיים.</p> <p>מדברים תקשורת / מירה פוירשטיין אקטואליה בכיתה - יחידה לבגרות בהשכלה כללית חינוך פוליטי וחינוך אידיאולוגי / צבי לם</p>

מודל ארבעת השלבים להנחיית שיעורי אקטואליה:

(מתוך חוברת "אקטואליה בכיתה" של המטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים)

- שלב א' - פתיח - הצגת הנושא / האירוע בקצרה, אם הנושא הוא נושא טעון רגשית שלב זה כולל גם מסגרת זמן לאזור הרגשות
- שלב ב' - הקניית ידע בנושא, התמקדות במושגים ובמידע בערכים ובדילמה/ות שהנושא מעלה והצגת מגוון מאוזן של עמדות.
- שלב ג' - שיח ודיון - גיבוש דעה ונקיטת עמדה
- שלב ד' - סיכום השיעור - משוב ודגש על מעורבות ולקחת אחריות אישית (השינוי מתחיל בי...).

שלב א' - פתיח

בשלב זה המורה יגדיר את מטרת השיעור ויצג בקצרה את האירוע או הנושא המדובר. הפתיח מעורר את סקרנות התלמידים לנושא ומקרב אותם לשיח.

מתודות לפתיחת שיעור:

- סרטון / טקסט / מדרש / תמונה / השלמת היגדים.

- שיטת הרחקת עדות: ניתן להביא לכיתה דוגמה ממדינה אחרת הדומה לאירוע האקטואלי המעניין אותנו. בשלב הראשון תלמידי הכיתה יעסקו בדוגמה המרוחקת מהם, וכך נמנעת קירבה רגשית לאירוע. התלמידים ינתחו את האירוע, ילמדו את המושגים המרכזיים שעולים מתוכו ויביעו את עמדתם ותפיסותיהם בנושא. לאחר עיסוק באירוע המרוחק, המורה יציג את האירוע הקרוב (האירוע האקטואלי ממקומותינו) ויערוך עם התלמידים הקבלה בין האירועים.

עוד על שיטת "הרחקת עדות" בסרטון: [טיפ ברגע: הרחקת עדות - באתר תמיד אזרחות](#).

- שיטת ההכנה מראש - ניתן לעורר סקרנות ועניין לנושא על ידי כך שלפני השיעור המורה שולח שאלה או חידה בווטסאפ / משוב ומנחה את התלמידים לנסות להגיע לשיעור עם פתרון ומידע על האירוע. ניתן לבקש מהתלמידים מראש להביא לשיעור כתבה בנושא.

- אוורור רגשות - אם הנושא האקטואלי הנבחר לשיעור הוא נושא טעון רגשית יש להקדיש בפתיחת השיעור זמן לאוורור רגשות - זמן בו התלמידים יאמרו מה הם מרגישים כלפי הנושא / מה עמדתם / דעתם / מחשבותיהם.

- דגש על הטוב והחיובי - מכיוון שפעמים רבות נושאים ש"על סדר היום" הינם נושאים קשים, כגון פיגועים / אירועי אלימות ובריונות, מומלץ להציג בפתיח, לפני העמקת הדיון באירוע, גם צדדים חיוביים וגילויים של טוב שהתרחשו לצד האירוע המדובר.

שלב ב' -

הקניית ידע בנושא, התמקדות בערכים ובדילמה/ות שהנושא מעלה והצגת מגוון מאוזן של עמדות.

בשלב זה יש להציג בפני התלמידים את העובדות והנתונים הקיימים לגבי הנושא תוך התייחסות למושגים רלוונטיים לנושא, לערכים ולדילמות שהנושא מעלה. מיקוד בכל אלה יאפשר לתלמידים הבנה טובה של קשת העמדות שיוצגו בסיום שלב זה.

על מנת להציג את עובדות האירוע בצורה מיטבית יש להתייחס לחמש השאלות הבאות:

- מה קרה?

- מתי קרה?

- היכן קרה?

- מי היה מעורב?

- מדוע זה קרה? (מה הסיבות שהובילו לאירוע?)

מתודות הוראה להצגת עובדות על האירוע:

- לברר עם התלמידים מה העובדות שהם יודעים - ניתן להיעזר בשאלות המנחות.

- להציג ידיעה חדשותית בנושא - מערוצי החדשות או מהעיתון ולהוציא את העובדות יחד.

- לבקש מהתלמידים שישתמשו בסלולריים שלהם ויענו על השאלות (מה, מתי, היכן, מי ולמה)

- חשוב לכתוב על הלוח את העובדות העיקריות שנאספו על האירוע ולהבחין עם התלמידים בין עמדות/פרשנות לעובדות.

בנוסף, חשוב לחדד עם התלמידים את המושגים המרכיבים את הנושא.

הגדרת מושגים ניתן למצוא [במחווון מושגי יסוד באזרחות](#), באתר מפמ"ר אזרחות

לאחר הצגת העובדות והמושגים הרלוונטיים חשוב להתייחס להיבטים הערכיים של הנושא והדילמות שעולות ממנו - מהי הסוגיה השנויה במחלוקת?

מתודה אפשרית להעלאת הערכים המצויים בבסיס האירוע והצגת הדילמה/ות, היא לשאול את התלמידים באופן ישיר לגבי הערכים והדילמות.

אפשרות נוספת היא שהמורה יציג בפני התלמידים שאלה פורייה. שאלה המעוררות חשיבה שבבסיסה הערכים הרלוונטיים והדילמה אליה הוא מבקש להתייחס.

לאחר לימוד האירוע, הערכים והדילמות שבבסיסו חשוב להציג מגוון מאוזן של עמדות בנושא, עמדות המצויות על גבי קשת העמדות בנושא המדובר, ולחשוף את הערכים הבאים לידי ביטוי בעמדות השונות. יש לשוחח על ההנמקות לכל עמדה אם ניתן, רצוי לשלב גם נתונים לגבי היקף האוכלוסייה התומכת בעמדה זו ולגבי שיעור היקפי התמיכה בה בציבור הישראלי.

על המורה להציג את מגוון העמדות באופן מאוזן וביקורתי, על מנת שהתלמיד יכיר ויבין את המורכבות שבמציאות ויהיו בידיו הכלים האפשריים לבחון ולבקר מציאות זו.

חשוב להדגיש את ההבחנה בין עמדות לגיטימיות לבין עמדות שאינן לגיטימיות מכיוון שהן מהוות עבירה על החוק כמו הסתה לאלימות, לגזענות ולבריונות.

מתודות הוראה להצגת קשת מאוזנת של עמדות:

- שימוש במשחק תפקידים - המורה יכין מראש ניירות עמדה המציגים עמדות של דוברים שונים ויבקש מספר מתנדבים כבעלי מספר העמדות, אשר ילמדו את תפקידם ויציגו בפני הכיתה את עמדתם.

- שימוש בסרטון/טקסט/שיר/כתבה/תמונה המבטאים עמדות שונות. ניתוח של הדברים המובאים ומתוכם לימוד על העמדות המוצגות. - דיון, איסוף על הלוח ומיון

ייצוג של עמדה זו או אחרת בכיתה על המורה להציג את העמדות החסרות.

- חלוקת טקסטים בנושא לתלמידים - שירים/ פייסבוק/ YouTube המציגים עמדות שונות ולבקש מהתלמידים שיציגו את העמדה ונימוקה ובמהלך הצגה זו אוספים על הלוח את הדברים הנאמרים.

- ניתן לסכם את העמדות שהוצגו כפסקת טיעון - "יש הטוענים ש...ולעומתם יש הטוענים ש..."

בסיום שלב זה על התלמידים להכיר ולהבין את האירוע המדובר, הסוגיה העולה ממנו, הערכים הבאים לידי ביטוי וכן את קשת העמדות, הלגיטימיות והחוקיות והעמדות שאינן חוקיות (אינן לגיטימיות) ומייצגות בריונות, בסוגיה ומי היא האוכלוסייה המיוצגת בכל אחת מהעמדות.

שלב ג' -

שיח ודיון - גיבוש דעה ונקיטת עמדה

מטרות שלב זה:

- תלמיד יגיע להכרעה אישית המסתמכת על ידע ושיקולי דעת מנומקים על בסיס ערכי.

- התלמידים יתנסו בניהול דיון ושיח אקטואלי מכבד בכיתה וירכשו מיומנויות כגון: כבוד לאחר, הקשבה וסובלנות.

- התלמיד יביע את דעתו/עמדתו ויציגה באופן מנומק בפני הכיתה.

תפקיד המורה בשלב זה הוא הנחיית השיח וניהול דיון ראוי ומכבד.

לשם ניהול שיח ראוי ומכבד יש להקפיד על שני כללים - מוגנות בשיח ושוויוניות בו.

- מוגנות בשיח
- שוויוניות בשיח

מתודות אפשריות לניהול השיח/הדין

- תלתות בכיתה בריסטולים עם עמדות שונות ועל התלמידים לעמוד ליד הבריסטול המייצג את עמדתם - התלמידים יעבדו על הצגת עמדתם והנמקתה למליאת הכיתה ועל כל קבוצה יהיה לשכנע את חבריה לכיתה בצדקתם. על עמדות שכלל לא יהיו מיוצגות יכול המורה לשאול - מדוע לא נבחרו...
- בסרטון הבא מוצגות מספר מתודות לניהול שיח אקטואלי בכיתה (אקווריום/דיבייט/פינג-פונג/חילופין) ["טיפ ברגע": מתודות לניהול דיון אזרחי - אתר "תמיד אזרחות":](#)
- הצגת עמדת המורה - אם המורה מעוניין להציג בפני תלמידיו את עמדתו בנושא הנדון, הזמן המתאים ביותר לכך הוא בסיום הצגת עמדות התלמידים. חשוב ומשמעותי שכל מורה יציג באופן ראוי את השקפת עולמו לתלמידיו. יחד עם זאת, מומלץ כי המורה יבחן הקשר בינו לבין תלמידיו, יבדוק האם עמדתו עלולה לעורר התנגדות ו/או לפגוע בחלק מתלמידי הכיתה ויתכונן לתגובותיהם או שיבחר שלא להציג את עמדתו בנושא הנידון.
- בסרטון הבא ["חופש הביטוי של מורים"](#), שהופק ע"י מט"ח ו"המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים"

ש לב ד' -

סיכום השיעור ודגש על מעורבות ולקיחת אחריות אישית - (השינוי מתחיל ב...)

"מטרת החינוך צריכה להיות: אנשים המצטיינים בעצמאות - במחשבה ובמעשה - ועם זאת רואים בשירות למען הכלל את משימת חייהם העיקרית". (אלברט איינשטיין)

השלב הרביעי והאחרון מסכם את השיעור ומאפשר לתלמידים לעצור לרגע ולחשוב עם עצמם מה למדו/גילו, מה הם לוקחים עימם ומהי האחריות האישית אותה הם מעוניינים לקחת על עצמם בנושא המדובר. כאן המקום לחשוב עם התלמידים מה ביכולתם לעשות בנושא - לאיזה אירוע/מקרה בחיינו הנושא שעסקנו בו רלוונטי? האם יש מצבים יום-יומיים שאולי אינם "דרמטיים" כמו האירוע הזה אך קשורים באותם הערכים ומה ביכולתנו לעשות אז?

מה ניתן ללמוד מהשיח שערכנו על חיי היום יום שלנו?

האם יש פעולה שניתן לעשותה באופן מידי ולהשפיע לטובה על המציאות?

מתודות

- סיכום במשפט אחד - שימוש במשפטים כגון: בתחילת השיעור חשבת/ידעתי על הנושא וכעת אני חושב/יודע על הנושא ש..., הדבר שאני לוקח איתי משיעור זה..., משהו שאני בוחר לעשות בזכות מה שלמדתי השיעור
- החלטה משותפת: פעילות כיתתית שהכיתה בוחרת לעשות בנושא. (הפגנות/מכתבים למערכת/דף בפייסבוק/עשייה ותרומה חברתית/קהילתית).
- ניתן להזמין את התלמידים לצייר משהו שהשיעור העלה בהם או להכין כרזה בנושא.

מומלץ כי את הלמידה תלווה מחברת של התלמידים בה הם יתעדו את הנושאים והמושגים שנלמדו, קשת העמדות המגוונת, הנימוקים שעלו בדיון ויביעו את עמדתם האישית ודבר משמעותי שלקחו מהשיעור הנלמד.

חידון אקטואלי

שיעור זה יפתח בחידון קצר - כל תלמיד יקבל דף ובו 7 שאלות אמריקאיות, בסיום החידון על התלמידים להגדיר מהו נושא החידון... המורה יחלק את החידון ויגדיר לתלמידים כי יש להם 3 דק' למענה. אופציה נוספת היא להביא לכיתה קטעי עיתונות אקטואליים לחלק בין הילדים ולבקש מהם לחשוב מהו נושא השיעור מתוך תשובות התלמידים יגיע המורה לנושא השיעור: נושאים שעל סדר היום - נושאים אקטואליים.

מה זה אקטואליה?

אירועים מסוימים עשויים להיחשב כאקטואליה לחלק מהאנשים ולאנשים אחרים הם יחשבו כהיסטוריה באותו הזמן - יש למישהו רעיון איך זה יתכן?

זה תלוי במידת המעורבות שלנו באירוע שהתרחש.

כל תלמיד יקבל פתק קטן שיש לו פס הדבקה אחורי ועליו יכתוב דבר אחד אקטואלי, בכל נושא, שהוא יודע ורוצה לשתף בו את חבריו. כל תלמיד כותב דבר אחד על הפתק ושם על הלוח - על הלוח נוצר אוסף של פתקיות - המורה מזמין תלמיד שיקרא את שנכתב בפתקים ויחד עם התלמידים מחלקים את הדברים שנכתבו לפי נושאים - ספורט, אומנות, רפואה, פוליטיקה ועוד.

שאלה - מהיכן למדנו על הדברים האקטואליים המופיעים כעת על הלוח?

ערוצי תקשורת מגוונים -

- עיתונים

- אינטרנט

- טלוויזיה

- משיח עם חברים, בני משפחה על נושאים אקטואליים או מדברים רבות ומחליפים מידע בנינו.

המורה יפתח בדיון ושיח על חשיבות העיסוק באקטואליה - חשוב בעיניכם לעסוק באקטואליה? לדעת מה מתרחש כאן ועכשיו?? האם הנושאים שאספנו משפיעים לכם/לנו על החיים? מה הם מראים על החשוב לנו יותר? אילו ערכים הם משקפים??

לאחר הדיון יסכם המורה את הרווחים בעיסוק בנושאים אקטואליים:

1. הכרות והבנה עם נושאים המתרחשים כעת בארץ ובעולם

2. הכרות טובה יותר של החברה הישראלית על גווניה השונים.

3. נושאים אקטואליים מגוונים ובעיקר דילמות וסוגיות אקטואליות מאפשרות לנו לעסוק בנושאים ערכיים ולברר, כל אחד עם עצמו, מה הם הערכים בהם הוא מאמין ומנחים את מעשיו.

ניתוח ידיעה חדשותית - עובדות ודעות

המורה מחלק ידיעה חדשותית ומבקש מכל זוג תלמידים כי יקדישו חמש דקות לקריאת הידיעה ויוציאו ממנה את העובדות על האירוע. לאחר קריאת הכתבה אוסף המורה מהתלמידים את העובדות על הלוח.

המורה מסכם כי העובדות עונות על חמש שאלות (חשוב לכתוב את השאלות על הלוח) -

מי? מה? מתי? באיזה מקום? מדוע?

לעיתים מוסיפים גם את השאלה: איך?

הגדרה: מהי ידיעה חדשותית? הידיעה החדשותית מתארת אירוע שהתרחש בארץ או בעולם. ניסוח הידיעה חייב לכלול את

העובדות (לענות על השאלות אותן הזכרנו - מי, מה, מתי, באיזה מקום, מדוע ואיך) ולהיות מנוסח באופן אובייקטיבי ללא הבעת עמדתו של הכותב, או התרשמותו האישית.

לעיתים משפט אחד בידיעה חדשותית יכול להעניק מענה לכל חמשת השאלות שהצגנו, למשל - "משרד החינוך הודיע כי בשל סופת

השלג, מחר לא יתקיימו לימודים בירושלים"

מי - משרד החינוך

מה - לא יתקיימו לימודים

מתי - מחר

באיזה מקום -ירושלים

מדוע - בגלל סופת השלגים

כל העובדות מתומצתות במשפט אחד.

חשוב להגדיר עם התלמידים עמדה = השקפת עולם; דעה

* כתיבה והערכה של ידיעה חדשותית אקטואלית מאירועי ביה"ס/השכונה - תרגיל

*המשימה - כל זוג כותב ידיעה חדשותית על אירוע הקרוב להם שהתרחש בבה"ס או בשכונה או בפייסבוק וכד'. על האירוע לכלול - כותרת ואת כל העובדות על האירוע. כל ידיעה כזו תכלול 3 - 4 שורות.

דיון: מה חוו במהלך הכתיבה? האם היה קשה להתמקד בעובדות? האם מרגישים שענו על כל השאלות. (מי, מה, מתי, מדוע, היכן ואיך), האם מי מהם הביע גם את עמדתו בנושא.

לאחר השיח הקצר כל זוג מחליף ידיעה עם הזוג שיושב לצדו ומעריך את הידיעה שקיבל (מומלץ לכתוב את השאלות הבאות על הלוח ולפיהן הזוגות יעריכו את הידיעות שנכתבו) -

- האם האירוע חדשותי/אקטואלי?

- האם האירוע ברור?

- האם חסר משהו בתיאור האירוע (מה היית מוסיף על מנת לקבל תמונה טובה יותר של האירוע)?

- האם האירוע מעניק מענה לכל חמש השאלות הרלוונטיות?

- האם הכותב הביע את עמדתו?

סיכום המשימה - הצגת הערכת הידיעות

מספר זוגות יציגו את הכתבה שהעריכו והמורה ידגיש את החשיבות של הצגת העובדות והמענה על השאלות.

* על המורה להיות רגיש לכך שהתלמידים יעריכו את ידיעות חבריהם בכבוד.

אתרים בהם דוגמאות לשיעורי אקטואליה:

[אקטואליה - אתר תמיד אזורחות](#)

[גוונים באקטואליה - אתר שיעור אחר](#)

[מרכז הדרכה - אתר המעורר](#)

[זה אקטואלי - אתר בין הצלצולים](#)

[מערכי שיעור ימי לוח אזרחיים - אתר המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים](#)

[שיעורי חברה ואקטואליה - אתר בין הצלצולים](#)

[שעת אקטואליה - אתר הסדנא: מרחב חינוכי לדמוקרטיה וזכויות אדם](#)

מודלים נוספים לשיעורי אקטואליה:

[בתכנית "להיות אזרח"](#) באתר מנהל חברה ונוער, בעמ' 145–147 (עמ' 31 בקובץ בקישור): מודל להתמודדות עם אקטואליה

ובתכנית ["דגם לעיסוק באקטואליה"](#) - באתר מנהל חברה ונוער

אבן דרך 1

ספטמבר - נובמבר

בחודשים אלה נתחיל לעסוק במעגלי ההשתייכות - בבירור סיפורי האלי ומתפתח של הזהות האישית. לצורך כך נעמיק את ההכרות של התלמיד עם מאפייני משפחתו. נתייחס לצורך להשתייכות הקבוצתית, ולקבוצות העמיתים השונות ומאפייניהן. חשוב בכל החלקים של בירור מעגלי ההשתייכות לעבור תהליך בירור אישי זאת לצד המשגה והכרות עם תיאוריה.

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
מודעות עצמית תהליכי חיפוש אישי	אבחון עצמי על פי השימוש במחונן המחקר	מזהה החזקות/ מחקר מכון גאלופ אקספלורציה כמרכיב בכל תהליך החיים - פלום	תהליך מתמשך של זיהוי אישי של תכונות, תחומי עניין, הכרות עם מי אתה כפרט, מי אתה כחבר בקבוצה ומי אתה כחבר בקהילה שלך	<p>בירור זהות - גישת האקספלורציה מוגדרת על ידי פלום וקפלן "כפעולה מודעת ומכוונת, פנימית או חיצונית, של חיפוש ועיבוד מידע בהתייחס ל-'אני'". אוריינטציה אקספלורטיבית פירושה - בדיקה ובחינה הן של הסביבה המשתנה והן של האופן בו היחיד מתמודד ומתאים עצמו אליה. "</p> <p>חזקות - חוזקה היא שילוב של מיומנות, ידע וכשרון. מרקוס בקינגהם וד"ר דניאל קליפטון הוציאו ספר המבוסס על מחקר 'גאלופ' אקספלורציה של זהות/אבי תירוש אקספלורציה כמוקד ללמידה והוראה במאה ה-21. קפלן ופלום אישיות זהה את חזקונתך הגחיות לשאלון מזהה החזקות - גאלופ</p>

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
<p>מודעות מסוגלות גמישות מקצועיות תלות הדדית אוטונומיה ופעילות משותפת קבלת משוב וביקורת שיפור מתמיד</p>	<p>מענה על שאלון וניתוח</p>	<p>הכרות עם חמשת משאבי התודעה</p>	<p>פיתוח מתמשך של מודעות לתהליכים מחשבתיים והבאה לידי שינוי, קידום כל אחד ממשאבי התודעה הן באופן אוטונומי והן כחלק מקבוצה</p>	<p>חמשת משאבי התודעה - מקורות אנרגיה המזרזים התנהגויות הולונומיות. ההולונומיה היא מצב שבו אדם מתפקד כעצמאי, בו בזמן שהוא חלק ממערכת גדולה יותר. משאבי התודעה הם: מסוגלות: תחושה של יכולת ומיקוד שליטה פנימי. תחושת המסוגלות של אדם היא גורם מכריע בעת פתרון בעיות מורכבות. גמישות: יכולת לראות מצבים ממגוון נקודות מבט, לשנות דעה ולהמציא פתרונות מקוריים. מקצועיות: חתירה ליסודיות ולדיוק בעבודה ובתקשורת. יצור מטרות והכוונה להתקדמות לעבר המטרות. מודעות: ניהול החשיבה, מכוונות עצמית וייצוג בהיר. תלות הדדית: חשיבה ופעולה מתוך שותפות עם אחרים. תורמים לטובת הכלל וגם נתרמים ממשאביהם של אחרים. אימון קוגניטיבי / ברנקו ויס אימון קוגניטיבי / ארתור קוסטה, רוברט גרמסטון.</p>

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
<p>לזהות את סגנון קבלת ההחלטות האישי וכן בהתייחס לאירועים שונים</p>	<p>שאלת שאלות ויכולת לראות בעיה בזווית שונות השהיה ושקילת חלופות</p>	<p>שלבי קבלת החלטות: זיהוי הבעיה, הרחבת נקודות מבט, עיצוב פתרונות אפשריים, הכרעה וסגנונות של מקבלי החלטות - שיינברגר</p>	<p>לאפשר עיסוק והתבוננות על תהליכי קבלת החלטות לזהות את האפיונים של קבלת ההחלטות ולסייע בקבלת החלטות מותאמת למצב כדי לכוון למטרות ויעדים</p>	<p>קבלת החלטות מילדות עד בגרות קבלת החלטות היא חלק מחיינו. למעשה, החלטות מלוות אותנו מהרגע בו אנו מבינים שבמקרים מסויימים יש לנו אפשרות לבחור. קיימים סגנונות שונים לקבלת החלטות: רציונלי - הערכה שיטתית ושיקול הגיוני תוך שימוש בנקודות מבט ארוכות טווח. האדם בוחר ושוקל מידע, מקבל אחריות לקבלת ההחלטות ומצפה לתוצאות על בסיס החלטות עבר. רגשי - הדגש על רגשות, דמיון ופנטזיות. ישנה אחריות על קבלת החלטות המבוססת לרוב על תחושות בטן. תלות - האדם לא מקבל אחריות על קבלת ההחלטה. אירועים ואנשים אחרים נתפסים כאחראיים. האדם תלתי ומושפע מאוד מציפיות האחרים. האתר של פרופסור יוסי יסעור על קבלת החלטות 7 סגנונות של קבלת החלטות - שיינברגר שאלון סגנונות החלטה של אדיג'ס</p>

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
פתיחת מרחב האפשרויות אפשרות לחיקוי דמויות מעוררות השראה	ניתוח ראיון יכולת השוואה – עבר, הווה, עתיד יכולת התבוננות לעתיד	היכרות עם אנשים שונים שניצבו את עתידם (אנשים מבוגרים שדמיינו את עתידם ואיפה הם היום)	סיוע בניסוח שאלות וחקר תוך התבוננות בעתיד שהתלמידים מדמיינים ורוצים לעצמם וחיבור לפעולות בהווה	<p>אוריינטציות עתיד</p> <p>מעין מפה אותה הפרט יוצר לעצמו כאשר הוא מתכנן את עתידו ובאמצעותה הוא יכול לבחון אפשרויות ולקבל החלטות. היבטים של הכוונת עתיד בקרב מתבגרים יבואו לידי ביטוי בתכניות עתידיות, דימויים עתידיים אפשריים, תקוות וחששות בנוגע לעתיד.</p> <p>בהתאם לתיאוריה הפסיכו-חברתית, בגיל ההתבגרות להתייחסות לעתיד יש תפקיד התפתחותי - שכן המתבגרים עוסקים רבות בשאלות, מחשבות, תקוות וחששות לקראת עתידם. מתבגרים בעלי מאפיינים ביוגרפים וסביבתיים שונים עוסקים או מתעלמים במידות שונות ובדרכים רבות בתהליכים הקירה כאלו.</p> <p>אוריינטציות עתיד/ סגינר</p>

זהות אישית

מזהה החזקות יאפשר בתום המענה על השאלות לדעת את חמשת החזקות המאפיינות אותך ביותר. הבחנות אלה עשויות לסייע מאוד בפיתוח הקריירה המקצועית, ובהשגת תוצאות בעבודה ובחיים. שימוש בשאלון מזהה [החזקות של מכון גאלופ](#)

חמשת משאבי התודעה

עבדו עם החוברת של [ברנקו ויס - אימון אישי לבני נוער](#).

בהם תוכלו למצוא שאלונים שניתן לבצע וכן לנתח עם התלמידים לגבי עצמם.

במסגרת הפיתוח המושגי, פוצלו כל אחד ממשאבי התודעה לשלושה עד ארבעה מרכיבים קריטיים - "מרקרי"ם". עם בני נוער, אנו עושים שימוש בשישה מהם:

1 שאיפה מתמדת לשיפור

2 הצבת מטרות וחתירה למימושן

- 3 שליטה בממדי הזמן
 - 4 פרואקטיביות
 - 5 מיקוד שליטה פנימי
 - 6 התמדה מול קשיים וכישלונות
- כל אחד מהם יכול להיות מדורג במדרגות השלכיות מ 1-5 (ע"מ 11 בחוברת)
- 1 - שלילי, לא נוכח, לא מבצע
 - 2 - נוכח ומקיים פסיבי
 - 3-ניצני אקטיביות ואקטיביות מתווכת
 - 4 - אקטיביות גבוהה וספונטנית
 - 5 - נטייה מוטמעת
- חשוב לציין כי משאבי התודעה הינם ציר מרכזי לאורך כל שנות החונכות ויש חשיבות להמשגה ולעבודה מתמשכת של המשאבים. על החונך להתאים את המוקד ואת המושג לעיסוק בפועל.

קבלת החלטות

- מלאו את שאלון קבלת ההחלטות [בקובץ המצורף](#)
- תארו את בחירתכם בשנה שעברה בתחום להתמחות:
- כיצד בחרתם?
 - מה סייע לכם?
 - מה חסם אתכם?
 - איך הרגשתם?
 - איך תבחרו השנה?

סוגים שונים של טיפוסי מקבלי החלטות

- איזה מהם מתאים לך בכל הקשור בקבלת החלטה?
1. מהיר החלטה - מחליט במהירות כדי להימנע ממצב של עמימות.
 2. המחכה לרגע האחרון - מחכה לרגע האחרון כדי להשיג את כל המידע הנחוץ.
 3. הנזהר מטעויות - דוחה על הסף החלטות רבות ובלבד שלא לטעות.
 4. המורד - מנסה להחליט תמיד את ההפך מכולם.
 5. המחפש פשרות - מעדיף פשרות ולא החלטות קיצוניות.
 6. הבוחן - מנתח ובודק את כל הצדדים בכל עניין כדי להגיע להחלטה מושלמת.
 7. הרגשן -מייחס לרגשות משמעות רבה בעת קבלת החלטות.
 8. המשנה עמדות - משנה עמדות לעתים קרובות ביותר.

9. שאינו בטוח בעצמו - מחליט ומתחרט, מהסס וחושש מן התוצאות, ולכן חושב שהיה יותר טוב לבחור במשהו אחר.
10. הפטליסט - אינו מחליט דבר בעצמו אלא מייחס הכול למזל ולגורל.
11. החברותי - מעדיף להשאיר את קבלת ההחלטות לאחרים (לחברים, להורים או לבעלי סמכות אחרים).
12. ושאינו יודע - חסר מידע על עצמו ועל האפשרויות שבסביבתו
- לאחר שאיתרם/ן את דרך קבלת ההחלטות שלכם/ן על סמך מקרה מן העבר, נסו לבדוק:
- א. מה היו הקשיים שלכם/ן בעת קבלת ההחלטה במקרה מן העבר?
- ב. האם הייתם/ן שבעי רצון מתוצאות קבלת ההחלטה בעבר? אם לא, ממה לא הייתם מרוצים? ואיך היום הייתם נוהגים?
- ג. האם אתם/ן רוצים/ות לקבל החלטה באותו אופן כמו בעבר? מה אתם/ן רוצים לשנות עכשיו לאור ניסיון העבר?
- ד. האם אתם/ן רוצים/ות להתייעץ עם אדם מבוגר (הורה, מורה, מחנך, רכז שכבה, מנהל, מנהל פדגוגי וכו')

שלבים בקבלת החלטה

עבדו על פי השלבים הבאים: (או על פי אחד המודלים הנוספים המוצעים במושגים)

הגדרת הבעיה

פריסת החלופות השונות

איסוף מידע על כל חלופה

הערכה ושקילה של כל חלופה

שקילת אלטרנטיבות

קבלת החלטה

הגשמת ההחלטה

אוריינטציית עתיד

*מלאו את [השאלון הבא המעובד מתוך סגינר](#) ונתחו אותו עם התלמידים

*ראיינו 2 אנשים שהלכו בעקבות החלום שלהם, זהו מה סייע להם בדרך, מה הקשה עליהם בדרך.

*צפו ב[בסרטון הבא](#) המתעד תלמידות שמספרות על יציאתן ללמוד באוניברסיטה

*מעריך שיעור של שיעור אחר - [אם אתה יכול לחלום אז אתה יכול לעשות את זה](#).

קרוסלה של זהויות

המורה יבקש מחברי הקבוצה לשבת בצורת קרוסלה: בשני מעגלים, אחד פנימי ואחד חיצוני, כך שכל משתתף מהמעגל החיצוני יושב מול משתתף מהמעגל הפנימי, ויחד הם מהווים זוג.

המורה יעלה נושא לדיון (מהנושאים הרשומים מטה) ויזמין את הזוגות לשוחח עליו במשך שלוש דקות.

בתום שלוש הדקות, המעגל החיצוני זז ימינה מספר כיסאות ואז ממשיכים לדון בנושא הבא.

נושאים אפשריים:

- קבוצה שאני משתייך אליה מתוך גורל (לא אני בחרתי להשתייך אליה).
 - קבוצה שאני משתייך אליה מתוך בחירה.
 - אנשים משייכים אותי לקבוצה זו למרות שאיני רוצה להיות חלק ממנה.
 - אירוע בו הייתי חלק מקבוצת מיעוט (ואיך הרגשתי).
 - אירוע בו הייתי חלק מקבוצת רוב (ואיך הרגשתי).
 - קבוצות שהשתייכתי אליהן בעבר והפסקתי להשתייך אליהן.
 - קבוצות שרציתי להשתייך אליהן ולא הצלחתי.
 - קבוצות שההורים שלי רוצים שאשתייך אליהן.
 - קבוצה שאליה אני רוצה להשתייך.
- שלב ב - במליאה דיון של כל חברי הקבוצה בנושא קבוצות השתייכות.**

שאלות לדיון:

1. כיצד נקבעת השתייכות לקבוצה? (ביולוגיה/איך שאני מרגיש/ איך שאנשים מסתכלים עלי)
2. מהם "סימני השתייכות"?
3. מה נותנת ההשתייכות לקבוצה לכל אחד מהפרטים בתוכה? מדוע?
4. כיצד ניתן לצאת מקבוצה?
5. מי קובע נורמות וחוקים בקבוצה?
6. האם אדם המפר את הנורמות יוצא מיד מהקבוצה?
7. מה קורה לי כמייצג קבוצה, כאשר אני נפגש עם אחרים המייצגים קבוצה שונה משלי? (למשל בתוכנית "עתיד"?)
8. האם אי פעם הייתם צריכים לייצג קבוצה כלשהי? מה ההרגשה? (שליחות/נטל/שיתוק/גאווה)
9. האם כשנמצאים בעמדה מייצגת, העמדות משתנות (מקצינות)? האם האדם נהייה דתי יותר/שמלאני יותר/שוביניסט יותר?
10. האם אדם יכול שלא להשתייך לשום קבוצה? למה בכלל חשוב להשתייך לקבוצה?

רשתות של זהות sbew ytitedl

- כל תלמיד כותב את שמו באמצע דף השאלה המנחה היא מי את/ה:
- (כמו שמש אסוציאציות או מפת חשיבה ועונים פעמים אינספור על השאלה "מי אני?" יוצרים רשת של חיבורים עם התשובה לשאלה זו) מתחלקים למעגל פנימי וחיצוני אחד מול השני בכל פעם מוצגת שאלה 30 שניות לחשיבה ודקה וחצי לחלוק ההקשבה היא הקשבה פעילה ללא תגובה אם הסיפור מסתיים יושבים בדממה עד לסיום הזמן.
- סבב ראשון - עם איזה מהתיאורים שכתבת אתה הכי מזדהה ומדוע
 - סבב שני - עם איזה מהתיאורים אתה מזוהה כלומר אחרים מגדירים אותך על פיו
 - סבב שלישי - שתפו ברגע בו הייתם עדים לשיפוט חברתי סביב אחת הזהויות שלכם
 - סבב רביעי - שתפו ברגע שבו חזיתם בשיפוט חברתי על פי זהות של אדם אחר
 - סבב חמישי-שלושים שניות לחשוב על מילה אחת שתשקף את המחשבות והתחושות שלנו כרגע

מסע מעגלים

החלק הראשון ייערך כמסע. מסע הוא מתודה - שבה יוצרים תחנות עם תפאורה והפעלות אישיות. במסע כל תלמיד הולך לבדו ועובר תהליך אישי. לכן מאוד חשוב ליצור אווירה מתאימה, לשים מוזיקה ברקע, לעצב את החדר. בכניסה למסע תולים שלט שבו כתוב:

"שלום... אם הגעת עד לכאן אנחנו מקווים שאתה בטוח שאתה מוכן. מוכן לצאת למסע מדהים אותו הכתרנו כ"מסע מעגלים". אז תיתן את כולך ותתחיל את המסע. במהלך המסע התעכב על מחשבותיך ורגשותיך. האם אתה שלם עם עצמך בצאתך לדרך? צא לשלום!"

א. תחנה ראשונה -

כותבים על הקיר את הבית הראשון של השיר "איזה עולם"/ טיפקס מתחת כותבים בגדול מי אתה? ובנוסף כותבים המסע הזה נועד לברר חלק מהשאלה הזו... קח מעטפה מהערימה המונחת כאן. זו המעטפה האישית שלך. השתמש בה כדי לאחסן כל מה שתיקח איתך בדרך. כיוון שזו המעטפה שתלווה אותך במסע החשוב הזה, קשט אותה, הפוך אותה לייחודית, הפוך אותה לשלך באמת. ליד הקיר מניחים ערימה של מעטפות גדולות וחומרים לקשט את המעטפות.

ב. תחנה שנייה -

כותבים על הקיר "כולנו שייכים לקבוצות שונות אם נרצה או לא, מעצם היותנו - גברים, נשים, אזרחים, תלמידים, יהודים, מוסלמים, נוצרים, כהי עור, בהירי עור וכו'. לאיזה קבוצות אתם שייכים?"

מתחת כותבים את ההגדרה לקבוצה "קבוצה התארגנות חברתית של שני אנשים או יותר שקיימים ביניהם יחסי גומלין יציבים, התלויים במידה שיש להם אינטרסים או מטרות משותפים ובמידה שהם תופסים את עצמם כחברים בקבוצה, וכן יש להם מכנה תרבותי משותף". על שולחן מניחים פתקים עם שמות של סוגי קבוצות שונים, כותבים על בריסטול הוראות: לפניך פתקים עם שמות של סוגי קבוצות, בחר את סוגי הקבוצות אליהן אתה משתייך וכתוב על הפתקים את שם הקבוצה למשל - דת, מגזר, מגדר וכד'. במידה ויש קבוצה אחרת שאתה משתייך עליך ניתן לקחת פתק ריק ועליו לרשום את שם הקבוצה.

ג. תחנה שלישית -

מכינים הרבה עיגולים בכל מיני גדלים. - על שולחן מניחים שמיניות בריסטול ודבק. כותבים הוראות על בריסטול: לכל קבוצה בחיינו מקום קצת אחר, כל קבוצה ממלאת חלק אחר בחיינו יותר מרכזי, פחות מרכזי, יש קבוצות שקשורות אחת - לשנייה ויש כאלה שלא..

לפניך עיגולים שונים, קח בריסטול, מקם את הקבוצות השונות בתוך עיגולים וסדר אותם כך שיתארו את המקום שהקבוצות השונות תופסות בחיך. זוהי מפת הקבוצות שלך, שמור אותה במעטפה.

ד. תחנה רביעית -

על שולחן מניחים פתקים עם היגדים ודבק. כותבים הוראות על בריסטול: לפניך היגדים שונים, קח פתק אחד מכל היגד והדבק אותו על

מפת הקבוצות שהכנת ליד הקבוצה שההיגד מתאים לה.

אם אין להיגד קבוצה מתאימה, הדבק את ההיגד בצדה השני של מפת הקבוצות וכתב ליד ההיגד את הקבוצה המתאימה. היגדים:

- קבוצה שאני משתייך אליה מתוך גורל
- קבוצה שאני משתייך אליה מתוך בחירה
- אנשים משייכים אותי לקבוצה זו למרות שאיני חלק ממנה
- קבוצה שאני שייך אליה והיא קבוצת מיעוט
- קבוצה שאני שייך אליה והיא קבוצת רוב
- קבוצה שהשתייכתי אליה בעבר והפסקתי להשתייך אליה
- קבוצה שרציתי להשתייך אליה ולא הצלחתי
- קבוצה שההורים שלי רוצים שאשתייך אליה
- קבוצה שאני רוצה להשתייך אליה

ה. תחנה חמישית -

על הקיר כותבים "בכולנו פועם הצורך להיות שייכים... אני מרגיש שייך כש..." - (על שולחן מניחים פתקים עם תשובות לשאלה מתי אני מרגיש שייך כותבים הוראות על בריסטול: חשוב מה גורם לך להרגיש שייך לקבוצה ובחר בפתקים המתאימים, במידה וברצונך לכתוב תשובה אחרת אתה יכול לקחת פתק ריק ועליו לכתוב את תשובתך. מותר לקחת יותר מפתק אחד. את הפתקים שבחרת יש להכניס למעטפה.

תשובות למתי אני מרגיש שייך - כשאני מנהיג, כשאני בצד, כשפוגעים בי, כשאני במרכז, כשאני נחוץ כשמקשיבים לי, כשאני מקשיב לאחרים, כשאני שווה ערך, כשמכבדים אותי, כשאני מקבל, כשאני אהוב, כשעושים בשבילי, כשמפרגנים לי, כשאני מכבד אחרים, כשאני תורם לקבוצה, כשאני מרגיש שאכפת ממני, כשסומכים עליי, כשנותנים לי להתבטא

ו. תחנה שישית -

על פלקט גדול כותבים כותרת הקבוצה שלנו ועל כל הפלקט כותבים את שמות - כל התלמידים במרחקים אחד מהשני. על שולחן מניחים טושים וצלחות מלאות בגואש.

כותבים הוראות על בריסטול: כתוב על פלקט משהו שאתה אוהב בקבוצה, וליד השם שלך הטבע את כף ירך בעזרת גואש.

ז. סוף המסע בסוף המסע תולים שלט עליו כתוב: -

"לא כל אדם יכול לעמוד בקומה זקופה יחידי בפני רוחות וסערות. רוב בני האדם אינם עומדים זקופים אלא כשהם עומדים צפופים, נתמכים איש ברעהו". א.ד. גורדון.

קבוצות הן חלק משמעותי מחיינו, כל כך משמעותי שהן מעצבות את זהותנו, משפיעות עליה והן חלק ממנה. קבוצות, קבוצות, קבוצות, עכשיו, יש קבוצה אחת שמתכנסת בחדר ליד...

מחכים לכם..

2. מכנסים את כל התלמידים ועורכים דיון:

איך היה לכם במסע? -

מישהו רוצה להציג את מפת הקבוצות שלו? -

למה בכלל כדאי להיות שייך לקבוצה? מה נותנת ההשתייכות לקבוצה לכל - אחד מהפרטים בתוכה?

כיצד נקבעת השתייכות לקבוצה? ביולוגית/ תחושה/ באופן שבו מסתכלים עליי?

כיצד יודעים שאני שייך לקבוצה מסוימת? מה הם סימני ההשתייכות לקבוצה? - האם אדם יכול שלא להשתייך לשום קבוצה? - ומה עם

הקבוצה שלנו? מה מאפיין את הקבוצה שלנו?

עוברים עם התלמידים - על פלקט שנוצר במהלך המסע ומוסיפים מאפיינים נוספים.

לאיזה מעגלים הקבוצה שלנו שייכת? מה הופך את הקבוצה הזו לשונה משאר הקבוצות שאתם שייכים אליהן? מה - מייחד אותה?

לאיזה קבוצה אני שייך?

אישי

המורה מחלק למשתתפים את דף: "לאיזו קבוצה אני שייך"

כל משתתף מתבקש לכתוב שלוש קבוצות שאליהן הוא מרגיש שייך ביותר.

המנחה מבקש מכל משתתף לציין את שלוש הקבוצות המשמעותיות ביותר עבורו ולנמק את סיבת היותן משמעותיות.

קבוצתי: המורה בוחר בשלוש או ארבע הקבוצות המשמעותיות ביותר (כגון: בני אדם, נשים, ציונים, דתיים וכדומה), ומבקש מכל משתתף

לבחור באחת הקבוצות ולשבת בפנינת החדר שהוקצתה לקבוצה זו. כל קבוצה תקבל כרטיס משימה קבוצתית ותפעל על פי ההנחיה.

כרטיס משימה קבוצתית: נסחו קריטריונים לשייכות לקבוצה ולזיהוי חברי הקבוצה: מה עושה אדם לחבר בקבוצה שלכם?

במליאה

כל קבוצה מציגה את הקריטריונים שלה.

המנחה רושם את כל הקריטריונים על הלוח, ובעזרת המשתתפים מחלק אותם לארבעה פנים של שייכות:

פן ראשון: הגדרה פורמלית, אובייקטיבית, משפטית

כל מערכת חברתית מגדירה קריטריונים הקובעים מיהם האנשים הזכאים להשתייך לאותה חברה, קבוצה או עם. כך קיימים קריטריונים

לחברות במועדון או בקיבוץ ולאזרחות במדינה.

פן שני: הזדהות רגשית-סובייקטיבית

כל מרכיב בזהותו האישית של האדם - מקצועי, דתי, תרבותי, לאומי - בא לידי ביטוי בתחושותיו, בדרך שבה הוא תופס את עצמו וברצון

שלו להשתייך לקבוצה.

פן שלישי: התייחסות הסביבה

פן זה משקף את המרכיב הפסיבי, את זיהויו של אדם על-ידי הסביבה כשייך לקבוצה מסוימת.

פן רביעי: התנהגות מעשית

כל מרכיב בזהותו של אדם בא לידי ביטוי באופן אקטיבי, בפעולות שהאדם מבצע כביטוי מעשי לשייכותו.

שאלות לדיון:

1. לעיתים אנחנו מזהים את עצמנו על דרך החיוב: "אני צמחונית, אני פמיניסטית", ולעיתים אנו מזהים את עצמנו על דרך השלילה: "אני שונאת אשכנזים, בשום פנים ואופן איני יכולה להזדהות עם אוהדי כדורגל". אילו היבטים בזהותנו "חזקים" יותר החיוביים או השליליים? על אילו היבטים, לדעתכם, עדיף לבסס זהות?
2. מה משייך אדם לקבוצה מסוימת - הזדהות רגשית עם הקבוצה, התנהגות על-פי הנורמות והכללים המקובלים בה, תנאים אחרים?
3. מהן הסיבות לכך ששייכות קבוצתית היא מרכיב חשוב בהגדרת הזהות שלנו?
4. האם כל קבוצות השייכות שלנו זהות בחשיבותן עבורנו? תנו דוגמאות.
5. מהי המחויבות הנובעת מהזהות הקבוצתית ומהשייכות לקבוצה?
6. באיזו מידה שייכות לקבוצה מחייבת תחושת סולידריות כלפי בני אותה קבוצה? מה בין שייכות לסולידריות?

מעגלי השתייכות

המעגלים אליהם אנחנו שייכים מעצבים את זהותנו. הזהות הינה תהליך שבו האדם מבין מיהו בדרך של דיאלוג תוך אישי ובין אישי בין יחידים ובי קבוצות. המשפחה הינה מעגל ההשתייכות הראשון של כל אדם. ביחידה הזו התלמיד יבחן את מאפייני המשפחה האישית שלו וההשפעה של המשפחה עלי כמו גם שלו עליה.

מושג	מטרה	ידע	מיומנויות	הרגלים
<p>משפחה</p> <p>קיימות הגדרות רבות למושג משפחה חלק מתייחסות לתפקידי המשפחה (רבייה, כלכלה, שימור כוח ועוד) בחברה המערבית במרוצת המאה העשרים הגדירו יחידה משפחתית - כקבוצה חברתית של שני אנשים או יותר המזהים את עצמם כקשורים זה לזה, בדרך כלל קשורים בקרבת דם, נישואין או אימוץ וחיים בדרך כלל ביחד ביחסי קרבה ותלות. כיום יש אנשים הרוצים להגדיר עצמם כמשפחה, משום שהם חשים שייכות זה לזה, בין אם יש ביניהם קשרי נישואין או קשרי דם ובין אם לא.</p> <p>משמעות המשפחה מובנית באופן חברתי במקומות שונים ובתרבויות משנה מסוימות - תלוי תרבות.</p> <p>בני אדם נולדים למשפחה המורכבת מהורים ומאחים ואחיות, המכונה לעיתים משפחת המוצא או משפחה מכוונת (בגלל התפקיד המכריע שהיא ממלאת בתהליך החיבורות). בבגרות מקימים משפחת הולדה - כדי להוליד או לאמץ ילדים הפונקציות שממלאת משפחה: מסדירה יחסי מין, דואגת להמשכיות הביולוגית של החברה והפרט, הענקת ביטחון חומרי ורגשי, סוכן חברות ראשוני, מעניקה לאדם הצבה חברתית ראשונית.</p> <p>המשפחה מייצרת לאדם הקשר, מרחב להתפתחות והיא גורם משפיע ומעצב והיא גורם משפיע על הסתגלות ומטביעה עצמיות על חבריה.</p> <p>מאמר מוסד המשפחה / אתי קולין המשפחה בסוציולוגיה ובאנתרופולוגיה אתר - מושג המשפחה בסוציולוגיה משפחה במעגלי החברה - מאמר סקירה תיאורטית</p>	<p>הכרות עם העבר המשפחתי, מקורות ותרבות היסטוריה וזיכרונות מעצבים והשפעתם על ההווה של התלמיד וביורור ראשוני לגבי המשפחה אותה התלמיד היה רוצה להקים לעצמו בעתיד</p>	<p>תפקידי משפחות סוגי משפחות</p>	<p>איתור וזיהוי סוג המשפחה האישי איתור וזיהוי התפקידים במשפחה</p>	<p>בחירה אישית שייכות מודעות עצמית גאוה</p>

תפקידים במשפחה

מי עושה מה במשפחה שלכם (כל הזמן או רק לפעמים)?

תפקידים תפעוליים: בישול, ניקיון, סדר, הסעות. תפקידים כלכליים: פרנסה, אחריות על התקציב המשפחתי.

תפקידים רגשיים: הרגעה, ביטויי אהבה, כעסים, מצבי רוח, בכי, תובענות, חוסר שביעות רצון.

תפקידים טיפוליים: בריאות, תמיכה, עזרה.

תפקידים של יחסי סמכות: מי קובע, מה ואיך, ומי כפוף למי, ביקורת, פיקוח, הטלת מרות ועונשים.

תפקידים של "יחסי ציבור": מגעים עם גורמים מחוץ למשפחה: קשר עם מערכת החינוך, הבריאות, בנקים.

תפקידים של בידור וחברה: שמירת קשרים עם חברים, ארגון יציאות משותפות לצורך בידור והנאה... ועוד.

11. הוסיפו את תקנון המשפחה שלכם: מנהגים, כללים, וסדרים שאופייניים למשפחה שלכם.

12. הוסיפו גם ערכים ואמונות שאתם מזהים במשפחה שלכם.

13. מהם התפקידים שלכם בתוך המשפחה?

14. מהו התפקיד הרגשי? מהו התפקיד התפעולי?

15. מפו כל תפקיד אחר שאתם מזהים. כיצד הוא "נעשה שלכם"? כיצד אתם מרגישים עם תפקידים אלו? איך מתייחסים לכך שאר בני המשפחה?

16. האם הייתם רוצים לעשות שינוי במערך התפקידים המשפחתי? אם כן, במה?

17. האם היום, כשגדלתם כבר, יש תפקידים שאינם מתאימים לכם יותר?

סוגי משפחות

כל תלמיד מתבקש להביא חפץ אישי שמסמל עבורו את המשפחה שלו לרבות צילומים משפחתיים.

כל תלמיד יציג בסבב את החפץ בו בחר ויספר באמצעותו מאפיין ייחודי של המשפחה שלו.

המנחה יסכם בטבלה על הלוח את התכנים שעלו: דמויות משמעותיות במשפחה, רגשות, טקסים משמעותיים, הייחודי למשפחה שלי.

סיכום במליאה ומסרים: דיון נרחב בסוגי המשפחות הקיימות בחברה ודילמות אישיות שעולות סביב זה. **סוגי משפחות:** משפחות

קונבנציונליות, משפחות חד הוריות, משפחה בהם הורים הם בני אותו מין, משפחות בהן ילדים של בני זוג מתרבויות ו/או עדות ו/או אמונות שונות. מפגש מכוון לפתוח בפני המורים והתלמידים את האפשרות לקיומן של דפוסים שונים של משפחות ובמקביל לחזק אצל התלמידים שמשפחות לא שגרתיות הם משפחות לכל דבר. חשוב שנמנע משיפוטיות ונלמד לקבל את השונות ואף לחזק את הפן החיובי שבה - קיומה של חברה פלורליסטית.

מקור שם המשפחה

מה מקור שם המשפחה שלכם? סבב.

בעבר שם המשפחה היה נגזר מהשפה המקומית, ממקום הלידה או לפי שם המקצוע

למשל: משפחת לדרמן - משפחתו של הסנדלר בפולין. לידר = סנדל, מן = איש. משפחת שמש - תפקיד שמש בבית הכנסת, משפחת

קורקוס - מהעיר קרקסון, משפחת מויאל - ממויה בספרד, משפחת מילר - מהשם מילר בגרמנית טוחן. ניתן להיכנס לאתר של [בית התפוצות](#) שמאתר את המקור של שם המשפחה

זמן משפחתי

המורה יציג תמונות של משפחות בהרכבים שונים (ניתן להוריד מהאינטרנט תמונות של משפחות מגוונות: חד הוריות, משפחה בה ההורים הם בני אותו מין, מעט או הרבה ילדים, משפחות מצומצמות ומשפחות רחבות וכד').
תתקיים שיחה: במה דומות המשפחות זו לזו? במה שונות המשפחות זו מזו?
בשיחה יודגשו המילים: משפחה גרעינית (אב, אם, ילדים); משפחה מורחבת (סבא וסבתא, דודים ודודות); משפחה חד הורית (אם וילדים, אב וילדים), משפחה בה ההורים הם בני אותו מין (שתי אימהות וילדים, שני אבות וילדים) ועוד.
התלמידים יתחלקו לקבוצות. כל קבוצה תחבר סיפור בכתב או בעל פה על אחת המשפחות (מהתמונות)

פתגמי משפחה

נבקש מהתלמידים לבחור שתי כרטיסיות, אחת שהתלמיד/ה מתחבר/ת אליה ואחת שאינו מתחבר/ת. נערוך סבב שיתוף בו כל תלמיד או תלמידה משתפים את הקבוצה במחשבות או ברעיונות שלהם.

"לא טוב היות האדם לבדו"

"טובים השניים מן האחד."

"מצא אישה מצא טוב."

"מוצא אני מר ממוות את האישה"

"לכל סיר יש מכסה"

"איש ואשה זכו - שכינה בניהם. לא זכו - אש אוכלתם."

"קשה זיווגן כקריעת ים סוף"

"זכר ונקבה ברא אותם ויקרא את שמם אדם"

"נקבה תשובב גבר"

"כל אדם שאין לו אישה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה."

"אין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם, אלא בשביל אשתו"

"חכמת נשים בנתה ביתה"

"אשתך כגפן בירכתי ביתך, בניך כשתלי זיתים סביב לשולחנך."

"אין לנו באנושות דבר נקדש וראוי להיות מרומם כקדושת קשר ברית הנישואין".

שאלון

שמי: _____
מיקומי במשפחה: (בכורה, בת זקונים, באמצע..)

מס' אחים:

חשבו על אח עמו יש לך קשר מיוחד. ממה נובע קשר זה?
חשבו על אח עמו אתה בחיכוך. מה גורם לכך?
תכונה טובה באמי שהייתי רוצה שתהיה גם בי
תכונה טובה באבי שהייתי רוצה שתהיה גם בי

משפחות בעולם

חלק ראשון:

בפני התלמידים יוצגו תמונות של משפחות מכל העולם התלמידים יתבקשו לכתוב מה לדעתם הקשר בין האנשים שבתמונה ומדוע? מה המשותף לכל התמונות?

דיון:

מהי בעיניהם המשפחה?
האם המשפחה היא ערך?

האם יש ערכים שנדרשים כדי לשמור על קיומה של המשפחה?

חלק שני:

בכל התרבויות קיימות משפחות אם כך נוכל לומר שהמשפחה היא בעצם "אוניברסל תרבותי" - אוניברסליים תרבותיים הם "היסודות המשותפים לכל התרבויות בעלי מאפיינים ייחודיים בכל תרבות" ההגדרה שהייתה מקובלת עד לפני מספר שנים הייתה:

"יחידה המורכבת מגבר ואישה הקשורים כבעל ואישה בנשואים מוכרים, וילדיהם הטבעיים והמאומצים שנקלטו באותה יחידה"(טרנר) החוקרים אינם תמימי דעים בנוגע להגדרת המשפחה ותציין כי בעשורים האחרונים קיימות משפחות מסוגים שונים שלא היו קיימים בעבר.

ניתן להציג לתלמידים את אתר האינטרנט של "[משפחה חדשה](#)" ולאחר מכן את [סרטון הבא](#):
ניתן לראות שהמבנה של המשפחה השתנה.

לאחר הצגת המשפחות החדשות יערך דיון בשאלה:

האם ההגדרה הסוציולוגית של משפחה כפי שהייתה מקובלת מתאימה למצב היום?

הצגה בפני התלמידים את ההגדרות המגוונות שיש היום למושג המשפחה המבטאות את הגמישות של המושג, ומשקפות את המציאות החברתית.

סיכום: נקיים ברור עם התלמידים האם הערכים אותם הזכרנו בראשית השיעור רלוונטיים גם למבנים המשפחתיים החדשים.

המורה תבקש מהתלמידים לחפש ברשת דוגמאות למבנים שונים של משפחה מתרבויות שונות בעולם כדי להציג אותם בשיעור הבא בפני הכתה.

גלגולה של משפחה

התלמידים מציירים מפה של המסע המשפחתי של כל משפחה של תלמיד. מאיפה המשפחה הגיעה תחנות בדרך, איפה נמצא כיום כל אחד מבני המשפחה, עיסוק של כל אחד מבני המשפחה, חוזקה של כל אחד מבני המשפחה. התלמיד בוחר להתמקד באחת התחנות המצוינות על המפה ומרחיב עליה - לדוגמא:

ארץ המוצא - מאפייני התרבותיים וכיצד הם באים לידי ביטוי במשפחה כיום? מה המשמעות של ארץ המוצא עבור המשפחה? האם התלמיד מגדיר עצמו דרך ארץ המוצא? האם יש בני משפחה שמפוזרים בעולם? מה היחסים עימם? למה בחרו במקום מגוריהם?

אלבום התמונות המשפחתי

כל תלמיד מביא 5 תמונות משפחתיות שמספרות משהו על המשפחה שלו, דמויות משמעותיות במשפחה שלו, אירועים משמעותיים, יחסים משמעותיים. התלמיד מצלם 5 תמונות שמייצגות את המשפחה שהיה רוצה שתהיה לו בעתיד.

קבוצת עמיתים

חלק מהבחינה של מעגלי ההשתייכות נבחן את מעגל העמיתים. התלמיד יכיר את קבוצת העמיתים אותן הוא בוחר ואת אלה אליהן הוא משתייך ללא בחירה. בנוסף התלמיד יבחין במערכות היחסים השונות המאפיינות קבוצות בכלל ואת הקבוצות אליהן הוא משתייך בפרט.

מושג	מטרה	ידע	מיומנויות	הרגלים
<p>קבוצת עמיתים</p> <p>למונח "קבוצת השווים" יש שלוש משמעויות: קבוצת בני הגיל, שיוך טכני של כל המתבגרים בסביבה הקרובה והרחוקה, בארץ ובעולם, שנמצא יחד עם המתבגר בשלב התפתחותי דומה של ההתבגרות. קבוצה זו קובעת למתבגר נורמות, מייצרת עבורו נושאים להזדהות וחיקוי בכל התחומים. קבוצת החברים, קבוצת בני הגיל החברים במסגרות פורמליות ובלתי פורמליות בהן המתבגר נמצא. הפעילות המשותפת, התקשורת הבין אישית והאינטראקציה בין חברי הקבוצה נותנת למתבגר אפשרות לתרגל תפקוד של מבוגר בתוך חברה. קבוצת החברים מתוך בחירה המורכבת לעיתים ממספר תת-קבוצות הקרויות "חבורות". פעילות במסגרת חברת השווים מאפשרת לילדים ליצור לעצמם זהות עצמית המנותקת מהזהות השיוכית שקיבלו במשפחתם ומכשירה אותם ליצור לעצמם מארג של יחסים חברתיים בכוחות עצמם</p> <p>משמעות קבוצת הגיל בגיל ההתבגרות מהי קבוצה?/ smith and mark קבוצה ודינמיקה קבוצתית בראי הפסיכולוגיה החינוכית/ דור חיים ההתפתחות החברתית והרגשית בגיל ההתבגרות. פסיכולוגיה התפתחותית</p>	<p>הכרות עם מערכות היחסים שמשפיעות עלי - הגורמים התומכים והמעכבים. עידוד לבחירת מערכות יחסים משמעותיות ומקדמות ערכים אישיים</p>	<p>בחינה של מערכות יחסים משמעותיות בחיי התלמיד לחץ קבוצתי</p>	<p>כתיבה אוטוביוגרפית - דמויות משפיעות חקר אישי תיעוד</p>	<p>מודעות עצמית וחברתית שייכות אחריות חברתית</p>

מושג	מטרה	ידע	מימוניות	הרגלים
<p>תיוג</p> <p>החברה מגיבה לכל פעולה חברתית, באמצעות הטלת תגית חיובית או שלילית על פעולה מסוימת והמבצע אותה. אם התגית תהיה חיובית, אזי שמבצע הפעולה יפנים את התיוג וינהג בדרך נורמטיבית ומקובלת בחברה נתונה. אם התגית תהיה שלילית אזי מבצע הפעולה יורחק מחברתו ותחסם בפניו ההזדמנות לשוב לחברה הנורמטיבית, הוא יפנים את התגית השלילית וינהג בדרכים לא נורמטיביות. בקר קיטסוס ואריקסון - טענו, שהחברה מתייגת את חבריה ופעולותיהם ללא ביסוס וצדק על סמך שיוך משפחתי, מוצא, גזע וקריטריונים נוספים שאינם בשליטתו של הפרט, זה יוצר מעגל של הוויה שהופכת למציאות של האדם. שוהם - טען שהתיוג מתבסס על התנהגות מסוימת. לא יתייגו אדם סתם, אלא יש בסיס לתיוג חיובי או שלילי כלפיו. בלעדי התיוג יהיה לנו מאוד קשה להסתדר ולהתנהג. בני האדם מתייגים זה את זה וכל עוד התיוג מצטמצם להתייחסות והכוונה - זה טוב, אך אנו משתמשים בתיוג גם כדי: להשפיל, לדחות, להקיא, ואף לנצל בני אדם.</p> <p>סטריאוטיפים. דעות קדומות וכל היתר - תיאוריה ופעילויות</p> <p>הספר - סטיגמה - גופמן</p> <p>סיכום מאמר אריק גופמן. סטיגמה</p> <p>תיאוריית הסטיגמה/ בקר. קיטסוס. שוהם.</p>	<p>להעלות למודעות עד כמה אנחנו חיים וחושבים ע"פ סטיגמות. להכיר בחיוב ובשלילה של הסטיגמות. לעודד לחשיבה ביקורתית בנוגע לסטריאוטיפים וסטיגמות</p>	<p>סטיגמה - תיוג - סטראוטיפ שימושים חיוביים שימושים שליליים</p>	<p>זיהוי סטיגמות אישיות כתיבה אנתרופולוגית</p>	<p>מודעות אישית ומודעות חברתית חשיבה עצמאית חשיבה ביקורתית אחריות חברתית</p>

שיתוף פעולה	הבנה של החשיבות של שיתוף פעולה ועבודה בצוות, התנסות בעבודה צוותית הדורשת שיתוף פעולה להצלחה	המושג שיתוף פעולה מקדמים לשיתוף פעולה	התנסויות ותרגול עבודת צוות	שיתוף פעולה עבודת צוות תלות הדדית פתיחות
<p>שיתוף פעולה</p> <p>המושג שיתוף פעולה עצמו הוא מושג מורכב. ריד ועמיתיו בעבודתם עם צוותים רב מקצועיים בסקוטלנד, קבעו ששיתוף פעולה הוא "מושג מטריה", המכסה מגוון מצבים שבהם עבודתו של מומחה אחד חוברת ומתקשרת לעבודה של מומחה אחר. הורנבי משתמשת במושג שיתוף פעולה כמושג מקיף, כדי לתאר מערכת יחסים, המבוססת על עבודה יחד ומכוונת להשגת מטרה משותפת. חוקרים אחרים מגדירים שיתוף פעולה כהליך אינטראקטיבי המאפשר לצוות של אנשים, עם מגוון התנסויות להגיע לפתרונות יצירתיים של בעיות פרקטיות. לפני כשנתיים ערכו מחקר בגוגל על התכונות הכי חשובות שיש בצוות מנצח. העיקרי שבהם היה ביטחון פסיכולוגי, מונח אותו טבעה החוקרת פרופ' אמי אדמונסון מאוניברסיטת הרווארד. כדי להגיע לשיתוף פעולה מאוד חשוב שיהיה ניהול ברור, כלומר שהמנהלים יגדירו תפקידים של אנשי הצוות, את נקודות הממשק וגבולות האחריות, ומי נתון שירות למי. אם אין מנהל, יש לייצר תקשורת ודיאלוג פתוחים ומצב שבו אנשי הצוות יוכלו לדבר אחד עם השני.</p> <p>הרצאת טד: ארנולד ריינגולד על שיתוף פעולה</p> <p>סקירה תאורטית שיתוף פעולה בצוות רב מקצועי/ ד"ר כרמלה איגל</p> <p>שיתוף פעולה ויצירה בשיתוף לערכים ארגוניים/ סאנג מ. לי. דייוויד אולסון.</p> <p>סילבנה טרימי</p>	<p>הבנה של החשיבות של שיתוף פעולה ועבודה בצוות, התנסות בעבודה צוותית הדורשת שיתוף פעולה להצלחה</p>	<p>המושג שיתוף פעולה מקדמים לשיתוף פעולה</p>	<p>התנסויות ותרגול עבודת צוות</p>	<p>שיתוף פעולה עבודת צוות תלות הדדית פתיחות</p>

סטראוטיפים

* הגדר/י את זהותך על פי המאפיינים הבאים: דת, לאום, מוצא עדתי. דרג/י את המאפיינים לפי סדר החשיבות בעינייך. (אפשר להוסיף מאפיינים אחרים)

* כיצד החברה מתייחסת לאנשים מהמוצא שלך?

* ספר/י על סטראוטיפ אחד המיוחס למוצאך הלאומי/דתי/עדתי שמפריע לך.

* מה היית רוצה להגיד לאנשים בכדי לתקן את דעותיהם המוטעות לגבי המוצא שלך?

* ספר/י על מקרה שבו היית עד/ה לדעה קדומה או אפליה כלפי אדם בגלל מוצאו. כיצד הרגשת, מה עשית?

מדוע לדעתך אנשים נוטים לפתח סטראוטיפים ודעות קדומות כלפי אנשים מקבוצות שונות?

האם לדעתך חשוב שאנשים ידגישו את זהותם הקבוצתית בתוך החברה או שצריך להתעלם

* כיצד ניתן לחנך אנשים בחברה לסובלנות ולשוויון כלפי אנשים מקבוצות שונות?

דיון מסכם:

נבקש מן התלמידים לספר לכיתה על תחושותיהם בפעילות:

- אילו דברים מעניינים שמעו,

- אילו מחשבות אודות קבוצות בחברה והיחס אליהן עוררה הפעילות?

- האם בפעילות זו הכירו את חבריהם מנקודת מבט חדשה?

- מדוע קשה לנו לעיתים לקבל אנשים שמוצאם וזהותם שונה משלנו?

- מי לדעתם נפגע יותר במצבים כאלו: קבוצות ששייכות למיעוט או לרוב? מדוע?

- מדוע חשוב לכבד את זהותו של האחר?

מי חבר?

קיימו סקר רחוב - על התלמידים להסתובב בבית הספר ולשאל אנשים את השאלות הבאות:

* כמה חברים יש לכם בפייסבוק?

* לפי מה אתם מאשרים אנשים בפייסבוק?

* כמה מהחברים שלכם בפייסבוק הם גם חברים שלכם באמת?

* מה זה חברות?

* מי הוא חבר אמת?

איך יודעים אם מישהו הוא חבר טוב?

2. מה מגדיר חבר?

3. מה ההבדל בין חבר אמת לחבר בפייסבוק?

מבחן החברות - יש להעמיד את התלמידים בשורה, כאשר כל פעם הקריאו הגד אחר, ואם לדעתם זה מסמל חברות טובה, עליהם להתקדם צעד אחד קדימה.

היגדים:

חבר טוב הוא אחד שייתן לי להעתיק שיעורים כשלא עשיתי
חבר טוב הוא אחד שייתן לי להעתיק במבחן כי אין לי כוח ללמוד
חבר טוב הוא אחד שיגן עלי כשרוצים להרביץ לי
חבר טוב הוא אחד שישחק איתי במשחק שאני אוהב גם אם הוא לא אוהב
אותו

חבר טוב הוא אחד שיראה עלי שאני מבואס בלי שאני אגיד כלום
חבר טוב הוא אחד שיגיד לי כשאני מתנהג לא בסדר, וירצה שאני אפסיק
חבר טוב הוא אחד שייתן לי חצי מהסנדוויץ' שלו כשאני רעב
חבר טוב הוא אחד שיגבה אותי ולא יגיד כלום גם אם הוא יודע שאני עושה
משהו שהוא לא בסדר

חבר טוב הוא אחד שיספר לי את הסודות שלו וישמור את הסודות שלי
חבר טוב הוא אחד שילמד אותי דברים חדשים
חבר טוב הוא אחד שיוותר על המקום שלו בהסעה כי אני עם רגל כואבת

אווזי הכר

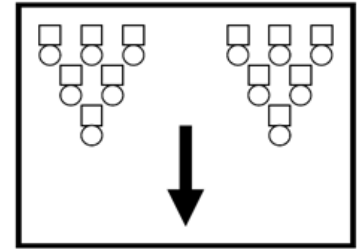
כל אחד מקבל כרטיסיה ומשלים עליה את המשפט: "קבוצה בשבילי היא..."
מתחלקים לשתי קבוצות: כל קבוצה היא מעתה להקת אווזים ועליה לתכנן את דרכה אל יעד מסוים, אליו עליהם להגיע אך ורק ביחד,
באופן הבא:

- א. בחירת תכונות: כל אווז (תלמיד) יקבל תכונה מתוך הרשימה. אין לתת תכונה כלשהי יותר מפעם אחת.
- ב. בקבוצות דנים בשאלות הבאות:
אילו תכונות דרושות ללהקה בשביל לעוף יחדיו?
באילו קשיים עלולה הלהקה להיתקל במעופה?
כיצד נחלק את התפקידים לאור זה?
מה יהיה אופן התעופה שלנו: מבנה, חלוקת מהירות ומאמץ...
- ג. חלוקת תפקידים: הקבוצה בוחרת לתלמיד תפקיד במבנה התעופה אל היעד, בהתאם לתכונותיו. את התכונה והתפקיד רושמים על
בריסטול ומדביקים על גבו של התלמיד.

מסתדרים לתחילת המעוף התחרותי. כידוע לכולנו ברווזים עפים בהליכת שש זה צריך להיראות בערך כך:
המעוף מתחיל ובמהלכו מקריא המורה סיטואציות שעליהן צריכות הקבוצות להגיב. בסיום המעוף מתכנסים לדיון במליאה:
איך הרגיש כל אחד בתפקידו בלהקה? מי הנהיג? האם זה המנהיג הנבחר או חבר אחר בלהקה?
מה היה יחס הלהקה לכל חבר בה ועד כמה היה קשר בין תפקיד החבר בלהקה ליחס אותו קיבל?

האם הרגשתם מחויבים ללהקה לקבוצה? אם כן ואם לא כיצד זה בא לידי ביטוי?
איך התמודדתם עם בעיות בקבוצה?

מבקשים מהתלמידים להקריא את מה שכתבו על כרטיסיות בתחילת השיעור. האם יש לכם מה להוסיף כעת על ההגדרה שנתתם?
נחזור לרגע אל היחס לחברי הקבוצה: נסו לחשוב על מקרים מקבילים בחיי היום יום שלכם כיצד מתייחסים לליצן, לפסיבי, לחולה, למנהיג?
האם היינו רוצים שהוא יהיה שונה? במה? איזה סוג של יחס יקדם יותר את הקבוצה? איזה יחס יקדם את היחידים? מה ההבדל? האם הוא קיים? כיצד משפיעה עובדת היותכם חברים בקבוצה על חיי היום יום שלכם, על היחס לאחרים?

כיצד בא לידי ביטוי העזרה ההדדית בקבוצה שלנו?

אילו מחשבות עולות בכם בעקבות השיחה הזו?

לסיכום: קוראים את הקטע "מעוף אווזי הבר".

למורים: יש לקיים את הפעולה באזור בו ניתן לערוך מעוף אווזים ארוך מספיק.

נספח 1: רשימת תכונות -

לחוץ, דאגן, מנהיג, ליצן, פוחד מהחושך, עוזר לכולם, חזק, אמיץ, חלש, רעב תמידית, יצירתי, נון-קונפורמיסט,

נספח 2: סיטואציות - המנהיג מתעייף ונופל. הנשר הטורף מתקרב. הלילה מתקרב במהירות.

רוחות עזות מנשבות מן הצד. חלק מהאווזים נחלשים ונסחבים מאחור.

נספח 3: מעוף אווזי הבר -

אווזי הבר טסים במבנה V אופייני. בחוד המבנה נמצא המנהיג, הנושא בנטל העיקרי של ההובלה. הטיסה במבנה מקנה לכל אחד מחברי הלהקה את היתרון של הפחתת החיכוך עם האוויר, וכן, את האפשרות להגביה עוף בזכות משק כנפיו של האווז שנמצא לפניו. לכן, הטיסה במבנה היא יעילה

ומהירה ב - 70% יותר ממעופו של אווז בודד. כתוצאה ממנה, גדל טווח התעופה של הלהקה והיא מסוגלת להגיע למחוזות רחוקים יותר. כאשר סוטה אחד האווזים ממקומו הנכון במבנה, מיד הוא חש בהתגברות החיכוך בינו לבין האוויר, וממהר לתקן את מסלולו אל המיקום הנכון, שיאפשר לו ליהנות מתנאי מעוף משופרים.

כאשר מתעייף המנהיג, הוא עובר לסוף המבנה, ואת מקומו תופס אווז אחר. כאשר אחד מחברי הלהקה אינו חש בטוב ונאלץ לנחות ולחנות, הוא אינו נותר בודד. אחד מחברי הלהקה מצטרף אליו להגנה ולעזרה.

חברי הלהקה נוהגים לעודד את מנהיגם בעת הטיסה בקריאות עידוד. אלו הן קריאות אווזי הבר

שיתוף פעולה

סמנו מראש על הרצפה לוח משחק עם ריבועים - 6 לאורך ו 6 - לרוחב בעזרת מסקנטייפ. המשבצות צריכות להיות מספיק גדולות כך

שתלמיד אחד יוכל לעמוד במשבצת.

משחק לוח – לוח מוקשים: כל תלמיד משחק לבד בתורו, מטרת המשחק – לחצות את שדה המוקשים מצד אחד לצד השני. מהלך המשחק:

- בכל שורה יש שתי משבצות שהן "בסדר" וארבע שהן "מוקשים". מיקום המוקשים ידוע רק למורים. עדיף להכין פתק מראש, כלומר, הריבועים אינם מסומנים.

- התלמידים מחכים בחוץ ובכל פעם הכניסו לחדר תלמיד אחד שמנסה לחצות את שדה המוקשים. לכל תלמיד יש בין שניים לארבעה ניסיונות ומרגע כניסתו לחדר הוא עובר מריבוע לריבוע עד שהוא עולה בטעות על מוקש.

- לכל תלמיד יש "כרטיס הזדמנויות" – בכל פעם שהוא נפסל המורה מחורר לו חור בכרטיס והתלמיד יוצא החוצה – בסוף בודקים כמה מתוך התלמידים הצליחו ובכמה ניסיונות.

דיון:

1. מה היה קשה במשימה?

2. האם יכולתם להצליח במשימה בלי לעזור אחד לשני?

משחק לוח – 2 ארבע בשורה: משחקים ב 2 – קבוצות. המטרה של כל קבוצה היא להשיג כמה שיותר רצפים של 4 משבצות בצבע שלה. המשחק מתנהל בתורות בין הקבוצות. בכל תור הקבוצה מסמנת משבצת אחת בצבע שלה (סביר להניח שהקבוצות יתחרו זו בזו וינסו "לתקוע" אחת את השנייה)

- בסוף בודקים כמה רצפים לכל קבוצה.

לאחר מכן מראים לתלמידים לוח הצבוע בדיוק חצי חצי כך שלכל קבוצה מספר רב יותר של רצפים מאשר המצב הנוכחי לאחר התחרות. דיון קצר:

1. מה הייתה המשימה?

2. עמדתם בה? האם כל קבוצה השיגה "הכי הרבה" שהיא יכלה?

3. למה התנהגתם באופן תחרותי? האם המשימה דרשה את זה?

בשתי הקבוצות – אמור לקבוצות שעליהם לחשוב על כמה שיותר מקומות בהם שיתוף פעולה יכול להביא לתוצאות טובות יותר.

TDO

[אתר ובו 9 רעיונות לפעילויות TDO](#)

קובץ המתאר פעילות TDO של [גשר מפעלי חינוכיים](#)

[קובץ של שבילים](#) – התנועה הקיבוצית על פעילות TDO

חשוב: קביעת סיפור מסגרת שמייצר אווירה – בהתאם לאופי הקבוצה עליכם לקבוע סיפור מסגרת הישרדות, אי בודד, משימת חיילים וכו' ומומלץ ללכת עם זה עד הסוף. אפשר להתחפש ולהשקיע כיד הדמיון במיקום, תחפושות ועוד...פתיחה:

יצירת אווירה – סיפור רקע, הצגה, דמויות בנוגע לסיפור הרקע שבחרתם. לדוגמא – אתם קבוצה שיצאה לשייט בקאריביים. לפתע הספינה שלכם עלתה על שרטון וירדתם ליבשה הקרובה...כרגע אתם באי בודד. על מנת להצליח לצאת מהאי ולחזור לישוב שלכם – עליכם להיות

מאוחדים, לפעול בשיתוף פעולה ולעמוד באתגרים שונים...
 שאלות לדיון - מה עשייתם כדי להצליח? מתי הצלחתם יותר? מתי פחות?
 היום הייתה הזדמנות טובה בשבילכם לבחון את ההתמודדות שלכם כקבוצה. את ההקשבה, הסובלנות אחד לשני וההבנה ששיתוף פעולה כדאי ומקדם מטרות משותפות.

"בינגו אהבות" משוכלל -

כל תלמיד יקבל דף משחק ועליו למלא בו את תשובותיו בשורה העליונה ואת שמות שאר התלמידים בעמודה הראשונה. לאחר שכולם סיימו למלא את הדף עליהם להתחיל ולמלא את הדף. עליהם לשאול אחד את השני מה מילאו. אם יש התאמה כל תלמיד משחיר את המשבצת המתאימה. המטרה היא לגלות כמה דברים דומים יש בין התלמידים וכמה דברים שונים.
 ניתן גם להוסיף "מטרות משניות" - למלא טור, למלא 4 תלמידים שאוהבים את אותו ה_____ שאני אוהב, לעשות אלכסון.
 חלק שני:

לאחר שהתלמידים סיימו / מיצו את המשחק, חלקו את הקבוצה לרביעיות. הנחו את התלמידים להסתכל יחד על לוחות המשחק ובעזרת התשובות המשותפות שלהם לבנות את היום כיף האולטימטיבי - מה היו עושים אם היו נותנים להם לצאת ליום כיף משותף של הרביעייה בחופש הקרוב. עליהם לבנות אותו גם על פי דברים שכולם אוהבים וגם על פי דברים שמישהו אחד כתב והשאר מוכנים גם לעשות את זה. במקום יום כיף ניתן לתת להם משימה לבנות פעולת התנדבות על משהו שמפריע לכולם בעולם.
 חלק שלישי:

חלקו את לוחות המשחק וחזרו למעגל. ערכו מתודת קרוסלה. בכל סבב כל זוג מחפש קטגוריה עליה ענו בני הזוג תשובות שונות. עליהם במשך דקה וחצי לשוחח למה ענו את התשובה שענו, לספר סיפור שקשור וכו'. ערכו כמה סבבים - לפי יכולת הריכוז והרצון של התלמידים.
 חזרו למעגל של כל הקבוצה. שאלו:
 האם גיליתם דברים חדשים אחד על השני?
 האם היו דברים שהפתיעו אתכם?
 מה אתם חושבים עדיף ו/או יותר כיף, זה שהלוחות שלנו לא נראים אותו דבר או אם הלוחות שלנו היו ברובם מושחרים ודומים אחד לשני?
 מה קל ומה קשה בזה שאנחנו שונים אחד מהשני?
 סיכום: ראינו היום שיש הרבה דברים שאנחנו דומים ויש דברים שאנחנו שונים. ראינו גם שלמרות השוני, אנחנו יכולים ליהנות ביחד.

אבן דרך 2

בחודשים אלה נעסוק מחד בבניית תוכנית אישית לכל תלמיד המתייחסת למטרות העתיד. ומאידך בהמשך בירור מעגלי ההשתייכות. לצורך כך נעמיק את הידע על קבוצות ועל ההשפעה התרבותית הרחבה יותר עליהן. גם בשלב זה יהיה חשוב לשלב בין ידע אישי לידע אקדמי.

דצמבר - מרץ

מושג	מטרה	ידע	מיומנויות	הרגלים
<p>תרבות</p> <p>מושג-מפתח באתרופולוגיה, המקביל במשמעותו למושג 'חברה' בסוציולוגיה. במשמעותו הכללית ביותר, המקובלת במדעי החברה בימינו, הגדירו קרבר וקלקהון את התרבות כדפוסים מפורשים וסמיויים של התנהגות ולצורך התנהגות, הנרכשים ומועברים באמצעות סמלים, ומהווים את הישגן המהותי ביותר של קבוצות בני-אדם, לרבות התגלמותם של דפוסים אלה במוצרים (artifacts) הגרעין המהותי ביותר של תרבות הם רעיונות מורשתיים (כלומר, רעיונות שהתפתחו ובוררו במרוצת התהליך ההיסטורי), ובמיוחד הערכים הקשורים בהם; מערכות תרבות עשויות להיתפס כפירותיה של פעולה מזה וכיסודות המתנים פעולה עתידה מזה. זהות תרבותית משקפת את התפיסה וההגדרה העצמית של חבר בקבוצה תרבותית כלשהי ביחס לאותה תרבות. הספרות מתייחסת להיבטים שונים של זהות תרבותית, כגון התנהגות תרבותית (שימוש בשפה, קשרים חברתיים, מנהגים תרבותיים), ערכים תרבותיים (מערכת אמונות המקושרת לקבוצה מסוימת), והזדהות תרבותית (התקשרות לקבוצות תרבותיות).</p> <p>זהות תרבותית - סקירה תיאורטית</p> <p>ספר - מדיניות ציבורית ורב תרבותית עורכים בשיר בשיר יוסי יונה</p>	<p>העלאת המודעות להשפעות התרבותיות על עיצוב הזהות של התלמידים</p>	<p>תרבות - זיהוי מאפייני תרבות</p>	<p>ניתוח אישי מאפייני תרבות כתיבה אנתרופולוגית</p>	<p>מודעות אישית וחברתית פיתוח זהות אישית שייכות בחירה חשיבה ביקורתית</p>
<p>קבוצות</p> <p>מרכיב מרכזי בחוויה האנושית הוא השאיפה להשתייכות לקבוצת "אנחנו" תוך הדרה של אחרים, ההופכים ל"הם". הפיצול ל"אנחנו" ו"הם" הוא אינסטינקט לא מודע כלל אנושי, אוניברסלי. לדעת ברמן ואחרים מנגנון הפיצול ל"אנחנו" ו"הם" משמש לגיבוש עצמי, ועונה על צרכים הגנתיים של הרחקת תחושת הבדידות, העדר השייכות והפחתת מצוקת הדיכאון הנובעת מהאחידות ומהעדר השוני בקבוצת ה"אנחנו". לפיצול ל"אנחנו" ו"הם" יש גם סיבה הישרדותית: קבוצה שיש לה קבוצה "אויבת" היא מלוכדת יותר לכאורה, וקבוצה מלוכדת יותר פועלת טוב יותר. כך, הפיצול ל"אנחנו" ו"הם" מוביל ללכידות קבוצתית, שמאפשרת עבודה יעילה יותר בתוך הקבוצה. המשאלה הנלווית לפיצול ל"אנחנו" ו"הם" היא משאלה לאיחוד של כוחות בתוך קבוצת ה"אנחנו", לחוויית שייכות מול בדידות, ולתמיכה משותפת בדימוי העצמי של כל פרט על ידי יצירת עליונות של מעמד ה"אנחנו" בהשוואה לנחיתות מעמד ה"הם".</p> <p>החלוקה לאנחנו והם בסטרוקטורה חברתית אוניברסלית</p> <p>"גור זאב עם כבש" - האמנם גם אצלנו? / מרים פיישר-כספי וגרסיאלה ונגרובר-גוימן</p> <p>מצגת יחסים בין קבוצות</p>	<p>להכיר ולזהות את קבוצות ההשתייכות של התלמיד וכן קבוצות אליהן הוא מגדיר את עצמו כלא שייך. אפשרות לבחירה ולהתניידות בקבוצות ההשתייכות ולהתייחסות מושכלת לקבוצות השונות</p>	<p>מהי קבוצה אנחנו - הם יחסים בין קבוצות</p>	<p>מיפוי קבוצתי ומערכות היחסים בין הקבוצות</p>	<p>מודעות חברתית בחירה בקבוצת השתייכות התמודדות עם לחץ קבוצתי כבוד לשונות</p>

תכנון זמן - אייזנהאואר

לא דחוף	דחוף	
2 לקבוע יעדים לשנים הבאות לקחת חופש	1 הבית עולה באש המניה מתרסקת המנכ"ל מתקשר	חשוב
4 ביזבוזי זמן	3 שיחות טלמרקטינג	לא חשוב

התבוננו במרובע תכנון הזמן של אייזנהאואר, נסו למפות את המשימות והיעדים שלכם לתקופה הקרובה בהתאם למרובע. כשאתם מתכננים את זמנכם, חלקו את המטלות שלכם על פי סדר חשיבותן. סטיבן קובי, בספרו, שבעת ההרגלים של אנשים אפקטיביים במיוחד, מדבר על ארבע דרכים (ארבעת הרביעים) בהן אנו מתנהלים בזמן הנתון:

לא דחוף	דחוף	
2	1	חשוב
4	3	לא חשוב

הרביע הראשון - כולל פעילויות דחופות וחשובות משברים הדורשים טיפול בעצמנו או האחרים, טיפול בבעיות דוחקות, כיבוי שרפות, פרויקטים, משברים, פגישות והכנה המחייבים עמידה בלוח זמנים. רבות מן הפעילויות להן אנו נקראים, ברביע זה, הופכות לדחופות, עקב חוסר בפעולות קודמות של תכנון ומניעה.

הרביע השני - כולל פעילויות חשובות ולא דחופות - כאן יש פעילויות של תכנון לטווח ארוך, צפיית בעיות ומניעתן, העצמת אחרים, התפתחות אישית ומקצועית, השקעה במערכות יחסים.

הרביע השלישי - כולל פעילויות דחופות, אך לא חשובות קל להתבלבל בין רביע זה לבין הרביע הראשון. הוא מתעתע בנו, שכן הדחיפות יוצרת אשליה של חשיבות, אך הפעילות ברביע זה חשובה לאנשים אחרים - לא לנו.

הרביע הרביעי - כולל פעילויות שאינן דחופות ואינן חשובות זהו הרביע של מבזבי הזמן.

התחילו לבצע את המשימות שברביע הראשון. אלה הדברים שדורשים טיפול מיידי, כיבוי שרפות ומשברים, בעיות דחקות. משם יש להמשיך לרביע השני ולא לרביע השלישי, כפי שעושים רבים. סדר עדיפויות אפקטיבי נותן קדימות ל"חשיבות" על פני ה"דחיפות". הרביע השני הוא החשוב ביותר בכל המטריצה, רביע זה מפתח ושומר על "יכולת הייצור" שלכם.

תרבות

מבקשים מהתלמידים לציין מרכיבים של תרבות: שפה, ספרות, מנהגים, חגים וכד'. מספרים להם כי ישנו מודל המתאר את מרכיבי התרבות כקרחון וטוען כי במצב של מפגש בין תרבותי אנו מכירים בדרך כלל רק את קצה הקרחון של התרבות השנייה וכי על מנת שתתאפשר אינטראקציה נכונה בין תרבויות. נותנים לתלמידים קוביות של קרח שבתוכן מטמינים מראש את מרכיבי הקרחון ומבקשים מהם לשבור את הקרח, להוציא את הפתקים ולהרכיב מהם את הקרחון; לסדר אותם לפי הסדר מהדברים שבראש הקרחון ועד המרכיבים שבתחתית הקרחון הבין תרבותי תרבות משולה לקרחון, אשר חלקו הקטן בולט מעל לפני המים ואילו רובו נמצא מתחתיהם. כך גם בתרבות, חלק קטן מאד ממנה הינו גלוי ונראה לעין ואילו רובה סמוי מן העין אך משפיע ישירות על הביטויים הגלויים. בהתאם, על מנת להכיר תרבות לעומק, יש לבחון במקביל להיבטים הנראים גם את ההיבטים הסמויים, לגביהם יש מודעות פחותה. בין המרכיבים אותם יש לבחון בהכירנו תרבות שונה נמצאים הבאים:

- ציפיות מאנשים על פי תפקידם: ציפיות של אזרחים לגבי עובדים ציבוריים, ציפיות של עובדים לגבי מעבידיהם.
- תכונות אישיות: מהן התכונות הנתפסות כחיוביות?, מה מקומה של כל תכונה בסולם התכונות?, כיצד באות לידי ביטוי בתרבויות השונות תכונות חיוביות זהות?
- נימוסים והליכות: דרכי יצירת קשר, הכנסת אורחים, יחס לזולת.
- תקשורת בלתי-מילולית: קשר עין, הבעות פנים, שפת גוף, קצב וטון דיבור, הפסקות בין מילים או משפטים.
- יחסים בין-אישיים: רשמיות מול חוסר רשמיות, היררכיה מול שוויוניות, דאגה רבה לכבוד אישי מול חוסר התייחסות לכבוד אישי, דאגה רבה לפרטיות מול אדישות מוחלטת לפרטיות.
- מיקוד שליטה: מיקוד פנימי(השליטה בידי האדם) מול מיקוד שליטה חיצוני (הכל משמיים)
- סגנון התקשורת: ישיר מול לא ישיר, ספונטאני מול מאופק, ריחוק פיסי מול קרבה פיסי, נכונות לעימות מול התחמקות מעימות.
- יחס לסמכות: קבלה מוחלטת של סמכות מול זלזול בסמכות.
- יחס לזמן: הקפדה על יעילות מול אדישות מוחלטת ליעילות, הקפדה של תכנון מראש מול אדישות לתכנון מראש, קצב חיים מהיר מול קצב חיים איטי.
- המשפחה: שימת דגש על כבוד מול התעלמות מכבוד, דומיננטיות של האב מול דומיננטיות של האם, קפדנות על משמעת מול מתירנות, שוויון בין המינים מול חוסר שוויון בין המינים, ילדים עתירי זכויות מול ילדים משוללי זכויות וכו'.
- יחס לדת: דת מרכזית מול דת שולית.

הון תרבותי

קראו את המאמר הבא על הון תרבותי.

הדגישו והתייחסו למושגים מרכזיים במאמר.

חישוב מה ההון התרבותי של קבוצות שונות: ערכו חלוקה להון תרבותי ממוסד, הון תרבותי מוחצן והון תרבותי מופנם. תוכלו ליצור על גבי בריסטול גדול דמות קונטור ועל גביה להתייחס בקווי המתאר להון תרבותי מוחצן, היא תחזיק בידיה הון תרבותי ממוסד ובפנים הון תרבותי מופנם. להחליף בין הקבוצות והקונטורים - יש לנחש למי הקונטור שייך, איזה קבוצה תרבותי, ערכו מיפוי ומצאו דרך יצירתית להציג את המיפוי.

מאמר:

"הון תרבותי הוא מושג המתייחס לעולם הידע והתוכן של היחיד והקבוצה, והוא מתפקד כגורם שיוצר רבדים בחברה, כגורם שמשמר אי השוויון, ואת עליונותם החברתית של קבוצות מסוימות והנמכתן והדרתן של קבוצות אחרות. את המונח טבע הסוציולוג הצרפתי פייר בורדייה.

מרחיב בורדייה את מושג ההון מעבר למושג הכלכלי המציין בספרו חליפין חומריים, וכולל בו צורות לא-חומריות ולא-כלכליות של הון: הון תרבותי, הון חברתי והון סימבולי. הוא מסביר כיצד ניתן להשיג סוגי הון, לערוך בהם חליפין ולהמיר אותם בסוגי הון אחרים. מכיוון שהמבנה והחלוקה של ההון מייצגים גם את המבנה

הפנימי של העולם החברתי, בורדייה טוען כי הבנת הסוגים השונים של ההון יתרמו להבנת המבנה והתפקוד של העולם החברתי.

בורדייה מבחין בשלוש צורות של הון תרבותי:

- הון תרבותי ממוסד - תעודות אקדמיות והסמכות היוצרות 'תיעוד על יכולת תרבותית המעניקות לאוחז בהן ערך קונבנציונלי, קבוע וחוקי ביחס לכוח'. אסמכתאות אקדמיות אלה יכולות לשמש ככלי המרה בין הון תרבותי לכלכלי.

הון תרבותי מחופצן - בעלות על טובין תרבותיים, חפצים - (Objectified) חומריים כגון חפצי אומנות, ספרים, ציורים, מכשירים או מכוונות. ניתן להעריך אותם הן חומרית, כהון כלכלי, והן סימבולית כהון מחופצן.

הון תרבותי מופנם - מצוי בתוך האדם, והוא מייצג את - (Embodied) ידיעותיו, יכולותיו, ערכיו וטעמו התרבותי. הון מופנם יכול לגדול על ידי השקעת זמן בשיפור עצמי ובלמידה. כאשר הון מופנם נטמע באדם, הוא הופך לאישיות ואינו יכול להיות מועבר בצורה מיידית. כלומר - ההון המופנם הוא מערך התנהגויות (נימוס, דיבור, הליכות וכיוצא בזה) וטעם (בביגוד, חברים, אוכל, תחביבים וכיוצא בזה) של אדם, המעידים על מי שהוא, מהיכן בא, איפה התחנך.

הון תרבותי זה, שלא כמו שני האחרים, נרכש רק בתהליך ארוך ומורכב, בעצם במשך כל מהלך חייו של האדם. הפנמת הערכים התרבותיים מתרחשת בעיקר בגיל הילדות, בתהליך החיברות (סוציאליזציה) של האדם, ורק בצורה כזו אותם ערכים יהפכו לחלק בלתי נפרד ממנו. למעשה, סוג ההון הזה הוא המפריד בין מי שנולד למעמד הגבוה לבין מי שהתעשר במהלך חייו וטיפס בסולם המעמדי. ניתן לרכוש הון תרבותי זה רק אם היחיד שרוכש אותם מצויד במערכי-הערכה מנטליים נכונים, ומבין את משמעויות הטובין הללו. זאת מאחר שהסמלים המשוקעים בתוך ההון התרבותי הם תמיד קודים מסוג זה או אחר, ויש תמיד לפענח אותם."

(לקוח מתוך חוברת "[עניין ערך אנני ישראל](#)" הנחיות למורה תשע"ו 2016)

הון תרבותי זה, שלא כמו שני האחרים, נרכש רק בתהליך ארוך ומורכב, בעצם במשך כל מהלך חייו של האדם. הפנמת הערכים התרבותיים מתרחשת בעיקר בגיל הילדות, בתהליך החיברות (סוציאליזציה) של האדם, ורק בצורה כזו אותם ערכים יהפכו לחלק בלתי נפרד ממנו. למעשה, סוג ההון הזה הוא המפריד בין מי שנולד למעמד הגבוה לבין מי שהתעשר במהלך חייו וטיפס בסולם המעמדי. ניתן לרכוש הון תרבותי זה רק אם היחיד שרוכש אותם מצויד במערכי-הערכה מנטליים נכונים, ומבין את משמעויות הטובין הללו. זאת מאחר שהסמלים המשוקעים בתוך ההון התרבותי הם תמיד קודים מסוג זה או אחר, ויש תמיד לפענח אותם."

כור היתוך או קערת סלט?

דיון:

ישראל היא חברה הדומה לפאזל מרובה חלקים וצבעים. הקבוצות הרבות המרכיבות את החברה בישראל צובעות את הפאזל בצבעים רבים והופכות אותו למורכב מחלקים בגדלים ובצורות שונות. דמיינו את ישראל כתמונה המורכבת מחלק אחד ומצבע אחד. ישראל שבה כל התושבים מגיעים מאותו רקע דתי, לאומי ותרבותי. לכולם אותם המנהגים ומדברים באותה השפה. במצב כזה, היתה ישראל חברה רגילה. מקום רגיל לחיות בו, לעבוד וללמוד. במשך שנים רבות הוגדרה החברה בישראל כ"כור היתוך": מקום שבו כל התושבים: יהודים ולא יהודים, דתיים וחילוניים, אשכנזים ומזרחים, עוברים תהליך של שינוי ומאוחדים תחת תרבות אחת. בחברה שהיא "כור היתוך" אין מקום לשונות בין הקבוצות השונות. הקבוצות השונות עוברות תהליך היתוך ומשנות את צורתן. חברה אחידה הדוברת שפה אחת - עברית. שיש לה היסטוריה אחת - יהודית וישראלית ושתרבותה היא תרבות מערבית.

שאלות:

מדוע חברה שאלו מאפייניה קיבלה את התואר: "כור היתוך"?

האם לדעתכם התואר: "כור היתוך" מתאים לחברה בישראל היום?

אילו מאפיינים בחברה הישראלית היו אינם תואמים את התפיסה של "כור היתוך"?

מהם היתרונות לחיים בחברה שהיא כ"כור היתוך"?

איזה קבוצה יכולה להרוויח מכך?

מהם החסרונות?

איזו קבוצה/אילו קבוצות יכולות להפסיד מכך?

בשנים האחרונות, התפיסה של "כור היתוך" פינתה את מקומה ובמקומה החלה להתקבל העמדה הרואה את החברה בישראל כ"קערת סלט".

שאלות:

מה ההבדל בין הדימוי "כור היתוך" לבין הדימוי "קערת סלט".

ממה מורכב הסלט? מה מאפיין את מרכיביו? האם הם דומים בצורתם? טעמים? צבעיהם?

האם למרות ההבדלים בין המרכיבים בקערת הסלט, ניתן לזהות טעם מסוים בסלט? האם הטעמים משתלבים?

אילו קבוצות בחברה הישראלית מרכיבות את ה"סלט"?

מהם היתרונות לחיים בחברה המאופיינת כ"קערת סלט"?

אילו חסרונות או קשיים מתעוררים בחברה כזו?

כיצד ניתן להתגבר על הקשיים?

באיזה סוג של חברה קל יותר להשיג יחס סובלני המקבל את השונה, בחברה שהיא "כור היתוך", או "קערת סלט"? משימה לסיכום:

התלמידים יציעו רעיונות לתיאור מטפורי של הרכב החברה הישראלית כיום. למשל: תזמורת רבת נגנים, אקווריום עם הרבה דגים וכו'. את ההצעות ניתן לפתח לסיסמא, פרסומת או סטיקר, לעצב ולתלות בכיתה.

משחק השבויים

על המורה לדאוג לפינוי מרכז החדר, כשהשולחנות והכיסאות מכונסים ליד הקירות. עליו לסמן בגיר קו במרכז החדר, כך שהחדר יחולק לשני אזורים שווים בגודלם. יש לחלק את המשתתפים לשתי קבוצות. קבוצה אחת תצפה במשחק. כל אחד מחברי הקבוצה הזאת ירשום דיווח על המתרחש במהלך המשחק.

ההנחיה לתצפיתנים: רשמו ותארו את מה שקורה במהלך המשחק, היו נאמנים למציאות. אל תוסיפו דברי הערכה וביקורת. ההוראה למשתתפים: הקבוצה תחולק לשתי קבוצות משנה, שוות במספרן. המשתתפים יעמדו משני צידי הקו, על כל קבוצה לשאוף לשבות מספר רב ככל האפשר, מחברי הקבוצה הנגדית. שבוי, הוא כל מי שעבר את הקו המסמן את התחום הקבוצתי. אין להציע או לפרט כיצד ניתן לשבות שבויים, כל קבוצה תפעל ככל העולה בדמינה.

מי הם - סקר רחוב

אני-אתה-הם -

יושבים במעגל ובסבב כל תלמיד צריך להגיד דבר אחד טוב ודבר אחד פחות טוב על עצמו. לאחר מכן על מי שיושב מימינו ובסיום על קבוצת התייחסות אותה הוא מקבל מהמדריך (דתיים, הומוסקסואלים, ערבים, נכים).

ניתן לערוך סקר מחוץ לכיתה בהתייחס לאוכלוסיות השונות ולאחר מכן להציג את תוצאות הסקר תוך שימוש בסטטיסטיקה תיאורית.

סקר רחוב – 1

על מנת ליצור עניין נותנים לתלמידים לאסוף את המידע תוך כדי משחק. מחלקים את הקבוצה לחוליות של 4 תלמידים - כל חוליה מקבלת קבוצת התייחסות כלשהי בשכונה, חשוב שאלו יהיו קבוצות רלוונטיות לשכונה ומעניינות, אם בשכונה גרות משפחות דתיות או משפחות מעדות שונות אפשר גם לחקור אותן. אם אין, אפשר להתמקד בקבוצות שיש בכל שכונה, כגון - ותיקים, דיירים, זמניים, בעלי מקצועות חופשיים ועוד. כל קבוצה עוברת בין תחנות שונות, בכל תחנה מחכה להם משימה הקשורה באותה קבוצת התייחסות. לאחר שאוספים עליה את המידע זכאים לקבל את הפתק למקום הבא.

שאלו לפחות שלושה אנשים ביישוב - מה הם יודעים על הקבוצה?

צלמו/השיגו והדפיסו תמונה המאפיינת את הקבוצה והכינו ממנה פאזל לקבוצות הנוספות.

הכינו הצגה של הקבוצה עבור הקבוצות האחרות.

בסיום המשחק עורכים היכרות עם הקבוצות השונות. בודקים האם קיים קשר כלשהו בין הקבוצות וכו'.

סקר רחוב – 2

על הקבוצה להתחלק לחוליות ולערוך סקר רחוב על קבוצה מסוימת בשכונה / בבית ספר, חשוב שאלו יהיו קבוצות רלוונטיות ומעניינות. על כל חבר קבוצה לכתוב את עמדתו ודעתו על הקבוצה שקיבל. החוליות עוברות בשכונה ואוספות מידע על הקבוצה שקיבלו, בעזרת שאלון מובנה שתספקו להם - מתי הגיעה הקבוצה לשכונה? כמה הם מעורבים בניהול השכונה? מה חלקם באוכלוסיית השכונה? ממה מתפרנסים? מה המוצא שלהם? מה חלקם בהתנהלות השכונה (ועדות, ועד מקומי וכו') ועוד שאלות... לאחר מכן חוזרים לחדר ועורכים השוואה בין הקבוצות. ממיינים את המידע שנאסף לפי דעות קדומות ומידע מבוסס, מוצאים נקודות דמיון ושוני בין הקבוצות ובודקים את המידע שנאסף אל מול מה שחשבו התלמידים על הקבוצות האלו קודם לכן.

סקר רחוב – 3

עורכים סקר שדומה לסקר הראשון או השני אבל נושא הסקר הוא לא קבוצה בשכונה אלא קבוצה כלשהי בחברה הישראלית (קיבוצניקים, דתיים, ערבים, נכים, רוסים וכו'). מטרת הסקר במקרה הזה הוא לגלות מה האנשים בשכונה חושבים על קבוצה מסוימת. בסיום הסקר התלמידים חוזרים ובודקים את הממצאים. חשוב בשלב הזה להפריד עם החניכים את המידע שהם קיבלו לעובדות מצד אחד ולשמועות או סטראוטיפים מצד שני, למשל לתלות שני פלקטים על הקיר (עם הכותרות "עובדות" ו"דעות קדומות"). התלמידים צריכים לכתוב על הפלקטים את כל המידע שהם קיבלו ולשמור. משוחחים: על מי היה קשה יותר להעיד? על איזה בסיס אמרת את הדברים? מה הקשר? -

קשרים בין קבוצות

נותנים לקבוצה עיתונים. עליהם להוציא מהם כמה שיותר קבוצות. לאחר מכן על הקבוצה לערוך מערך קשרים בין הקבוצות - האם קיים ביניהן שיח? האם הן היו רבות על משאב כלשהו? האם יש ביניהן קונפליקט כלשהו? אחרי שיוצרים את מפת הקשרים משוחחים בעניין.

מי הם? חשיבה סטראוטיפית

משחק אסוציאציות - המורה מכריז מילה והתלמיד הבא בסבב צריך להגיד את - המילה הראשונה שעולה לו בראש באותו הקשר וכך ממשיכים את הסבב. בתום הסבב המורה מכריז על מילה חדשה ועושים סבב נוסף. המילים שהמורה יכריז עליהן יהיו מילים שיכולות להעלות סטיגמות דתי, ערבי, נוצרי, רוסי, מרוקאי, אשכנזי, ימני, שמאלני, טבעוני, צמחוני, וכו' שלב שני

* סיפור קצר מחלקים את התלמידים למספר קבוצות קטנות, כל קבוצה מקבלת - רשימת מילים כל הקבוצות מקבלות את אותה הרשימה. על כל קבוצה לכתוב סיפור קצר שיכול להתרחש במציאות, יש להשתמש בכל המילים שברשימה. לצורך המשימה לכל קבוצה יש 10 דק'. לאחר שהקבוצות סיימו מקריאים את הסיפורים.

מילים לסיפור הקצר: משטרה, קיבוצניק, חנות, אזעקה, גרוזיני, אבא, וידיאו, שופט, עובד סוציאלי, אגרוף, מעצר, בורח, רודף, קללות, התנדבות, ארגונינאי, אזיקים, שמן, חייכן, פנים רציניות, קל תנועה. שלב שלישי

* מדבקות ברחבי החדר תולים תמונות של ילדים שונים. בנוסף על קיר אחד מדביקים פתקי ממו שעליהם כתובות כל מיני תוויות. התלמידים צריכים להסתובב בחדר, ולכל תמונה להדביק תוויות שלדעתם מתאימה לתמונה. אפשר כמוכן להוסיף תוויות. מכנסים את התלמידים ועוברים על התוויות שהודבקו על כל דמות, ניתן לשאול את התלמידים מדוע הדביקו את התוויות הספציפית. לאחר מכן חושפים מידע על כל ילד. לאחר כל קטע מידע שמקריאים, שואלים את החניכים האם יש תוויות שעכשיו היו מורידים ואם יש תוויות אחרות שהיו שמים במקום?

עורכים דיון -

- על סמך מה גיבשתם את דעתכם על הנער/ה שבתמונה?
- על מה אתם חושבים באופן אוטומטי כשאתם רואים את הדמות?
- האם יש תוויות שהיו נכונות מההתחלה?
- האם הדבקתם פעם למישהו תווית?

- האם היו תוויות שהדבקנו גם במשחקים הקודמים? איזה?
- מי יודע איזה עוד שם יש לתוויות האלה? -סטראוטיפ - מסבירים בצורה ברורה מהו סטראוטיפ סטראוטיפ הוא מכלול של תכונות - שאנחנו מייחסים לכל האנשים המשתייכים לקטגוריה חברתית מסוימת. למשל בלונדיניות הן טיפשות, מרוקאים הם עצבניים.
- האם סטראוטיפים זה דבר טוב?
- האם סטראוטיפים יכולים לפגוע?
- אז מדוע בכלל אנחנו משתמשים בסטראוטיפים?

סטראוטיפ המשגה

לסיכום נבקש לנסות לעשות ניסוי. כל תלמיד ילך הביתה - וישאל את ההורים שלו, את האחים שלו את החברים מבי"ס מה הם חושבים על קבוצה כלשהי? כל אחד ירשום את הדברים ושבוע הבא נראה איזה סטראוטיפים יש לאחרים על הקבוצה הזו. פעילות המשך:

סיפור - רחוק, רחוק, בים העמוק, בים הסוער הכחול הירוק, בינות גלים עגולים, עגולים, היורדים ועולים, בין דגי טרף גדולים אימה מפילים.... יש אי ממש שגעון, מתנשא בגאון. ושמם של האים הוא האים הגיון. על האים הגיון אנשים משכילים חכמים, נחמדים, ממש רגילים בוקר אחד אמרו שרי הממשלה לתושבי האים הנפלא הגיע הזמן, תושבי האים הגיון, לפגוש את שכנינו באים שיענון. אותם אף פעם לא הכרנו ולכן מפגש לכם ארגנו מיד החלו אנשים האים להגיב:

****כאן מתחילים להקריא את תגובות התלמידים**

דמיון ושוני בין קבוצות

עיניים רגליים

התלמידים עומדים במעגל. כאשר המורה מכריז - "רגליים", כל תלמיד מסתכל על הרגליים של אחד התלמידים במעגל. כאשר המורה מכריז "עיניים", כל תלמיד מעלה את מבטו מהרגליים של אותו תלמיד עליו הסתכל לעיניים שלו. כל זוג תלמידים שמבטיהם נפגשו יוצא מהמשחק. כך ממשיכים עד שנותר זוג אחרון והוא כמובן המנצח.

תרגיל התפוז

מחלקים את התלמידים לשתי קבוצות. מעמידים את הקבוצות - במרחק של מספר מטרים אחת מהשנייה. כל קבוצה מקבלת פתק (נספח 1) אותו היא צריכה לקרוא בשקט בצד. לאחר שהקבוצות סיימו לקרוא את הפתק, המורה מסביר כי ברגע שייתן סימן הקבוצות יוכלו לצאת למשימתן. המורה מניח תפוז יחיד בנקודה אמצעית בין שתי הקבוצות ומסמן להן להתחיל. למורה סביר להניח שמיד הקבוצות יתחרו בינן על השגת התפוז. ולא תהיה כלל תקשורת בין הקבוצות. למרות שתקשורת בין הקבוצות תוכל להוביל להבנה שבעצם כל אחת מהן זקוקה לחלק אחר בתפוז והן יכולות להתחלק ולהצליח שתיהן

במשימה. לאחר מספר דקות של תחרות, עוצרים את המשחק ומכנסים את התלמידים.
דיון-

- מבקשים מאחד התלמידים לתאר מה היה במשחק.

מבקשים מכל קבוצה להקריא מה הייתה המשימה שלהם. - האם הייתה דרך אחרת שבה המשחק יכול היה להתנהל?
סיכום - העולם שלנו בנוי מהמון המון קבוצות שלכל אחת ממנה יש אינטרסים אחרים ומטרות שונות, ממש כמו במשחק. פעמים רבות מטרות אלו מתנגשות כמו שבמשחק שתי הקבוצות היו זקוקות לתפוז.
במצב כזה אפשר להילחם/ להיאבק או לתקשר ולנסות למצוא פתרון. כמובן שיש בעיות הרבה יותר מורכבות ממה שראינו כאן ואינטרסים מתנגשים אך אין ספק שתקשורת בין הקבוצות השונות תביא לפתרון טוב יותר מאלימות. ועדיין איך זה קשור? כשאנחנו צריכים לתקשר עם קבוצה שאנחנו לא מכירים, יש לנו הרבה סטראוטיפים עליה, הסטראוטיפים הללו מקשים עלינו לתקשר עם הקבוצה בצורה טובה כי אנחנו מניחים לגביהם הרבה הנחות שהן בכלל מוטעות. אם נצליח להיפטר מהסטראוטיפים נוכל לפתו דרך לתקשורת מוצלחת יותר.
פתקים לתרגיל התפוז -

פתק לקבוצה 1 "אישה בכפר שלכם חולה במחלה נדירה מאוד, רופא השבט אמר שרק קליפת תפוז תוכל להציל אותה, אתם המשלחת שנשלחה להשיג את קליפת התפוז על מנת להציל את חיי האישה".

פתק לקבוצה 2 "אישה בכפר שלכם חולה במחלה נדירה מאוד, רופא השבט - אמר שרק ליבת תפוז תוכל להציל אותה, אתם המשלחת שנשלחה להשיג את ליבת התפוז על מנת להציל את חיי האישה".

מוצאים את המשותף

לחשוב עם התלמידים על דרך לקדם את נושא ההתחברות והדמיון בין קבוצות למשל להכין שלטים ולתלות, להכין פלאיירים עם הסבר לתיבות הדואר, לצאת למקום מרכזי ולעשות הפגנה להעלאת המודעות בנושא.
לתת שמות שונים של קבוצות בחברה הישראלית - למצוא מכנים משותפים בין הקבוצות

כיתה י"א		מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע	
<p>עיצוב תפיסת עולם התמודדות סבלנות ניהול קונפליקטים</p>	<p>ניתוח קונפליקטים</p>	<p>3 גישות להתייחסות לקונפליקטים</p>	<p>גישות לקונפליקט ניתן ליישב קונפליקטים. גישת הקרחון: הבנה עמוקה של הצרכים העומדים בבסיס האינטרסים והעמדות הגלויות. הביקורת: גישה זו לא לוקחת בחשבון יחסי כוח והיבטים מבניים של קונפליקט ניהול קונפליקטים: Conflict management הנחות היסוד: קונפליקטים הינם אינהרנטיים בחברה. לא תמיד ניתן ליישבם. קונפליקט מתנהל במערכת נתונה. אין חשיבה על שינוי ודינאמיות. קונפליקט הוא בר-ניהול. ראייה צרה של כוח בקונפליקט. שיטת הפעולה: פיתוח מנגנוני וויסות וניהול תוך מזעור נזקים ואלימות אפשרית טרנספורמציה של קונפליקט: Conflict Transformation הנחות היסוד: קונפליקט הוא ביטוי לא-סימטריה במאזן כוחות. יש בו ריבוי שחקנים וכוחות, והוא תמיד תהליך דינאמי, המתנהל במערכת מורכבת, פתוחה ובלתי ניתנת לניבוי ושליטה. עם זאת, קונפליקט יכול להיות גם הזדמנות ליצירת שינוי במאזן הכוחות שיכול להתבטא ברובד התנהגותי, עמדותי ומבני. שיטת הפעולה: מיפוי השחקנים הקיימים ובסיסי הכוח שלהם במטרה להשפיע על מאזן הכוחות, תוך שמירה על מערכת יחסים טובה ובלי הגרות לניהול הרסני של הקונפליקט. ייעוץ בזירת קונפליקט ומאבק/ שתיל ניהול אפקטיבי של קונפליקטים/ מעין אמית</p>

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
ניהול קונפליקטים סבלנות שיח מכבד התמודדות	שימוש באחד המודלים בחיי היום יום התנסות מעשית בפתרון קונפליקט בשימוש עם שלבי מודל	הכרת עם מודלים שונים לפתרון קונפליקטים הכרות עם עקרונות כל המודלים	התלמידים יכירו אפשרויות שונות להתמודדות עם קונפליקטים ודרכים חלופיות לפתרון	<p>מודלים לפתרון קונפליקט</p> <p>כל המודלים מתייחסים לעקרונות הבאים:</p> <p>מעבר מתפיסת הקונפליקט כאיום לתפיסת הקונפליקט כהזדמנות - הזדמנות להיכרות, ללמידה עלי ועל האחר, להתקרבות, להשתחררות מהעבר הכובל ועוד.</p> <p>מעבר מתפיסת רווח-הפסד או הפסד-הפסד לתפיסת רווח-רווח - מאפשר לכולם להבין שהרווח של האחר הוא גם הרווח שלי וההפסד של האחר הוא גם ההפסד שלי, חשוב לי להשקיע מאמץ בפתרון שעונה גם על צרכיו וגם על צרכי.</p> <p>מעבר מעמדות לצרכים -ויכוח על העמדות של כל צד מחריף בד"כ את העימות ומקשה על הבאתו לפתרון לכן יש לברר מהם הצרכים של כל צד (מה באמת חשוב לי) הדיאלוג סביב מה חשוב לכל אחד יוצרת הבנה וקבלה ומאפשרת פחות התנגשויות במימוש רוב הצרכים של הצדדים.</p> <p>מעבר ממקום של שכנוע למקום של מציאת פתרון משותף - חשיבה למציאת פתרון פותחת מרחב של הקשבה בכדי למצוא את הפתרון הטוב ביותר לכולם.</p> <p>מעבר מהאשמה ללקיחת אחריות - האשמה היא סוג של בריחה מאחריות, עצם הבריחה אינה מאפשרת דיאלוג לכן לקיחת האחריות על המצב מאפשרת לכולם לבוא ממקום בוגר המאפשר שיח בגובה עיניים.</p> <p>מעבר ממצב של חוסר אמון וחשדנות לאמון - האמון מאפשר שיח כנה ומשתף, עצם מתן האימוץ מצד אחד גורר מתן אמון מהצד השני ולהפך אי אמון יוצר עוד יותר אי אמון מהצד השני, חשוב לשבור את מעגל אי האמון ולצור מצב חדש מתוך הבנה שרק אמון יעזור לנו להתקדם ולהגיע לפתרון.</p> <p>עובדים עם קונפליקטים/סימון פישר, דקה איברהים, עבדי, ג'ואד, לודי, ריצ'רד.</p> <p>סמית, סטיב ויליאמס, סו ויליאמס</p> <p>דרכים חלופיות ליישוב סכסוכים</p> <p>מודלים לפתרון קונפליקט</p> <p>מקונפליקט לגונפליקט/ד"ר אמיר כפיר</p>

גורמי הקונפליקטים

שלב א' - המורה ירשום, ע"ג הלוח את ההגדרה של קונפליקט. המורה יבקש מהתלמידים להיזכר במקרה שבו היו מעורבים בקונפליקט או היו עדים לו.

הגדרת קונפליקט: קונפליקט הינו מצב של התנגשות, הנוצר בתור האדם עצמו, או בין שני אנשים ויותר. התנגשויות אלה יכולות להיות במישורים שונים.

שלב ב' בזוגות - כל אחד יספר לבו זוגו על הקונפליקט ויחד יבררו את הגורמים לכך. כדי להקל על המשתתפים יתלה המורה כרזה ובה רשימת הגורמים השונים לקונפליקטים, בתוספת מספר משפטי הבהרה.

הכרזה: **סיבות להתנגשויות** 1. ניגודים במטרות ובערכים. 2. ניגוד אינטרסים. 3. ניגודי ציפיות. 4. ניגודי דרישות. 5. תקשורת לקויה. 6. חוסר

סובלנות וסבלנות.7. ניגודי אישיות.

שלב ג' במליאה - המורה יבקש מהתלמידים, להביא כמה דוגמאות של קונפליקטים, שנבעו מהגורמים הנ"ל. האם ניתן היה למנוע התנגשויות? כיצד?

הערות (1) יתכן ויעלו קונפליקטים אשר הגורמים להם לא הוזכרו לעיל (2) ההתנגשויות הן לפעמים תוצאה של מספר גורמים.

גורמי קונפליקט והצעות לפתרונות

עבודה בזוגות כל זוג יקבל את דף האירועים ויתבקש לזהות את גורמי הקונפליקט שבכל אחד מן האירועים. המורה יתלה על הקיר את הכרזה המפרטת את גורמי הקונפליקט (ר' בעמוד הקודם) התלמידים יוכלו להסתייע בה כדי לזהות את הגורמים.

דף אירועים (גורמי קונפליקטים)

חשוב לי להצליח בבחינה, אך לא גמרתי להתכונן לקראתה וגם איני מוכן להעתיק.

הורי התאכזבו קשות כשסיפרתי להם שברצוני לבחור גיאוגרפיה כמקצוע עיקרי. הם טוענים כי מתמטיקה ופיסיקה הם המקצועות החשובים באמת.

אמי ביקשה ממני לשמור היום על אחי הקטן אך אני מעדיף ללכת לסרט עם הכיתה.

אני לא יכול להיות איתו בוועדה אחת, כל פעם שאני מציע הצעה הוא מגיב בביטול.

המנהל קבע שבבית ספרנו תונהג תלבושת אחידה לדעתי כיו"ר לא יתכן שהוא יחליט על כך בלי שיתוף פעולה ממועצת התלמידים.

שלב ג': במליאה

המורה יברר עם התלמידים את הגורמים לכל אחד מן האירועים יקיים דיון סביב השאלות הבאות:

- האם היתה הסכמה בזיהוי הגורמים לאירועים? מדוע?

- איזה גורמים לדעתכם הם הנפוצים ביותר בחיי היום-יום שלכם?

- האם יש לכם הצעות לפתרון הקונפליקטים?

דרכי התמודדות עם קונפליקטים

המורה ישאל את התלמידים אילו גישות שונות להתמודדות עם קונפליקטים ראינו או שאנו מכירים? הצעה לסווג את התשובות על פי האפשרויות הבאות:

2. הימנעות - בריחה והימנעות מהתמודדות כלשהי ("אין בכלל קונפליקט", "לא מדבר איתך"..)

3. התנגשות/שליטה - כפייה של הרצון שלי על הרצון של האחר ("תעשה מה שאני אומר", "תשתוק", "אני החזק אני צודק")

4. ויתור - קבלת הרצון של האחר על פני רצוני ("טוב מה שתגיד", "העיקר שלא נריב")

5. פשרה - ויתור הדדי על מנת למצוא דרך אמצע ("אני אוותר קצת ואתה תוותר קצת")

6. שיתוף פעולה - ניסיון לפתור את הבעיה במשותף ("אני ואתה זה לא הבעיה אלא אני ואתה מתמודדים עם הבעיה", " בוא נפתור את זה

ביחד")

עוד..(ניתן לתלמידים להציע)

לצפות בסיטואציות מסרטים שונים בהן יש התמודדויות עם קונפליקטים ולנתח על פי המודל. למצוא חלופות

דרך א'

התכחשות לקיום הקונפליקט, הסיבות:

פחד מתגובות אחרים, פחד להיות שונה, - לנהוג אחרת מהמקובל.

חוסר ביטחון עצמי

חוסר אמון בזכות הפרט לדאוג לאינטרסים שלו.

המחיר: רגשות תסכול, כעס, פחד קיפוח נקמה.

הצטברות רגשות שליליים

דרך ב'

הטלת אחריות על גורם אחר להתהוות הקונפליקט ולפתרונו. הסיבות:

אי נכונות לקחת אחריות.

הפעלת דפוסים של "ילד קטן" חסר אונים.

צורך בתלות

המחיר: חוסר עצמאות, תלות באחר, הניחה שהשני יודע טוב יותר מה לעשות.

חוסר אמון בכוחו של הפרט להתמודד עם הקונפליקט או רגשות אמביוולנטיים.

דרך ג'

כוח מול כוח

החזק כופה פתרונות על החלש. החלש מסכים מתוך חוסר ברירה.

כניעה לבעל הכוח וויתור.

המחיר: כניעה לכוח.

תחושת חולשה ואפסות

דרך ד'

הסכם הוגן

ניתוח המצב.

הגדרת ניגוד האינטרסים.
 בירור אפשרויות שונות לפתרון, ולמשא ומתן, הגעה להסכם מקובל על הצדדים כהוגן.
 המחיר: לקיחת אחריות על המעשה, לפעמים ויתור על פופולריות, על חברות.
 יש להודות בכישלון.
 הרווח: להיות אדם עצמאי, אוטונומי.

מהלך פתרון הוגן

שלב א' המורה יברר עם תלמידיו מהם הנושאים בהם הם מעוניינים לדון ולטפל.
 המורה יציג את הבעיה שנבחרה בפני הקבוצה (למשל: הבעיה שרוב תלמידי הקבוצה רוצים לטפל היא: האם לחייב תלמידים להופיע למסיבות הכיתתיות?)
 שלב ב' - תרגיל אישי
 כל תלמיד מתבקש לענות בכתב על:
 א. הצורך (האינטרס) שלי בנושא זהו הוא
 ב. הצורך (האינטרס) של מישהו אחר השונה מהצורך שלי הוא:
 ג. פתרון הוגן הלוקח בחשבון את הצרכים השונים הוא:
 שלב ג' - עבודה קבוצתית:
 בקבוצות קטנות בנות 4-5 תלמידים יציג כל אחד מהם את האינטרסים השונים שהעלה ואת הפתרון ההוגן שחשב עליו. הקבוצות יקיימו דיון וינסו להגיע להסכמה הקבוצתית - מהו הפתרון ההוגן הקבוצתי לבעיה שנידונה.
 את הפתרון ירשמו על הלוח או על גבי בריסטול.
 שלב ד' - דיון במליאת הכיתה: במליאה יוצגו כל הפתרונות. המנחה יבחר פתרון אחד ושאל את הכיתה: "האם פתרון זה עונה על הצרכים של מירב המשתתפים?" תלמיד שמרגיש שהפתרון אינו עונה על צרכיו או שהפתרון פוגע בו, יציע פתרון אחר הלוקח בחשבון את צרכי האחרים.
 לאחר הדיון תיערך הצבעה בניסיון למצוא פתרון מקובל על הרוב.
 שלב ה' - בחירת ועדת מעקב, ברור תפקידיה ודרכי עבודתה.

קונפליקט כהזדמנות

המורה יכתוב את המשפט **הקונפליקט כהזדמנות** על הלוח. בשפה הסינית המילה קונפליקט הנה בעלת שתי משמעויות "סכנה" וכן "הזדמנות" בעברית "משבר" הוא המילה לתיאור הכיסא של הכורעת ללדת.
 כיצד יכול הקונפליקט להוות הזדמנות? - אם לא נגיב בצורה אוטומטית לקונפליקט בריחה, התנגשות, ויתור ועוד וננסה לראות מהם ההזדמנויות שניתן להפיק ממצב טבעי ואנושי אז נוכל לראות שהקונפליקט הוא הזדמנות ל: היכרות, שינוי, למידה על עצמי ועל האחר, הבנת רצונות וצרכים, התמודדות עם אתגרים, מציאת פתרונות יצירתיים שיפור איכות החיים, הוסיפו לרשימה..

הכיסאות

1. המורה יניח במרכז המעגל שולחן ושישה כיסאות דומים אחד לשני.
 2. המורה יבקש מהתלמידים שכל אחד בתורו יכנס למעגל ויסדר את השולחן והכיסאות בדרך שתבטא קונפליקט.
 3. כל תלמיד יוכל לבחור מתי להיכנס למעגל ולסדר מצב חדש.
 4. בכל פעם יוכל להיכנס למעגל רק תלמיד אחד.
 5. לכל תלמיד הזדמנות אחת להיכנס ולסדר.
- כל תלמיד שנכנס למעגל ומסדר צריך להמשיך מהמצב של הסידור האחרון. איזה מצב השאיר בכך רושם? האם הזדהית עם אחד מהמצבים או אחד מהכיסאות? האם אחד מהמצבים או הכיסאות הזכיר לך קונפליקט מהחיים? אילו הדים ומחשבות עלו לכם ממה שראיתם? ספרו על מקרי קונפליקט שסידורי הכיסאות הזכירו לכם? איזה סידור ביטא בעיניכם קונפליקט בצורה ברורה? איזה סידור ביטא בעיניכם קונפליקט בצורה יותר מוסווית או עדינה? האם זה בהכרח מעיד כי גם הקונפליקט הוא חלש או עדין? האם ישנם מצבי קונפליקט שלא נראים בריור על פני השטח אך שלמעשה הקונפליקט הנו עוצמתי? מהו קונפליקט סמוי לדעתכם? תנו דוגמאות לקונפליקטים סמויים. (קונפליקט סמוי הנו קונפליקט הרוחש מתחת לפני השטח, המתח קיים אך אין עימות ברור לעין או לפחות על פני השטח - מעין הר געש שלא מתפרץ, לעיתים צריך לחשוף אותו כדי שניתן יהיה להתמודד עמו ביעילות. (תלמיד שכועס על מורה אך לא אומר, אדם שנפגש מחברו ומתעלם ממנו, זוג שלא רבים "בגלל הילדים"..)

מודל העץ

1. המורה יבקש מהתלמידים להתחלק לקבוצות של ארבעה
2. המורה יבקש מכל אחד ממשתתפי כל קבוצה לספר לשלושת המשתתפים האחרים קונפליקט בין אישי שהוא היה חלק ממנו או היה עד אליו וקשור להתנדבות, חיי המשפחה, זוגיות, חברים, עבודה ועוד.
3. לאחר שכל הקבוצות סיימו לספר המנחה יציר את עץ ניתוח הקונפליקט ויבקש מכל קבוצה לבחור סיפור אחד ולנתח אותו על פי מודל העץ:
שורשי הקונפליקט: מהם הגורמים לקונפליקט? מהו הרקע לקונפליקט? כיצד התחיל?
הגזע: תיאור עיקר הקונפליקט: מיהם הצדדים? על מה הוויכוח/הריב? מה כל אחד רוצה?
הצמרת: תוצאות הקונפליקט כיצד הסתיים/עלול להסתיים הקונפליקט?

רווח הפסד ורווח רווח?

המורה ישאל: איך קונפליקטים בין אנשים קשורים לקונפליקטים בין קבוצות לדעתכם? (כל אדם הוא חלק מקבוצה וכל קבוצה מורכבת בסופו של דבר מפרטים. הרבה פעמים לקונפליקטים בין אישיים יש רקע של קונפליקטים בין קבוצות. כמו כן האופי שלנו כבני אדם

יוצר קונפליקטים גם ברמה האישית אך כמסות של בני אדם אנו גם יוצרים קונפליקטים בין עמים וקבוצות שונות גם על בסיס המאפיין קונפליקטים בין אישיים כגון: סטראוטיפים, פחד ושנאת זרים, חוסר הכרה וקבלת האחר ושונותו, פחד משינויים, קושי להקשיב ועוד). המורה יבקש מהתלמידים להעלות דוגמאות לקונפליקטים שהם מכירים בין קבוצות גדולות, ניתן לתת דוגמאות אקטואליות וגם דוגמאות מההיסטוריה. (גברים-נשים, שחורים-לבנים, דתיים-חילוניים, ערבים-יהודים, טורקים-קפריסאים, ממשלת ישראל-נכים, גוגל-מייקרוסופט, מלחמת אזרחים בצרפת ועוד..)

המנחה ירשום את כל הדוגמאות על הלוח. חשוב ליצור רשימה של לפחות 20 דוגמאות.

הסתכלו על הרשימה שיצרנו על הלוח. איך לדעתכם ניתן למיין את הרשימה הזו?

אילו דרכים אתם מציעים למיין של קונפליקטים?

מיין לפי הקבוצות לוקחות חלק בקונפליקט?

קונפליקט בין ארגונים: מאבק בין ארגונים (מטרות שונות, דרכי פעולה מתנגשות וכו')

קונפליקט בין קהילות: מאבק בין קהילות שונות (לכל קהילה מאפיין כלשהו הקושר יחד את חבריה)

קונפליקט בין קבוצות זהות: מאבק בין קבוצות זהות שונות (שפה, תרבות, מורשת וכו')

קונפליקט בין מעמדות חברתיים-כלכליים: מאבק בין קבוצות מסטטוס חברתי-כלכלי שונה.

מיין עלפי המסגרות מתרחש הקונפליקט?

קונפליקט תוך מדינתי: הקונפליקט מתרחש בתוך גבולותיה של מדינה מסוימת.

קונפליקט בין לאומי: הקונפליקט מתרחש בין מדינות שונות, כאשר כל מדינה נתפסת כצד שונה בקונפליקט.

מיין על פי הנושא המרכזי בקונפליקט?

הכרה בזהות

טריטוריה

משאבים

זכויות אדם

מעמד דיפלומטי

...

ניתן להעלות רעיונות נוספים למיין קונפליקטים.

1. המורה יחלק את המשתתפים למספר קבוצות, כל קבוצה תקבל אחת מהכתבות/מאמרים המשקפת קונפליקט

2. על כל קבוצה לנתח את הקונפליקט על פי הקריטריונים הבאים:

מיהם הצדדים בקונפליקט? (מה מאפיין אותם? מה הרקע מהם הם באים?)

מהם היחסים בין הצדדים בד"כ? (כיצד באים לביטוי?)

מה הם מקורות הקונפליקט? (ממה נובע? מהן הסיבות לקונפליקט? מהם הדרישות של כל צד? מהם הרצונות האמיתיים של כל צד?)

מהי הדינאמיקה של הקונפליקט? (כיצד התחיל? כיצד התפתח? מה המצב כיום? כיצד מתמודדים הצדדים?)

מהם תוצאות הקונפליקט? (לאילו תוצאות מביא הקונפליקט? כיצד מושפע כל אחד מהצדדים? מהם התוצאות האחרות האפשריות? מהם

הפתרונות האפשריים לקונפליקט? כיצד ישפיע פתרון הקונפליקט על כל אחד מהצדדים?

במידה ובטקסט לא מופיעות התשובות ניתן לשער על פי ההקשר או להשלים בעזרת ידע כללי.

בסיום תציג כל קבוצה את ניתוח הקונפליקט במליאה על גבי בריסטול או בדרך אחרת (הצגה, שיר, סיפור, מיצג, ציור, שילוב של כל אחד מהנ"ל)

תאוריית הקונפליקט המציאותי (מוצאפר שריף)

בין קבוצות קיימת תחרות אמיתית על משאבים מוגבלים. תחרות זו מעודדת תופעות של דעות קדומות ושנאת האחר. על פי גישה זו, במידה ולא תהיה סיבה לתחרות בין קבוצות, אז ייעלמו גם הדעות הקדומות והשנאה. כדי להוכיח רעיונות אלו, שריף וקבוצתו ערכו ניסוי במחנה קיץ לבני נוער. כשהגיעו הנערים חילקו אותם באופן שרירותי לשתי קבוצות. בתחילת הדרך הקבוצות התנהגו בנימוס ולא נצפו תופעות של דעות קדומות או איבה. לאחר זמן מה, החוקרים הכניסו תחרויות בין הקבוצות (כמו משיכת חבל וכו') והפרסים היו כאלו שנערים רוצים בהם (אולרי כיס וכו'). ככל שנמשכו התחרויות התפתחו דעות קדומות ושנאה כלפי האחר. הנערים החלו לכנות זה את זה בכינוי גנאי ואף להכות זה את זה. עוינות, חוסר סבלנות ודעות קדומות שלטו בכל. על פי תוצאות אלו נראה שתחרות על משאבים מוגבלים (אולרים במקרה זה) היא שגרמה להתעוררות איבה ודעות קדומות. נערים מתחרים על משאבים מוגבלים כמו אולרי כיס ועמים מתחרים על משאבים מוגבלים כמו קרקע או מים, אך התהליך דומה.

שאלות:

מה הסיבה לקונפליקטים בעולם, ע"פ התאוריה שקראתם?
האם אתם יכולים לחשוב על דוגמאות של קונפליקטים בארץ ובעולם שיתמכו בתאוריה הזו?
האם לדעתכם זו תאוריה אופטימית או פסימית לגבי האפשרות למנוע קונפליקטים או לפתור אותם לאחר שהתעוררו?
משימה:

תכננו איך להציג באמצעות המחזה\הצגה את התאוריה שלמדתם ליתר המשתתפים.

(מתוך [עובדים עם קונפליקטים](#), פרק 1)

פתרון קונפליקטים

"ממה שלמדנו עד עכשיו מה עוזר לנו להרגיש יותר טוב במצב קונפליקט ומה עוזר לנו לפתור אותו?" **המורה ירשום את דברי המשתתפים על חצי מהלוח.**

ניתן לסדר את הדברים שנאמרו במספר שלבים שיאפשרו לנו לפתור את הקונפליקט בעיקר כשמדובר בשני אנשים. תהליך אפשרי לפתרון סכסוך (זוהי התאמה של שלבי הגישור לפתרון סכסוכים ללא מגשר):

- להקשיב לסיפור של השני - מה מרגיש האחר, מה מפריע לך, מה הם הצרכים שלו (מה חשוב לו באמת)? - לשקף את מה שאמר (לחזור על הדברים במילים שלי).
- (ניתן לדבר קצת על -מה זו הקשבה? איך מקשיבים? איזה שאלות אפשר לשאול (פתוחות מול סגורות למשל)
- לספר לשני מה אני מרגיש, מה מפריע לי ומה הם הצרכים שלי. - לבקש מהשני לשקף את הדברים שאמרתי.
- לנסות ולהבין ביחד מה חשוב - לכל אחד מאיתנו.
- לחשוב ביחד על פתרונות רבים אפשריים לפתרון הקונפליקט
- לבחור את הפתרונות שיענו על הצרכים של שנינו.

המורה ירשום את השלבים על חצי הלוח השני.

מקרי קונפליקט בחברה הישראלית

אחמד הנו מורה לערבית בבית ספר יהודי, באחד מימי החג המוסלמים הוא מבקש חופש אך משה, האחראי לוח הזמנים, אומר לו שזה לא חג חשוב ושהוא יודע שאחמד לא דתי ומנצל את ההזדמנות בלי שהוא הודיע מראש, חוץ מזה יהיה לו חור במערכת שאי אפשר לסתום עם מחליף. אחמד מתעקש שזו אפליה ובחגים של היהודים זה ברור שכולם לא עובדים ובו לא מתחשבים. חיים, אדם דתי, עובד במשרד שבו רוב העובדים הם חילוניים, באחד הימים העובדים האחרים מזמינים אוכל לא כשר (שרימפס) ממסעדה ואוכלים במטבח ומשתמשים בכלים שבמטבח, משה מאוד מתרגז ואומר שהם לא מתחשבים בו ועושים בכוונה, בתגובה הם אומרים שהוא סתם מקשה עליהם וממילא הוא לא אוכל בכלים האלו, נוצר מתח רב ומשה לא מדבר עם שאר העובדים מספר ימים. אולג, עולה חדש מאוקראינה, מתקשה עדין בשפה העברית לכן לפעמים המורה שדובר אף הוא רוסית עונה לו ברוסית לשאלות ולפעמים הם משוחחים ברוסית בהפסקות. דני תלמיד בכיתה, מאוד מתרגז מזה ואומר לאולג שזה מפריע לו שהוא מדבר שאמצע השיעור בשפה אחרת ושפה זה ישראל אז צריך לדבר עברית ואם צריך שילמד אבל לא ישאל שאלות ברוסית. אולג בתגובה מתרגז ומקלל את דני. ניתן למצוא מתודות נוספות בנושא ניהול קונפליקטים:

[מנהל חברה ונוער](#)

קונפליקטים - [קונפליקט. ריב. סכסוך.](#)

ניהול קונפליקטים - [מתוך תכנית תל"ת](#)

מקצוע התמחות י"א - לאחר בית ספר

כחלק מהחיבור של המגמה ל'חיים האמיתיים', חשוב להתייחס להתמודדות של כל תלמיד י"א בעיסוק בשאלות של בניית העתיד שלו לאחר סיום בית הספר.

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		

<p>תכנון עתידי לחלום חלומות תהליכי חיפוש מתמידים</p>	<p>חיפוש במאגרי מידע הרשמה ללימודים</p>	<p>הכרות עם האפשרויות הפרושות בעתיד ומה צריך בכדי להגיע אליהן</p>	<p>לאפשר התלבטות, בירור מוטיבציות ותכנון העתיד</p>	<p>אוריינטציה עתיד (למגזר הערבי) בסיום בית הספר בני הנוער מהמגזר הערבי נדרשים לבחור במעגלי החיים השונים: לימודים, תעסוקה, התנדבות וכן על מקום המגורים בו הם רוצים לחיות בשלב הבא של חייהם. מחקרים שנערכו בקרב מתבגרים ערבים בישראל הראו כי בני נוער ערבים הביעו תקוות וחששות הקשורים למעבר לבגרות (השכלה גבוהה) ותחומי בגרות (עבודה וקריירה ונישואין ומשפחה) התמונה הסובייקטיבית לגבי העתיד מניעה ומווסתת את התנהגות הפרט כלפי העתיד המקווה. מתבגרים עושים זאת על ידי הגדרת מטרות, תכנון, חיפוש וכן להתחייב למטרות אלו, אשר כתוצאה מכך מנחה את מסלול התפתחותם לקראת העתיד /הספרות המחקרית בנוגע לאוריינטציית העתיד הראתה כי מעבר לתרבויות שונות, מתבגרים תארו את העתיד שלהם במונחים של תחומי חיים עתידיים כגון השכלה גבוהה, נישואין ומשפחה, וקריירה. יתר על כן, מחקרים הראו כי למתבגרים עם אוריינטציה עתידית מפותחת יש מוטיבציה גבוהה יותר לבצע את משימותיהם, ולהיות מעורבים בחיי בית הספר והבינו טוב יותר את הקשר בין התנהגותם הנוכחית והתוצאות העתידיות של התנהגויות אלו. אוריינטציה העתיד של המתבגרים הערבים בישראל. חשיבות חקירת אוריינטציית העתיד של מתבגרים ערבים בישראל נובעת מההקשר החברתי הפוליטי שבו הם גדלים. בנוסף לסערת גיל התבגרות, הם נדרשים להתמודד עם מורכבותה של המציאות של החברה הערבית בישראל. בהתמודדות זאת קיימים שלושה תנאים רלוונטיים במיוחד. ראשית, הם חיים במתח פוליטי מתמשך בין ישראל (המדינה שלהם), לבין העם הפלסטיני, והמדינות הערביות השכנות (בני עמם). שנית, ההתנגשות בין מערכת הערכים המערביות המיוצגת על ידי מערכת הערכים של החברה היהודית לבין מערכת הערכים המזרח תיכונית הגורמת למתח פנימי נוסף למתבגרים. שלישית, ניסיונם כמיעוט גרם להם אכזבה. מאפייניה של החקירה בשלב הבגרות הצעירה המקרה של צעירים ישראלים. רחל גלי ציגמון "בדרך אל העתיד": בדיקת אורך של הקשר בין משתני סביבת המשפחה, סביבת בית הספר לבין בחירת מסלול קריירה בקרב צעירים ערבים בישראל. נוער ערבי בישראל: בין סיכוי לסיכון. החינוך הערבי בישראל השכלה ותעסוקה בקרב צעירים ערבים</p>
--	---	---	--	--

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
<p>ייצוג עצמי תחושת מסוגלות הקשר סביבתי עצמאות</p>	<p>הצגה עצמית התאמת המידע לסיטואציה</p>	<p>תהליך המיון - תהליכים ולוחות זמנים מושגים מרכזיים</p>	<p>להכין את התלמידים לתהליכי המיון השונים לצבא, בתפיסה שהצבא הוא השלב הבא של 'העולם האמיתי'. יכולת שימוש בכלים שנלמדו - ייצוג עצמי</p>	<p>מיונים לצבא</p> <p>מועמדים רבים לשירות ביטחון מקבלים זימונים למיונים בטרם גיוסם לצבא, אך אינם יודעים כיצד תיבדק מידת התאמתם לתפקיד. כלי המיון משתנים בהתאם לדרישות ולסוג התפקיד אליו מתמייין המועמד: דינמיקה קבוצתית-שיטת מיון שמטרתה ללמוד כיצד היחיד פועל בקבוצה ובמהלכה מועברות משימות שונות ומתקיימות סימולציות.</p> <p>ראיונות אישיים-ראיונות אישיים ידועים גם בשם "ראיונות עומק" ומטרתם לאסוף מידע על אישיות המועמד לתפקיד, ובחינת התאמתו לביצוע המשימות שהתפקיד דורש.</p> <p>שאלוני אישיות - שאלון האישיות המוכר יותר נקרא "שאלון 300" והוא כולל 300 שאלות אישיות</p> <p>מבחני כושר גופני - סוג זה של מיון נערך למועמדים המתמיינים לתפקידים בהם נדרשת רמת כושר גופני גבוהה</p> <p>מבחני ידע-מבחני הידע נועדו לבדוק את הידע שיש בידי המועמד בתחום בו התפקיד עוסק.</p> <p>תחקיר בטחוני-זהו הליך מיון שמטרתו לאסוף מידע על המועמדים לשירות ביטחון בכדי לקבוע האם ניתן לחשוף אותו למידע מסווג ואם כן אז עד איזו רמה.</p> <p>מיונים לתפקידים לצה"ל אתר מתגייסים</p>
<p>מכוונות למטרות תחושת מסוגלות ייצוג עצמי</p>	<p>הצפת חששות שיח פתוח ייצוג עצמי</p>	<p>התחנות בצו ראשון</p>	<p>הכנת התלמידים לקראת הצו הראשון הן מבחינה רגשית והן מבחינת ידע</p>	<p>צו ראשון</p> <p>ביום הצו הראשון עוברים המועמדים לשירות ביטחון מספר תחנות, כאשר התחנה בה נקבעים רוב נתוני האיכות שלהם היא תחנת המבחנים הפסיכוטכניים. הצלחה במבחנים הפסיכוטכניים וקבלת נתוני איכות גבוהים (קב"א ודפ"ר, למשל) מהוות מפתח לקבלת זימונים למיונים וכן מגדילות משמעותית את הסיכוי לאיתור של המלש"ב לתפקידים שונים. התחנות בצו ראשון:</p> <p>פרופיל רפואי - בתחנת הבדיקות הרפואיות ייקבע הפרופיל הרפואי. הפרופיל הרפואי נע בין 21 ל-97, והוא ישפיע במידה ניכרת על השיבוץ, בפרט אם שירות קרבי עומד על הפרק. בתחנה זו יהיה צורך להגיש את השאלון הרפואי אותו נתבקשו למלא, כמו גם את בדיקת השתן</p> <p>אימות נתונים בצו ראשון - בתחנת זו, יאומתו הפרטים האישיים על ידי מאבחנת פסיכוטכנית. מעבר לאימות פרטים האישיים, בשלב זה גם תיבדק רמת העברית, והציון שיתקבל על התפקוד יהווה 75% מציון סימול הראיון התאמה לקרבי - ראיון ההתאמה לשירות ביטחון נערך לבנים בלבד, וכל הבנים המגיעים ללשכת הגיוס מחויבים לעבור אותו, ללא קשר לפרופיל הרפואי שנקבע להם. הראיון נערך על ידי מאבחנת פסיכוטכנית, ונועד לאפשר למאבחנת הפסיכוטכנית לשמוע על המוטיבציה לשירות, על רצונות ועל מחשבות אודות קשיים שעלולים להתלוות לשירות הצבאי.</p> <p>מבחנים הפסיכוטכניים-מבחנים אלו כוללים חמישה סוגי מבחנים: מבחן הוראות, מבחן אנלוגיות מילוליות, מבחן אנלוגיות צורניות, מבחן חשיבה כמותית ומבחן הבנת הנקרא. המבחנים הפסיכוטכניים יקבעו את ציון הדפ"ר, רכיב משמעותי בציון הקב"א, אשר ישפיע במידה ניכרת על השיבוץ למשך השירות הצבאי.</p> <p>צו ראשון</p>

ראה חוברת התמחות			שיווק עצמי
ייצוג עצמי מודעות ביטחון עצמי הכוונה עצמית תקשורת	התנסות מעשית בסימולציות הצגה עצמית בעל פה	סוגי ראיונות סוגי שאלות שפת גוף	<p>ראיון אישי</p> <p>ראיון אישי הינו כלי שמשמש הן בקליטה לעבודה, בהרשמה ללימודים ובכניסה לצה"ל. ראיון אישי של מועמד הוא מבחן מיון מרכזי ונפוץ ביותר. ראיונות מועמדים נתון להטיות סובייקטיביות: תפיסות המראיין, עמדות, דעות קדומות, הופעת המראיין, סגנון דיבורו, שפת הגוף ועוד.</p> <p>לכן, כאשר מוזמנים לראיון חייבים להכין שיעורי בית ולהתכונן לראיון (בדיוק כפי שמתכוננים למבחן בקורס) במטרה להוריד את רמת החרדה, הלחץ וההתרגשות. מראיינים מגלים סימפטיה ומעריכים מועמדים שמכינים שיעורי בית ומפגינים במהלך הראיון ידע על התפקיד והארגון.</p> <p>בראיון המראיין בוחן את המראיין בשלוש רמות:</p> <p>א. דברי המראיין - אם הם עקביים, יש בהם סתירות, תואמים/מנוגדים לדף קורות חיים, או להמלצות, האם המועמד מבין במהירות את שאלות המראיין והאם עונה בהתאם, האם המועמד מדבר על פתרונות או על בעיות.</p> <p>ב. התנהגות המראיין-רושם ראשוני/הופעה, נינוחה, לחוצה, מתנשאת, מתחמקת, מתגוננת, מתנצלת, האם המראיין נראה "קר" או "חם" בגישתו, האם המועמד מבין במהירות את שאלות המראיין והאם עונה בהתאם?</p> <p>ג. רגשות המראיין - כנים, מעמיד פנים, מפגין רגשות, מקרין ביטחון</p> <p>בראיון בוחן המראיין 4 נושאים עיקריים:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. יכולת לבצע את התפקיד 2. המוטיבציה כלפי התפקיד 3. תפוקה/ביצועים והישגים בעבר 4. יכולת עבודה בצוות או עם קבוצות אחרות <p>מאמרים מגוונים בנושאי הכנה לראיון אישי</p> <p>כיצד להתכונן לראיון</p> <p>סדרת סרטוני הדרכה - סימולציות לראיונות עבודה</p>
הכנת התלמידים לקראת תהליך הראיון, הפחתת לחצים			

ראה חוברת התמחות				שיווק עצמי
חשיבה ביקורתית	קבלת החלטות	הכרות עם מטרות הצבא	הכרות בסיסית עם צה"ל על מאפייניו, המבנה שלו/ הכרות עם אפשרויות השירות	<p>צבא/ שנות שירות/ שירות לאומי</p> <p>צבא הגנה לישראל (הידוע בעיקר בראשי תיבות: צה"ל) הוא צבאה של מדינת ישראל והארגון המרכזי במערכת הביטחון הישראלית לשמירת ביטחונה וריבונותה. צה"ל משמש ככוח ההגנה העיקרי על קיומה של מדינת ישראל, ובנוסף משרת משימות לאומיות, הרכבו של צה"ל, מאפייני השירות בו, משך השירות והמקום שצה"ל תופס בתודעה הציבורית, הם הגורמים לכך שיש לשירות הצבאי השפעה מעצבת על אישיותם, על עמדותיהם ועל התנהגותם של חיילי צה"ל ומפקדיו. לפיכך, צה"ל הוא אחד הגופים המשפיעים על דמותן של החברה והמדינה. החברה הישראלית מקוטבת מבחינה אידיאולוגית. קיטוב זה מקבל גוונים שונים בהתאם למציאות המדינית המשתנה, ומעלה שאלות וסוגיות קשות, אשר למשימותיו של צה"ל יש אליהן זיקה.</p> <p>צה"ל, כצבאה של מדינת ישראל, מדינה דמוקרטית, פועל לעיתים במציאות של היעדר הסכמה לאומית. מציאות זו מחייבת את צה"ל שלא לנקוט עמדה, הנוגעת ללב הדיון הפוליטי ולממש את חובתו לבצע במסגרת החוק והמשטר הדמוקרטי את המשימות המוטלות עליו על ידי הדרג המדיני. (לקוח מתוך מסמך "יעוד וייחוד צה"ל"</p> <p>הכנה לצה"ל/ שירות שלם.</p> <p>צבא, אמת או חובה?נדב פרוכטר, יוסי ויינברגר.</p> <p>צה"ל בין סולידריות לקונפליקט/ יגיל לוי</p> <p>מוטיבציה של בני נוער לגיוס בצה"ל/ מרכז המחקר של הכנסת.</p> <p>השירות הצבאי בישראל: אתגרים, חלופות ומשמעויות עורכים מאיר אלירן וגבי שפר</p> <p>שירות אזרחי-לאומי הוא שרות לתועלת הציבור שנעשה בהתנדבות, והוא מתבצע אצל "גוף מפעיל". השירות מיועד לכל מי שקיבל פטור מצה"ל או לא נקרא להתגייס, מכל הקבוצות והמגזרים, כולל בניים ובנות, חילוניים, דתיים, ערבים, יהודים, אנשים עם מוגבלויות ועוד. השירות נמשך על פני תקופה של שנה אחת, וכרבע מאוכלוסיית המתנדבים ממשיכה לשנת שירות נוספת, אך לא מעבר לכך. השירות אפשרי, לפי התקנות כיום, רק עד שמגיע המתנדב/ת לגיל 15 תחומי ההתנדבות במסגרת השירות: • חינוך • רווחה • משפטים • בריאות • תחבורה • קשישים וגמלאים • משרד התמ"ת: • קליטת עלייה • ביטחון פנים • איכות הסביבה • ביטחון • משרד החוץ • המוסד לביטוח לאומי: נוסף על תחומים אלה, השירות מתבצע גם במסגרת עמותות אזרחיות רבות, הפועלות למטרות שונות ומגוונות, כגון זכויות האדם והאזרח, עבודה עם בעלי-חיים, ועוד.</p> <p>השירות הלאומי אזרחי בישראל מרכז המחקר של הכנסת</p>
חשיבה ביקורתית	קבלת החלטות	הכרות עם מטרות הצבא	הכרות בסיסית עם צה"ל על מאפייניו, המבנה שלו/ הכרות עם אפשרויות השירות	

איך יראה העתיד שלי?

דמיינו עצמכם בעוד 30 שנה - מה המקצוע שלכם, איפה אתם גרים, המשפחה שלכם, התחביבים שלכם. מה צריך לקרות עכשיו כדי להגיע לכל זה?
ממה אני חושש?
מה מושך אותי?

משחק מסלולים

הכינו משחק על גבי הרצפה בו התלמידים צריכים לעבור במסלולים ולענות על תחנות בחירה בצמתי החלטה. על פי כל החלטה התלמיד ממשיך למסלול האישי שלו. חשוב בשלב הבא סביב כל תחנת החלטה לסייע לתלמיד להגיע לעוד מקורות מידע. תחנות אפשריות בהחלטה:

לעסוק:

ללמוד: משהו מעשי/ עיוני

בארץ/ בחו"ל

לעבוד: עם אבא/ בעבודה שאמצא/ בעבודה ש...

בעבודת כפיים/ בעבודה מחשבתית/ בעבודה שדורשת...

מעט שעות/ הרבה שעות

לטייל: לתקופה ארוכה/ קצרה

לבד/ ביחד

בארץ/ בחו"ל

להתנדב: לשנה/ ליותר

קרוב לבית/ רחוק מהבית

בתחום שיציעו לי/ שאני אבחר

לגור

עם ההורים/ בדירה משלי

רחוק / קרוב

ביחד/ לבד

בכפר/ בעיר

חברתית

אגור עם ההורים/ חבר/ חברה/ לבד

אכיר אנשים חדשים/ אשמור על קשרים

פאנל בוגרי בית ספר/ דמויות מעוררות השראה

חשוב להזמין לפאנל בוגרים בשלבים שונים של חייהם שיספרו על ההתמודדויות שלהם, על הקשיים, על החיים שלהם ניתן להזמין לבית ספר דמויות מעוררות השראה שהגשימו את חלומותיהם בכל מיני תחומים.

הבנת רציונל המיונים לצבא.

ברור ראשוני מי קיבל כבר צו ראשון ובירור רגשי:

"איך הרגשתם כשפתחתם את המעטפה?"

"איך הגיבו בבית?"

"איך מרגישים אלו שטרם קיבלו צו ראשון?"

א. הבנת רציונל המיונים: חלקו את הכיתה לקבוצות כשכל קבוצה מתבקשת לנסח מודעת דרושים לעבודה מסוג שונה.

קבוצה א': דמיינו שלפני גיוסכם לצה"ל הנכם עובדים בחנות בגדים יוקרתית במהלך החופש. מנהל העבודה מרוצה מכם ומבקש מכם לסייע לו בבחירה של עובדים חדשים למערכת. נסו לנסח מודעת

דרושים עם הכישורים הדרושים וכתבו כיצד הייתם בוחרים את האדם המתאים?

קבוצה ב': דמיינו שלפני גיוסכם לצה"ל הנכם עובדים כמנהלי משמרת בתחנת דלק במהלך החופש.

מנהל העבודה מרוצה מכם ומבקש מכם לסייע לו בבחירה של עובדים חדשים למערכת. נסו לנסח מודעת דרושים עם הכישורים הדרושים וכתבו כיצד הייתם בוחרים את האדם המתאים.

קבוצה ג': דמיינו שלפני גיוסכם לצה"ל הנכם עובדים בשירות לקוחות בחברת סלולרי במהלך החופש.

מנהל העבודה מרוצה מכם ומבקש מכם לסייע לו בבחירה של עובדים חדשים למערכת. נסו לנסח

מודעת דרושים עם הכישורים הדרושים וכתבו כיצד הייתם בוחרים את האדם המתאים

קבוצה ד': דמיינו שלפני גיוסכם לצה"ל הנכם עובדים בחברה לשיפוצים במהלך החופש. מנהל העבודה

מרוצה מכם ומבקש מכם לסייע לו בבחירה של עובדים חדשים למערכת. נסו לנסח מודעת דרושים עם

הכישורים הדרושים וכתבו כיצד הייתם בוחרים את האדם המתאים?

קבוצה ה': דמיינו שלפני גיוסכם לצה"ל הנכם עובדים בבית קפה במהלך החופש. מנהל העבודה מרוצה

מכם ומבקש מכם לסייע לו בבחירה של עובדים חדשים למערכת. נסו לנסח מודעת דרושים עם

הכישורים הדרושים וכתבו כיצד הייתם בוחרים את האדם המתאים.

קבוצה ו': דמיינו שלפני גיוסכם לצה"ל הנכם עובדים בארגון התנדבותי המספק יעוץ לילדים ובני

נוער. במהלך החופש. מנהל העבודה מרוצה מכם ומבקש מכם לסייע לו בבחירה של עובדים חדשים

למערכת. נסו לנסח מודעת דרושים עם הכישורים הדרושים וכתבו כיצד הייתם בוחרים את האדם

המתאים.

קבוצה ז': דמיינו שלפני גיוסכם לצה"ל הנכם עובדים בקייטנה. מנהל העבודה מרוצה מכם ומבקש

מכם לסייע לו בבחירה של עובדים חדשים למערכת. נסו לנסח מודעת דרושים עם הכישורים הדרושים

וכתבו כיצד הייתם בוחרים את האדם המתאים.

הצגת תוצרים.

ראינו שלכל עבודה נדרשים כישורים אחרים פיסיים או נפשיים וכדי לבחור את האדם הנכון לתפקידים השונים רצוי להשתמש בכלי הערכה שונים הכוללים בין השאר גם ראיונות אישיים. כך גם בצבא. הצבא פוגש את המלשבי"ם שלו במטרה להכירם ולהתאים להם את התפקידים הרצויים. במפגש זה נעבור יחד על כלי ההערכה העומדים בפני הצבא כדי להכין אתכם בצורה הטובה ביותר לקראת הצו הראשון.

קבלת מידע בנושא "צו ראשון".

בואו נכיר את שלבי המיונים:

שמכם החדש הינו מלש"ב ופירושו: מיועד לשירות ביטחון. כלומר מתחילת התהליך ועד לסיומו של תהליך הגיוס הנכם מלש"בים.

למלש"בים נערכות בדיקות לקביעת מידת התאמתם למילוי תפקידים בשירות ביטחון. להלן השלבים העיקריים במיון האיכותי שנערך למלש"בים (גברים ונשים), כפי שקבעה מחלקת מדעי ההתנהגות (ממד"ה) באגף משאבי אנוש: (ראו מידע מלא [בוויקיפדיה](#)).

*ניתן להראות את [הסרטון המצורף](#) של ניר דבורי הכתב הצבאי המתאר את מהלך הצו הראשון.

*ניתן להכין תחנות ובכל תחנה משימה הקשורה לאחד ההיבטים של הצו הראשון

*הכינו חידון קהוט על המושגים השונים

או חידון אחר המבוסס על הכרות עם המושגים. חשוב להרחיב ולפרט על כל מושג.

בנוסף חשוב:

אימות הנתונים

ציון השכלה ראשוני (צה"ר)

דירוג פסיכוטכני ראשוני (דפ"ר)

ציון דירוג ראשוני כללי (צד"כ)

ציון תכונות התנהגות (צת"ה)

קבוצת איכות (קב"א

פרופיל רפואי

מיומנויות בשיווק עצמי - "יחצנות או שחצנות"

שאלות בנושא תדמית.

(מבוסס על ספרה של פגי קלאוס - אומנות השיווק העצמי)

כל תלמיד מקבל כרטיס ומתבקש לחבר לעצמו כרטיס ביקור שאותו יוכל לתת למראיינת בצו ראשון.

(כרטיס ביקור שיכלול כישורים, תכונות וכו)
 התלמידים מתבקשים להחליף ביניהם כרטיסי ביקור.

דיון

ש. כיצד התרשמתם מכרטיסי הביקור של חבריכם?

ש. האם הצליחו חבריכם לשווק את עצמם?

ש. כיצד הרגשתם בעת מילוי הכרטיסים?

ש. אילו קשיים יש בביצוע משימה זו?

מיתוסים רבים נוצרו סביב שיווק עצמי בתרבות שלנו ואנשים נרתעים מהתפארות בשל הפחד שיתפסו בעיני הסביבה כשחצנים, אך למעשה אלו הם רק מיתוסים. הרמב"ם נתן את דעתו בנושא זה וטען כי יש למצוא את "דרך המיצוע", או במילים אחרות את האיזון העדין בין רברבנות ליחצנות עצמית מוצלחת.

ללמוד להתפאר זה לא להפוך למישהו אחר וגם לא להונות אנשים. שיווק עצמי הוא לדעת להבליט את מי שאתם באמת, בכך שתפגינו את הצדדים הטובים ביותר שלכם באותנטיות, בגאווה ובהתלהבות.

ש. על מה מתבסס שיווק עצמי?

שיווק עצמי מבוסס על הדימוי העצמי שלנו ועל מיומנויות תקשורת שלנו. כלומר אדם יוכל לשווק את עצמו רק אם יאמין בעצמו וביכולותיו ויתקשר עם המראיין העומד מולו בצורה נעימה. כשאנו עומדים בפני משימה של שיווק עצמי עלינו להתכונן לקראתה בשני מישורים אלו: ביסוס הדימוי העצמי שלנו. אימון במיומנויות תקשורת וראיון אישי

התנסות בראיונות אישיים

התחלקו לזוגות. רצוי עם בני זוג שפחות מוכרים לכם. כל זוג מקבל כרטיסיה עם שאלות של ראיון אישי העוסקות גם בדימוי עצמי. ראיינו אחד את השני ותנו משוב אחד לשני על הראיון.

ספר לי על עצמך?

אילו דברים חיוביים באישיותך יסייעו לך בשירות הצבאי?

אילו חסרונות שלך יכולים להוות מכשולים?

מה הייתה מספרת עלייך מחנכת הכיתה?

ספר על אירוע משמעותי שקרה לך בחיים ודרכו למדת על עצמך?

אילו מיומנויות רכשת שיוכלו לבוא לידי ביטוי בשירות הצבאי?

נסה להיזכר במכשול/ מצב לחץ שהתמודדת איתו וספר כיצד התגברת עליו?

איפה אתה רואה את עצמך בשירות הצבאי? נסה לתאר מקום, תפקיד, תנאי שירות.

- מתן טיפים לראיונות אישיים:
- הקפידו על לבוש נקי ומסודר.
- כבו פלאפונים - וכנסו זקופים ועם חיוך.
- היו קשובים ומרוכזים, ודברו רק כשהמראיין נותן לכם את זכות הדיבור.
- הקרינו ביטחון עצמי רב לגבי מקומכם בחיים והעתיד אותו אתם מאחלים לעצמכם.
- הרחיבו על תכונותיכם החיוביות והכישורים שלכם אך עשו זאת בקול שקט.
- היו כנים ואתנטיים.
- הפכו את השלילי או השולי לחיובי ומשמעותי.
- השתמשו בחוש הומור במידת האפשר.
- הודו למראיין בסוף הראיון.
- אם אין לכם ידע בתחום מסוים אמרו שתשמחו ללמוד ולעבור הכשרה בנושא.
- הימנע מביקורתיות כלפי אנשים.

למה צריך צבא?

- התרגיל הבא ממחיש מדוע צריך צבא במדינה - מבוסס על רעיון של ד"ר משה ישראלשווילי.
- מבקשים מ 5 מתנדבים מן הכיתה להגיב לאירוע ע"פ תפקיד שניתן להם:
- אזרח ישראלי שגר בשדרות.
- ישראלי יורד שחי בארה"ב.
- לוחם חמאס בעזה.
- סטודנט החי בשינקין בת"א.
- תלמיד יב'.
- האירוע:
- "ראש הממשלה הודיע אמש בטלוויזיה על ביטול שירות חובה ובמקומו הקמת צבא התנדבותי".
- מאפשרים לתלמידים להגיב לאירוע בתפקידים השונים.
- שואלים: מה ניתן להסיק מהוויכוח הזה לגבי השירות הצבאי? על חשיבותו? מה אנו מרגישים לגבי חובה זו?
- אפשרות נוספת:
- עורכים סבב: "מה עשיתם אתמול בערב?"
- החייל יובל המשרת בבסיס הקרוב לגבול עסק בשמירה".
- ש. איזה רגש מתעורר אצלכם? ואילו מחשבות עולות בראשכם?
- ש. האם יש קשר בין העיסוק שלו לעיסוק שלכם?

מה זה צבא בעינינו?

פתיחה:

. ציירו את המושג צבא בכל דרך מופשטת או מוחשית שתבחרו.

סבב: מה ציירתם ומדוע?

מתוך הסבב רשמו על הלוח את המושגים שבחרים התלמידים להתייחס אליהם.

בשיחה עם התלמידים התייחסו אל המושגים הבאים:

א. מערכת היררכית: הצבא הוא מערכת היררכית המורכבת מוותק ודרגה. אילו מערכות היררכיות נוספות אתם מכירים? באילו נתקלתם? (עבודה, בית ספר). ההבדל הוא שבצבא הסמכות כלפיכם היא אבסולוטית ולא חלקית כמו בשאר המערכות שאנחנו מכירים. אילו תחושות מעוררות בכם מערכות היררכיות (בהמשך נרחיב את הדיון בנושא זה).

ב. מערכת טוטאלית - להבדיל ממערכות אחרות הצבא הוא מערכת טוטאלית שאתם משתייכים אליה בכל שעות היום והלילה (גם מי שמשרת קרוב לבית). העבודה שעות הפנאי והשינה יהיו כלולים יחד באותה מסגרת לפחות עבור חלקכם. איזו הרגשה מתעוררת אצלכם בעקבות מחשבה על שייכות לארגון טוטאלי? (תחושה של היעדר פרטיות והיעדר חופש לצד תחושת יציבות וביטחון ובהירות).

ג. אחידות - התביעה היא לעשות ולהיות כמו כולם. הביצוע הוא קבוצתי במקרים רבים ואינו פרטי ייחודי או יצירתי.

ד. משטר שאינו דמוקרטי - הצבא הוא ארגון שאנו דמוקרטי ואינו מנוהל ע"פ החלטת הרוב על אף שהוא שייך למדינה דמוקרטית. הפקודות הניתנות אינן נועדו לוויכוח אלא לביצוע. כך גם החוקים מאוד ברורים ונוקשים. לכל מעשה יש תגובה ולכל עבירה על חוק תגובה מיידית וסנקציות ענישה. מדוע זה כך לדעתכם? (הצבא נועד לצורך לחימה והגנה וכדי למלא את תפקידו עליו להשיג משמעת חזקה ומהירה....).

ה. שפה - תרגיל קצר: הגעתם לבסיס וקלטתם מפקדת משוחחת עם חייל - תרגמו את השיחה במינוחים של שפה כתובה / שפה גבוהה... מפקדת: חייל ת'זיז ת'עצמך לפה, יאללה צא מההלם.

חייל: כן המפקדת.

מפקדת: כשאני מדברת אתה שותק. מה המצב?

חייל: אני טוחן פה משמרות ולא מחליפים אותי.

מפקדת: גש לשג עם המ.ק ואמור לס. מ"פ שהגעת ובקש שיחליפו אותך.

יאללה סע מפה.

"תזיז ת'עצמך" - גש לכאן בבקשה.

"צא מההלם" - עשה זאת מהר.

"כשאני מדברת אתה שותק" - אני מציעה שלא נכנס אחד לדברי השני.

"סע מפה" או היית פה" - תזדרז, המשך הלאה....

"טוחן" - נשחק מרוב עבודה.

גש לשג עם המ.ק ואמור לס. מ"פ שהגעת ובקש שיחליפו אותך - תגיע לשומר בשער עם

מכשיר הקשר ואמור לסגן המפקד שהגעת.

השפה שונה מהשפה שהורגלתם אליה - מורכבת מסלנג, מקיצורים וראשי תיבות, ולעיתים משפה

נוקשה ובוטה.

ש. מה הרציונל של השפה הזו וכיצד נוצרה לדעתכם?

ש. כיצד מרגיש חייל חדש העומד לפני חייל ותיק ושומע את השפה הזו? (בתחילה חשים ריחוק זרות חוסר שייכות ופער גדול...).

צפיות וחששות (תרגיל זה נכתב ע"י אהובה דיין יועצת תיכון "הדרים" הוד השרון)

חלק א: זיהוי חששות

א. כל תלמיד כותב על פתק אחד - מה הוא היה רוצה שיקרה לו אחרי צבא? (ועל פתק שני מה הוא לא רוצה שיקרה לו. מתחלקים לזוגות ומשתפים/ או לחילופין ניתן לשתף במליאה.

דרך תשובות התלמידים עורכים מיפוי של הצפיות והחששות.

ב. נבחן האם הצפיות שלנו ריאליות.

כעת בואו נתבונן על החששות - מיפוי החששות

כתבו על הלוח את רשימת הנושאים שעלו דרך הפתקים והוסיפו במידת הצורך נושאים שלא התייחסו אליהם.

הגדירו עם התלמידים מה כוונתו של כל קושי:

קושי כלכלי - איך אסתדר מבחינה כלכלית

קושי אקדמי - האם אעמוד בדרישות האקדמיות

קושי גופני - כולל סיבולת גופנית הן אצל בנים והן אצל בנות.

מפקד גרוע/ בוס גרוע - מה זה מפקד גרוע עבורכם?

תפקיד שלא רציתי - מבחינת היוקרה, העניין, מיקום וכו'.

חברה לא מוכרת - מפגש עם אנשים חדשים ומתרבויות ומנטליות שונה משלי

תנאי מגורים /שירות קשים - במעונות, עם עוד אנשים, שינה באוהל, אוכל צבאי, שירותים, ניקיון וכו'.

פרידה מהבית ומחיי האזרחות - מאנשים משמעותיים שונים.

אובדן זהות אישית - פתאום אני טירון שווה לכולם ללא יחוד משלי.

כעת דרגו את החששות שלכם מ 1-2. (2 משמעותו חושש מאוד ו 1 כלל לא. סכמו את המספרים ונתחו את התוצאה ע"פ המדרג הבא:

1-2 נקודות פירושו לא חושש.

8 - 18 חושש מעט.

19-01 חושש במידה רבה

09-01 חושש מהכל.

מפלס החרדה שלכם הוא נכון להיום וחשוב להדגיש שהוא דינאמי ומשתנה.

דיון: כיצד ניתן להסביר את השוני במדדי הלחץ ביניכם בתחומים השונים?

סיכום

מכאן אנו למדים כי רמת חרדה הינה סובייקטיבית ולמעשה כל אחד מאיתנו חווה לחץ באופן שונה.

הצבא ואני - עמדות וגישות כלפי השירות

חופש הביטוי יאפשר לך כמחנך לעסוק בקושי האמיתי ולחולל שינויים. דאג שכל העמדות יוצגו באופן שווה וזכור את משימתך החינוכית להיות אמפתי לקושי ויחד עם זאת לייצג את חובתנו המוסרית ערכית למדינה. לפניכם שתי אפשרויות:

אפשרות א:

כל תלמיד מקבל דף עליו כתובים מכתבים שונים.

לפניכם מכתבים של אנשים שונים המתייחסים לשירות הצבאי מנקודת מבטם:

"כשאבא מדבר על הימים של הצבא, אצלו לבטח זו אינה תיאוריה, תמצית חייו היא ניסיון לתת לנו תשובה להצלחות לכישלונות של ההיסטוריה. וזה"ל בשבילו זו התקופה המקודשת הוא לא היסטוריה אלא פרק במורשת". (עמוס אטינגר "רבע לפני הגיוס")
 "עוד חודשיים אני משתחרר. אני מאוד שמח כי חיכיתי לרגע הזה. והנה פתאום זה מגיע.

אני מאוד שמח, כמובן. היה לי צבא מרתק, אפילו שהייתי שבז רוב הזמן כי היה קשה. במבט לאחור היו לצבא יותר יתרונות מחסרונות. אין מה להגיד נכנסתי ילד ויצאתי בן אדם. למדתי לפקד על אנשים, לעמוד בקשיים, וגיליתי המון דברים חדשים על עצמי..." (דותן מתוך הספר "כשהילדים יוצאים מהבית" - חלי ברק).

"בצבא יש קטע כזה שגם אם טוב לך אתה שבז כי אתה רוצה עוד יותר, מרגיש פראייר ורוצה לדפוק את המערכת כדי להרגיש שיצאת מרווח. לקח לי זמן להבין, שלטובתי אני צריכה לצאת מהגישה הזאת, אז התחלתי להשקיע ולהתלבט. ואז ביקשתי לעבור לתפקיד חדש עם הרבה יותר עומס ואחריות אבל גם עניין ואתגר. זה שינה את הכל לטובה..." (דלית מתוך הספר "כשהילדים יוצאים מהבית" - חלי ברק).

" אני יונתן בן ארצי, מצהיר בזאת כי מסיבות מצפוניות אין ביכולתי לשרת בכל ארגון אשר פועל בדרכי אלימות וכוחניות. צבא ההגנה לישראל, ולצורך העניין כל צבא אחר בעולם משתמש בכוח הזרוע כדי לפתור בעיות וסכסוכים..." (יונתן בן ארצי)

"הסירוב לשרת בצבא"ל מנימוקים מצפוניים הוא לוקסוס ומבטא חולשת דעת. אני מאחל לחיילים עמידה נחרצת על עמדותיהם הרעיונית תוך שירות מוצלח בצבא"ל, בריאות טובה וחיים ארוכים ומלאי משמעות..." (אהרון ברנע אביו של נועם שנהרג ליד הבופור - פורסם בידיעות אחרונות)

דיון

איזו מכתב מאפיין יותר את עמדתכם?

עם איזה מכתב אתם מזדהים יותר ועם איזה פחות?

איזו גישה הייתם מאמצים?

איזה קשר יש בין גישה לגיוס לבין אופן השירות אחר כך?

אפשרות ב:

תרגיל זה מבוסס על רעיון של מנהל חברה ונוער

לפניכם היגדים שונים מפוזרים. בחרו את ההיגד שאתם מסכימים איתו או ממש לא מסכימים איתו. התלמידים מסתובבים בחדר, בוחרים הגד מתיישבים לידו ועונים על השאלות הצמודות להיגד.

"לא כולם חייבים לשרת, יש עוד דרכים לתרום למדינה חוץ משירות צבאי".

"מי שחי בחברה, צריך להיות מחויב לתת מעצמו למענה".

"קיים במדינה חוק גיוס חובה, ולכן כל אחד חייב לשרת בצבא".

"אני לא מוכן לשרת בצבא, כשאני לא מסכים עם מדיניות הממשלה".

"אם אתה ואני לא נעשה אז מי כן?"

"למה שאתגייס מה יצא לי מזה?"

דיון בקבוצות

מדוע בחרתם בהיגד זה?

הכינו רשימה משותפת של הנימוקים. בעד ההיגד והנימוקים מנגד.

הקבוצות מציגות במליאה את תשובותיהם.

סיכום

גיבוש עמדה לגבי הגיוס הכרחית ותסייע לנו בתהליכים של טרום הגיוס. עמדתנו הברורה תסייע לנו בקבלת החלטות שונות שעלינו לקבל לפני הגיוס לצבא. העמדות שלנו מסייעים לנו בוויסות הרגשות טרום הגיוס לדוגמא, הן יכולות להרגיע ולהפחית התנגדויות.

מפגש הכנה להורים

חשוב הן לתלמידים שהולכים לצבא והן לתלמידים שממשיכים במסלולי חיים מגוונים

הורים לבני נוער המסיימים בית ספר חווים תחושות שונות ומגוונות. בעוד שמצד אחד מתמלאים ההורים בגאווה עצומה אל מול הנער העוזב את הבית אל מסע של עצמאות בגרות ואחריות, מן הצד השני חוששים ההורים מהשינוי הגדול, חוששים "להפקיד" את ילדיהם וחוששים בעיקר מהלא נודע. הורים כמו ילדיהם זקוקים להכנה רגשית וקוגניטיבית כדי שיוכלו ללוות את ילדיהם בצורה המיטבית ביותר. ההכנה תכלול עיבוד רגשי סביב חווית ההורות בשלב זה ומתן מידע רלוונטי לתהליך ההכנה לשירות הצבאי/ לאפשרויות שלאחר בית ספר. קובץ ובו [תכנית הכנה לצה"ל](#) והצעות לפעילויות למפגש הורים

דילמות תכנון עתיד להורים

דילמות

בנכם מצליח מאוד בתחום המחשבים. הוא לומד במגמה זו ומוגדר כתלמיד מצטיין. בנכם מקבל זימון למבחנים ביחידת מחשבים מובחרת, אך הוא מסרב בטענה שזה משעמם אותו לשבת כל היום מול מסך והוא מעדיף להתגייס ליחידה קרבית מובחרת".

מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לו? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה?

או

בנכם מצליח מאוד בתחום המחשבים. הוא לומד במגמה זו ומוגדר כתלמיד מצטיין. בנכם מקבל אפשרות לעבוד בתחום המחשבים, אך הוא מסרב בטענה שזה משעמם אותו לשבת כל היום מול מסך והוא מעדיף לצאת לטייל בעולם".

מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לו? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה? בתכם מספרת לכם כי היא מתכוונת לבקש לשרת קרוב לבית גם אם זה אומר שהיא תהיה בתפקיד זוטא שלא ממש ממצה את הפוטנציאל שלה. היא טוענת שאין לה כוח לאוכל של הצבא, לשינה מחוץ לבית וכו'. אתם סבורים כי דווקא תפקיד יותר משמעותי ואף רחוק מהבית יקדם אותה ויאפשר לה לחוות עצמאות. מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לה? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה?

או

בתכם מספרת לכם כי היא מתכוונת לגור בבית גם אם זה אומר שהיא לא תצא ללמוד ושלא ממש תמצה את הפוטנציאל שלה. היא טוענת שאין לה כוח לשינה מחוץ לבית וכו'. אתם סבורים כי דווקא לימודים יותר משמעותיים ואף רחוק מהבית יקדם אותה ויאפשר לה לחוות עצמאות. מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לה? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה?

בתכם מתקשרת אליכם מהטירונות בכבי ומספרת כי קשה לה מאוד... ושהיא רוצה הביתה. היא טוענת שנטפלים אליה, שהיא לא ישנה בכלל ושהצבא זה כלל לא מה שהיא חשבה. היא מספרת כי החבר'ה לא מפרגנים לה וכי המכי"ת יורדת לחייה. בשיחה שהיתה לה עם המ"מ הובהר לה כי היא מיועדת לשרת רחוק מהבית אך היא ממש לא רוצה. מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לה? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה?

או

בתכם סיימה בית ספר ולא יודעת מה לעשות הלאה בהמשך הדרך. היא מסתובבת בבית, עם חברות. קמה מאוחר, נמצאת על המחשב. מה תעשו במצב הזה? מה תאמרו לה?

בנכם משרת בקרבי ורחוק מהבית. אתם דואגים ולעיתים מתקשים להירדם בלילה. אתם מתקשרים אליו לנייד אך הוא לא זמין ברוב המקרים. כשאתם משוחחים איתו, אתם נוטים לשאול אותו פעמים רבות שאלות החוזרות על עצמם כמו "איך אתה מרגיש? הכל בסדר? בטוח?" בנכם מבקש שתפסיקו לדאוג ולחפור כל כך ושהכל בסדר אך אתם מתקשים להפסיק לדאוג. מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לו? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה?

כשבנכם/ בתכם חוזרת הביתה מהצבא היא ישנה, או יוצאת לפגוש חברים ואתם מרגישים כי אתם נמצאים בסדר עדיפויות נמוך. אתם מתגעגעים ומרגישים כי אין לכם זמן לתקשר איתו/ איתה ולשוחח איתו/ה. מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לו? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה?

בנכם לומד באוניברסיטה בירושלים וחי במעונות כשאתם משוחחים איתו, אתם נוטים לשאול אותו פעמים רבות שאלות החוזרות על עצמם כמו "איך אתה מרגיש? הכל בסדר? בטוח?" בנכם מבקש שתפסיקו לדאוג ולחפור כל כך ושהכל בסדר אך אתם מתקשים להפסיק לדאוג. מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לו? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה? כשבנכם/ בתכם חוזרת הביתה היא ישנה, או יוצאת לפגוש חברים ואתם מרגישים כי אתם נמצאים בסדר עדיפויות נמוך. אתם מתגעגעים ומרגישים כי אין לכם זמן לתקשר איתו/ איתה ולשוחח איתו/ה. מה תעשו במצב זה? מה תאמרו לו? האם מצב זה מוכר לכם או מזכיר לכם סיטואציה דומה?

שיתוף במליאה וסיכום הדברים:

דרך הדילמות, נוכל להעלות כמה טיפים/ עצות שיכולות להועיל לנו בדרך:

1. חווית הצבא של ילדינו היא ייחודית להם ואין בכוחה לתקן את החוויה שלנו, לכן נאפשר לילדינו לבחור עבורם, נגלה גישה מקבלת לרצונם מבלי לשפוט אותם ונתמוך בהם. יחד עם זאת נביע את עמדתנו גם אם היא אינה מקובלת.
2. אל תשתפו את ילדכם בחרדה שלכם גם ככה הם עמוסים רגשית אלא חפשו כתובת להקשבה כגון חבר, בן זוג וכו', יחד עם זאת אתם יכולים להביע בפני ילדיכם את הדאגה והאכפתיות כלפיהם.
3. הקשיבו לילדיכם בתשומת לב רבה. בשעות הקשות הם זקוקים בעיקר לאמפתיה ולא דווקא לעצות. אל תביעו רחמים כי זה עלול להחליש אותם. נסו לעזור להם למצוא פתרונות למצוקות.
4. קבלו בהבנה את הבחירות של ילדיכם לגבי מפגשים עם חברים. אל תעמידו אותם בפני קונפליקטים של בחירה בינכם לבינם בחופשות. סמכו על כך שהם אוהבים אתכם גם מרחוק. לסיכום רצוי לשתף את ההורים בתהליך ההכנה לצה"ל הנערך בבית הספר

אבן דרך 3

אפריל - יוני

בחודשים אלה ולאחר שהתלמיד בירר לעצמו את המעגלים הקרובים אליהם הוא שייך, ננסה לעבור לשלב הבה ולבחון את יכולת ההשפעה של האדם על מעגלי חייו. מדובר בשלב ראשוני אותו התלמידים יתבקשו להעמיק ב"ב. בשלב זה התלמידים ינתחו מהן פעולות ההשפעה של היחיד המייצרות שינוי בתוך מסגרת קבוצתית, מה משמעותה של רשת קשרים והקשרים ואיך יחידים משפיעים זה על זה בתוך הרשת. שלב זה הוא גם סיומה של השנה ובו צריכים להגיע לידי סיכום של התהליכים האוטוביוגרפיים, האקטואליים ומיפוי מעגלי ההשתייכות.

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
<p>התמודדות עם שינוי</p> <p>גמישות מחשבתית</p> <p>ורגשית</p> <p>הובלת תהליכי שינוי</p> <p>יזמות</p>	<p>זיהוי ומיפוי נושאים</p> <p>הדרושים שינוי</p> <p>תכנון וארגון</p> <p>- בניית תכנית פעולה לשינוי</p>	<p>הכרות עם תפיסות שונות</p> <p>לגבי שינוי הכרות להתנגדויות לשינוי</p> <p>הכרות עם תהליכי הובלת שינוי אישי/ חברתי/ ארגוני</p>	<p>לזהות את השינוי כמרכיב מרכזי בחיינו, את הצורך להסתגל, לנהל וליצור תהליכי שינוי אישיים וחברתיים</p>	<p>שינוי</p> <p>סוגיות הקשורות להתמד ולשינוי בפעולותיהם של בני האדם מעסיקות במשך מאות שנים. נדמה כי כוחות גדולים פועלים ליצירת שינויים באופן מתמיד בכל המעגלים של חיינו, ובמקביל כוחות אחרים פועלים על מנת לשמר את הקיים ולמנוע מהשינוי להתממש. מערך הכוחות השואפים לשינוי מחד ולהתמד מאידך מתקיים הן ברמת הפרט, הן ברמה של מערכות אנושיות קטנות, כגון משפחה והן ברמה של ארגונים. במערכות אנושיות ובארגונים עשויים כוחות ההתמד והשינוי להתקיים שניהם בתוך הפרט ובמקביל הם יכולים להיות מיוצגים ע"י גורמים שונים במערכת או בארגון</p> <p>ואן ופול קיבצו כ - 20 תיאוריות המתייחסות לשינויים במערכות אנושיות וביולוגיות הם מצאו ארבע פרספקטיבות בסיסיות: 1. גישת מעגל החיים - עפ"י גישה זו ארגון עובר שלבים של לידה, התבגרות וצמיחה, בגרות, התבלות ומוות (למשל אדיג'ס, עפ"י גישה זו המוטיבציה לשינוי מצויה בארגון מעצם טבעו. הישות הארגונית כוללת בתוכה את הקוד של השינוי עוד בטרם זה מתרחש. 2. הגישה התאולוגית - עפ"י גישה זו הישות הארגונית מניעה את עצמה אל עבר מטרה מסוימת, לעבר המצב הסופי אליו היא שואפת. למרות שאין דרך אחת להגיע אל המטרה הסופית אזי קיימת מחויבות לעקרונות החשיבה והפעולה הרציונאליות בקטגוריה זו ניתן למצוא גישות של תכנון אסטרטגי והצבת מטרות</p> <p>3. הגישה הדיאלקטית - גישה זו תופסת את הארגון כפועל בעולם פלורליסטי בו קיימים מגוון של כוחות, אירועים וערכים אשר מתחרים, סותרים ומאזנים זה את זה. התמד יתקיים כאשר מושג איזון מסוים ושינוי יתרחש כאשר האיזון מופר. בגישה זו חייבות להתקיים לפחות התזה ואנטייתזה וזאת על מנת ליצור מערך כוחות.</p> <p>4. גישה אבולוציונית - גישה זו מתייחסת להישרדותם של ארגונים וקהילות של ארגונים. תהליך הבחירה של ארגונים נעשה עפ"י העיקרון של תחרות על משאבים. הסביבה בוחרת בארגונים המתאימים בצורה הטובה ביותר למשאבים הקיימים. שינויים מתרחשים פעמים רבות באופן מקרי. שינויים מוצלחים מבחינת התאמתם לסביבה שורדים ואחרים נכחדים. ניתן להפעיל את עקרונות הגישה גם לצורך הבנתם של תהליכים בתוך ארגון</p> <p>שינוי ארגוני להוביל שינוי / ג'ון קוטר הפסיכולוגיה של ההתנגדות לשינוי / שאול פוקס מודל לניהול שינוי בארגון / שוקי כץ</p>

כיתה י"א			מטרה	נושאים
הרגלים	מיומנויות	ידע		
תקשורת בינאישית מעורבות חברתית שיתוף פעולה מוגנות ניצול הזדמנויות	שימוש מושכל ברשתות החברתיות לצרכי התלמיד	רשתות חברתיות סוגי רשתות דרכי הפעולה בכל רשת	הכרות של התלמידים עם הרשתות החברתיות המקיפות אותם והדרך להשתמש בהן	<p>רשת חברתית</p> <p>"זוהי קבוצה של אנשים שמתקיים ביניהם קשר. רשתות חברתיות כוללות קבוצות של חברים, משפחות, מפלגות פוליטיות, איגודים מקצועיים וכדומה."</p> <p>הרשתות החברתיות מבוססות על תיאורית העולם הקטן שהגה הסוציולוג סטנלי מילגרם שטען כי בין אדם לאדם מפרידות שש דרגות של קשרים. כלומר לכל אחד יש מכר, שמכיר מישהו אחר, שמכיר מישהו שלישי וכדומה. רוב הרשתות מתפקדות כמועדון סגור אשר תהליך הכניסה נעשה בשיטת "חבר מביא חבר" כך נקודת ההתחלה של הרשת החברתית קבועה אך נקודת הסיום היא אינסופית. מבחינים בין שני סוגים של רשתות חברתיות: רשתות אופקיות - הכוללות מעגלי חיים מידיים, מוכרים המאופיינים בתקשורת רגשית, אינטימית הנחוות כאותנטיות וזורמת. רשתות אנכיות - הכוללות קשרים המצליחים לגשר בין אנשים ממעגלים חברתיים מובחנים. הרשתות האנכיות, מפורסמות בפוטנציאל שיש לקשרים הקיימים בהם לבנות גשרים ולפתח טווח רחב של הזדמנויות וקשרים נוספים. בתוך הקשרים האנכיים - יוצרי הגשרים - ישנם קשרים אופקיים שבהם יש שוויון סטטוס יחסי, אבל הקשרים החשובים יותר הם אלו שקושרים בין יחידים מעמדות סטטוס מובחנות, מרמות סמכות מובחנות.</p> <p>רשתות - קשרים וכישורים לעולם העבודה. מהי רשת חברתית?</p>

משחק זיכרון

על הרצפה מפוזרים כרטיסי זיכרון אשר על חלקם תמונות של אנשים וארגונים שחוללו שינוי ועל חלקם השינוי עצמו (לדוגמא: כרטיס עם תמונה של הרצל - כרטיס עם תמונה של דגל ישראל).

על התלמידים למצוא את הקשר שבין זוגות הזיכרון, ועל כל קבוצה להשיג כמה שיותר זוגות מתאימים.

לאחר שהתלמידים מצאו את כל הזוגות, נשארים מספר כרטיסים בודדים בהם תמונות של מעשים שלכאורה נראים כדברים בסיסיים אך הם מייצגים שינוי של האינדיבידואל. דוגמא: (לשים בקבוק במיכל מחזור) דיון-

שאלות לדיון:

האם היה לכם קל לגלות את הקשר שבין זוגות הכרטיסים?

מאיזה שינוי הכי התרשמתם?

האם לדעתכם קשה לחולל שינוי?

מה לדעתכם הקושי בעשיית שינוי?

האם לדעתכם אתם מסוגלים לחולל שינוי בעצמכם?
איזה שינוי מהשינויים שבכרטיסים הייתם יכולים לבצע?
אילו כרטיסים נראים לכם כלא קשורים למשחק?)
דרך שאלות הדיון נגיע עם התלמידים למסקנות הרבות שמגיעות ממשחק הזיכרון:
שינויים גדולים מול קטנים
שינויים של קבוצה ושל יחיד
כל אחד בעצם יכול להשפיע על המעגלים שלו - התלמיד הקטן, שיהיה בעל משמעת עצמית ואחריות, יכול להשפיע על משפחתו וחבריו,
ובכך לחולל שינוי, גם חברתי וגם גדול.
אנשים שחוללו שינוי (למשחק הזיכרון):
הרצל-דגל ישראל
גולן שירצקי - יזם שביתת תלמידים כמחאה לדוח דברת
הבילויים - הקימו את גדרה
סניף גדרה-ניקיון חורשת הרצלד
יצחק רבין - חתימת הסכם שלום עם ירדן
מנחם בגין - חתימת הסכם שלום עם מצרים
אל גור - קמפיין שמעלה את המודעות על התחממות כדור הארץ
צ'ה גווארה - מנהיג המהפכה הקובנית
כריסטופר קולומבוס - גילוי אמריקה
תנועת הנוער המכבי הצעיר - קיום עפיפוניאדה למען השבויים
נערים מתנדבי מד"א - הצלת חיים
הרגלים יומיומיים (למשחק הזיכרון):
נתינת ברכה לחברה טובה.
הרמת לכלוך מהרצפה.
סידור החדר.
השלכת בקבוק פלסטיק או זכוכית למיכל מחזור.
לעזור לאימא לערוך קניות בסופר.

סולמות ונחשים

סולם זה משהו שמחזק אותך בתוך העשייה, מה נותן כוח באקטיביות, ונחש זה מה שמוריד אותך למשל בזבוז זמן. לשלב קטעי מידע על מאבקים ששינו משהו.

"את העולם לא יצילו תודעות ישנות שמלוות בתוכניות חדשות. את העולם יצילו, רק תודעות חדשות

— בלי תכניות." סיפורו של B, דניאל קווין

[תעשה טוב - יהיה טוב.](#)

פופקורן וסרט -

רואים את הסרטון יוצרים שינוי: <https://www.youtube.com/watch?v=HcchYspEsJU@feature=c4:overview@list=UUjWUBG5cGRIGXqFb-Df1fCnQ>

ניתן גם:

חזון חדש לעיר דטרויט:

https://www.ted.com/talks/toni_griffin_a_new_vision_for_rebuilding_detroit/transcript?language=he

שומעים את החירשים רואים את האחר

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4413923,00.html>

מהדקי נייר: <https://www.youtube.com/watch?v=8gJ3!SENA6E>

שינוי תרבות ניקיון השירותים בבית הספר

*תוכלו למצוא הרבה פעילויות בחוברת [עושים שינוי](#) שהוכן ע"י רות סולברג לוטנברג ועינה שכטמן.

רשת חברתית

תפתחו עמוד פייסבוק לקבוצה.

תנו משימה למשתתפים לצאת לטיול בית ספרי עם מצלמה בכדי לצלם דברים שמפריעים להם.

תעלו את התמונות לפייסבוק והעירו הערות ותעשו "לייקים" לנושאים שיש לכם דעות ומחשבות לגביהם.

בחרו את הנושא שמעורר הכי הרבה תגובות ותתחילו לרדת לעומק הבעיה, לפרט מי האנשים שהבעיה נוגעת להם, מה הגורמים לבעיה ואיך ניתן לגשת לפתרונה.

מפת מעגלי השתייכות

הכינו עם התלמידים את מפת מעגלי ההשתייכות האישית

למי אנחנו משתייכים?

יש הרואים בחברה האנושית חברה הבנויה ממעגלי שייכות שונים: אני, משפחה, קהילה, מדינה, עם, עולם וכד'..

[שייכות והשפעה: מעגלי ההשתייכות עיר, מדינה, עולם יגיעו רק ב"ב.](#)

כתיבה נרטיבית מעגלי השתייכות:

- לאיזה מעגל אני מרגיש שייך? למה?
- מה הקשר בין המעגלים השונים לביני?
- באילו מקרים נוצר קשר בין שייכות להשפעה?
- מהו קשר ההשפעה שיש בין המעגלים השונים?
- לאיזה מעגל יש השפעה הכי גדולה עליי ועל שאר המעגלים?
- על איזה מעגל אתם משפיעים היום?
- על איזה מעגל הייתם רוצים להשפיע בעתיד?
- איזה קשרים יש בין המעגלים? אילו מתחים יש בין המעגלים?
- איך ניתן להגיע לעמדות של השפעה?
- האם נראה לכם חשוב להגיע לעמדה כזו?

ביבליוגרפיה מקוונת - חונכות

1. אורן, ד. (2010). מתבגרים ושינוי עמדות. פסיכולוג קליני. <https://www.drororen.com/?item=70§ion=37>
2. איגל, כ. (2006). סקירה תיאורטית שיתוף פעולה https://www.tlv.edu.gov.il/sites/avivcenter/SchoolDocs/%D7%93%D7%A8%27_%D7%9B%D7%A8%D7%9E%D7%9C%D7%94_%D7%90%D7%99%D7%92%D7%A1%D7%A7%D7%99%D7%A8%D7%94_%D7%AA%D7%99%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%98%D7%99%D7%AA.doc%7C
3. אלמוג, ר. (2015). **על הקשר בין סגנונות אהבה ובין חוכמה**. ב"ח שניידר <http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/78C0EC30--653D--4994--8C67-EA1CCF1371A6/131791/ahavaandwisdom.pdf>
4. אלרון, א., שפר, ג. (עורכים) (2015). **השירות הצבאי בישראל אתגרים חלופות ומשמעות**. האוניברסיטה העברית. <http://www.inss.gov.il/he/wp-content/uploads/sites/2/systemfiles/memo148271382385.pdf>
5. אמיתי, מ. (2010). **ניהול אפקטיבי של קונפליקטים**. טילברנט <http://www.silvernet.co.il/hebrew/Article.aspx?Item=792&Section=772>
6. בן דוד, י. (עורכת) (2016). **ייעוץ בירת קונפליקט ומאבק**. שתיל <https://www.shatil.org.il/download/file/fid/10345>
7. בוניס אדר, מ. (2007). **משפחות בראייה סוציולוגית ואנתרופולוגית**. האוניברסיטה הפתוחה <https://books.google.co.il/books?id=3zPtjcbtvTwC&pg=PA46&lpg=PA46&dq=%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%97%D7%94+%D7%A8%D7%99%D7%A5&source=bl&ots=VnpxAZaAQ&sig=QWxonl9eSXdsnBt1BvluWlwr15o&hl=iw&sa=X&ved=0ahUKEwiFvbarutLZAhWOYVAKHR9ScZEq6AEIbjAJ#v=onepage&q=%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%97%D7%94%20%D7%A8%D7%99%D7%A5&ref=fbse>
8. בר, ג., דורון, י. (2007). **המאה של הזוגיות**. מאמרים רשת הפצה של מאמרים מקצועיים <https://www.articles.co.il/article/7031/%D7%94%D7%9E%D7%90%D7%94%20%D7%A9%D7%9C%20%D7%94%D7%96%D7%95%D7%92%D7%99%D7%95%D7%AA>
9. ברעלי, ג. (2000). **זהות ומעגלי הזדות**. בר אילן <http://pluto.huji.ac.il/~barelli/identificationCircles.pdf>
10. בשיר, ב., בן פורת, ג., יונה י. (2016). **מדיניות ציבורית ורב תרבותיות**. מכון ון ליר, הקיבוץ המאוחד <http://www.kotar.co.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=103968028#1.3489.6.default>
11. ברמן, א., ברגר, מ., גוטמן, ד. (2000). **החלוקה לאנחנו והם כסטרוקטורה חברתית**. בתוך מקבץ: כתב עת ישראלי להנחיה טיפול, כרך 5 (1) 7-27. http://www.jstor.org/stable/23488798?seq=1#page_scan_tab_contents
12. גולד, מ., ביאלר, מ., שי, ש., קסטנבנד, ר. (1999). **שינוי עמדות והגברת המעורבות החברתית בקרב תלמידי תיכון**. אוניברסיטת תל אביב. <http://www.molsa.gov.il/CommunityInfo/Magazine/Documents/8-1-1987.GOLAN.pdf>
13. גופמן, א. (1983). **סטיגמה**. הוצאת רשפים
14. גליבטר א. (2013). **זהות אישית וזהות חברתית**. אזרחות - זהות ושייכות <http://identity.blogspot.co.il-http://citizenship>
15. גניחובסקי, מ. (2011). **הברות וזוגיות**. שפ"י משרד החינוך <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shefi/Hitpatchut/Zugiut/ChaverutZugiyot.htm>
16. דור, ח. פ. (2011). **קבוצה ודינמיקה קבוצתית בראי הפסיכולוגיה החינוכית**. אתר פסיכולוגיה עברית <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2574>
17. הכט, י., רם, א. (2008). **הדיאלוג בחינוך הדמוקרטי - מהעצמה אישית לאקטיביזם חברתי**. בתוך: דיאלוגים מעצימים בחינוך ההומניסטי בעריכת נמרוד אלוני. הוצאת הקיבוץ המאוחד http://www.democratics.org.il/image/users/125189/ftp/my_files/hinuch%20demokraty/dialog/%D7%94%D7%93%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%95%D7%92%20%D7%91%D7%97%D7%99%D7%A0%D7%95%D7%9A%20%D7%94%D7%93%D7%9E%D7%95%D7%A7%D7%A8%D7%98%D7%99.doc?id=8754738
18. הרפז, ד., גנץ, נ. (2016). **איך מביעים דעה?** רשת אורט http://clickit3.ort.org.il/Apps/Public/GetFile.aspx?inline=yes&f=Files/7cbb8f2bfbf1_4a9a_853e---d8b60c76a3d0/424d3983-e115-451d-8341

e33c-4ea7-985f-2509e9059aee/1EC97BB9-8E80-4624-8EE2-9A3C7050C880.pdf?fn=%D7%94%D7%91%D7%A2%D7%AA%20-88512ac4f49b1/4dd7d3f0
%D7%93%D7%A2%D7%94%20%D7%90%D7%99%D7%A9%D7%99%D7%AA%20%D7%95%D7%9B%D7%AA%D7%99%D7%91%D7%AA%20
e33c-4ea7-985f-2509e9059aee/1EC97BB9-8E80-4624-8EE2-%D7%9E%D7%A1%D7%A7%D7%A0%D7%942.pdf?fb1-4a9a-853e-88512ac4f49b1/4dd7d3f0
9A3C7050C880.pdf?fn=%D7%94%D7%91%D7%A2%D7%AA%20%D7%93%D7%A2%D7%94%20%D7%90%D7%99%D7%A9%D7%99%D7%AA%20%D7%95%
D7%9B%D7%AA%D7%99%D7%91%D7%AA%20%D7%9E%D7%A1%D7%A7%D7%A0%D7%942.pdf

19. חמו לוטם, מ. (2012). **להוביל שינוי - ג'ון קוטר**.

D7%92%D7%95%-D7%9C%D7%A9%D7%99%D7%A0%D7%95%D7%99%-hemmo.co.il/%D7%9C%D7%94%D7%95%D7%91%D7%99%D7%9C-http://www.dr
/D7%A7%D7%95%D7%98%D7%A8%-%D7%9F

20. יערי, מ., בוסטין, ע. (2014). **"אני ואתה נשנה את העולם" אקטיביסטים, ארגונים לשינוי חברתי והמשק ביניהם**. שתיל
https://www.shatil.org.il/sites/default/files/%D7%90%D7%A0%D7%99%20%D7%95%D7%90%D7%AA%D7%94%20%D7%9E%D7%90%D7%9E%D7%A8%20
%D7%90%D7%A7%D7%93%D7%9E%D7%90%D7%A1%D7%99%20%D7%A1%D7%95%D7%A4%D7%99.pdf

21. כהן א., פרידמן, ד. (2002). **פסיכולוגיה חברתית: עמדות - הגדרות ומאפיינים**. הסיפרייה הוירטואלית של מט"ח
http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=13595

22. כספי, ד. (2001). **תמונות בראש-דעת קהל ודמוקרטיה**. האוניברסיטה הפתוחה.
http://www.amalnet.k12.il/sites/commun/library/afalot/2007050.doc

23. כפיר, א. (2016). **מקונפליקט ל"נונפליקט" - גישה הוליסטית ואפקטיבית לניהול קונפליקטים**. כתב העת של איפ"א.
http://www.ippa.org.il/uploadimages/ippaj/conflict.pdf

24. כץ, מ. (2017). **ניהול קונפליקטים**. יעוץ ופיתוח ארגוני
http://www.shomron.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/5(6).pdf

25. לוי, י. (2014). **צה"ל בין סולידריות לקונפליקט - "צבא העם" נגד גיוס החובה**. האוניברסיטה הפתוחה.
https://www.openu.ac.il/lists/mediaserver_documents/policy/maamar-28.pdf

26. ליון, א. **"השלישי האנליטי" והאפשרות לדיאגנוז: התיאוריה של תומס אוגדן ותרומתה להבנת תהליכים בקבוצות קונפליקט'**. 'מקבץ', כתב העת של העמותה הישראלית
להנחיה ולטיפול קבוצתי
http://www.igroups.co.il/doc/rubi.doc

27. לם, צ. (2000). **חינוך פוליטי וחינוך אידיאולוגי**. בתוך: לחץ והתנגדות בחינוך, מאמרים ושיחות, עורך: יורם הרפז. ספריית פועלים.
paper.pdf-archiv.org/articles/ten-http://zvilamm

28. מלמד, ג. (2005). **השפעת תכונות האישיות על דרך ניהול קונפליקט**.
http://www.haskama.co.il/mediation/document/personality.pdf

29. סאמי, מ. (2014). **בדרך אל העתיד - משתנים בדרך לבחירת קריירה אצל צעירים ערבים**. קרן גנדיר
D7%9E%D7%A9%-D7%94%D7%A2%D7%AA%D7%99%D7%93%-D7%90%D7%9C%-http://www.gandyr.com/2014/05/%D7%91%D7%93%D7%A8%D7%9A
D7%A7%D7%A8%D7%99%-D7%9C%D7%91%D7%97%D7%99%D7%A8%D7%AA%-D7%91%D7%93%D7%A8%D7%9A%-D7%AA%D7%A0%D7%99%D7%9D
/D7%99%D7%A8

30. סובל לוטנברג, ר., שכתמן, ע. (2-15). **יוצרים שינוי, איך עושים את זה**. רוח טובה ומלאכי יום הולדת
.it.pdf-do-to-angels.org/images/forms/how-https://www.birthday

31. סרוף, א., קופר, ר., דאהרט, ג. (1998). **התפתחות הילד - טבעה ומהלכה**. האוניברסיטה הפתוחה
https://psicho567.files.wordpress.com/2010/04/chapter14.doc

32. פיורשטיין, מ. (2016). **מדברים אקטואליה - אוריינות תקשורת**. אורנים המכללה האקדמית. מופ"ת
http://www.mofet.macam.ac.il/mylibrary/books/Documents/1011.pdf

32. פוקס, ה. (2017). **השכלה ותעסוקה בקרב צעירים ערבים**. מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.
content/files_mf/arabisraeliinhighereducationheb.pdf-http://taubcenter.org.il/wp

33. פוקס, ש. (1998). **הפסיכולוגיה של ההתנגדות לשינוי**. הוצאת אוניברסיטת בר אילן
http://www.kotarr.com.il/KotarrApp/Viewer.aspx?BookID=95940980#1.0.6.default

34. פישר כספי, מ., נוימן נגרובר, ג. (2010). **"וגר זאב עם כבש" - האמנם גם אצלנו?** אתר פסיכולוגיה עברית.
https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2532

35. פישר, ס., עבדי, א., לודין ג', סמית, ר., ויליאמס, ס. (2014). **עבודים עם קונפליקטים**. שתיל
https://www.shatil.org.il/node/28633

36. פלד, ת. (2013). **שיתוף פעולה ויצירה בשיתוף לערכים ארגוניים**. <http://www.peledconsulting.com/Co-Innovation.html>
37. פרוכטר, נ., ויינברג, י. (2013). **צבא אמת או חובה? נייר עמדה**. <https://www.idf.il/%D7%A6%D7%94%D7%9C/%D7%99%D7%A6%D7%94%D7%9C-%D7%95%D7%99%D7%99%D7%99%D7%97%D7%95%D7%93-%D7%95%D7%A2%D7%95%D7%93>
38. צינמון, ר.ג., ריץ, י. (2012). **מאפייניה של החקירה בשלב הבגרות הצעירה - המקרה של צעירים ישראלים**. קרן גנדיר <http://www.gandyr.com/wp-content/uploads/2013/11/%D7%A4%D7%99%D7%A0%D7%99-%D7%A1%D7%92%D7%A8%D7%95%D7%AA%D7%A6%D7%99%D7%A%-D7%92%D7%9C%D7%99-%D7%A6%D7%A2%D7%99%D7%A8%D7%94-%D7%91%D7%91%D7%92%D7%A8%D7%95%D7%AA%D7%9E%D7%95%D7%9F.pdf>
39. קולין א. (2011). **מוסד המשפחה**. סוציולוגיה - משפחה <http://beta.gaming.de/et/drj3w/SCHOOL/%D7%A1%D7%95%D7%A6%D7%99%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%92%D7%99%D7%94/%D7%A1%D7%95%D7%A6%D7%99%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%92%D7%99%D7%94%D7%A9%D7%A4%D7%97%D7%94.pdf>
40. קוסטה א., גרמסטון גר. (1999). **אימון קוגניטיבי**. ברנקו וייס <http://brancoweiss.org.il/blog/article/%D7%90%D7%99%D7%9E%D7%95%D7%9F/%D7%99-2>
41. קלאוס, פ. (2011). **אמנות השיווק העצמי**. אופוס
42. קפלן א., פלום ח. **אקספלורציה כמקד להוראה ולמידה במאה ה-21**. המחלקה לחינוך אוניברסיטת בן גוריון http://old.mofet.macam.ac.il/iun_present.pdf_archive/explorer
43. שטיין, נ. (2014). **שליבים בהתפתחות מינית נורמטיבית בקרב ילדים ונוער**. משרד החינוך http://meyda.education.gov.il/files/shefi/miniutumeniatpgia/shlavim_behitpathut_normativit.pdf
44. שפירא, י. בן אליעזר, א. (1988). **יסודות הסוציולוגיה**. עם עובד <http://cafe.themarker.com/post/2859593>
45. רווח, נ. (2017). **מיונים לתפקיד בצה"ל**. <http://img2.timg.co.il/CommunaFiles/21672315.doc>
46. תירוש א. **אקספלורציה של זהות - על תפקידו של המורה בעידן הפוסט מודרני** - יישום גישת האקספלורציה בכפר הירוק http://www.psychometry.co.il/idf/sorting_methods.php
47. **אימון קוגניטיבי - ברנקו וייס** <http://clickit3.ort.org.il/APPS/Public/GetFile.aspx?inline=yes&f=Files/ba3c28fc-8c3e-46d9b522-5e0ccbf37ff7.docx-bb2c-5b6a549a6a27/a98cfd6b-5efd-4b70-d4a6-458f-e6a1c1d4>
48. **אישיות - פרויקט המדגם** <http://www.midgam.com/thesis.asp?id=292>
49. **אקטואליה בכיתה** - יחידת השכלה כללית לבגרות, המטה לחינוך אזרחי http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/Mate/HaskalaKlalitActualiaHeb.docx
50. **השירות הלאומי אזרחי בישראל** - סקירה וניתוח מרכז המחקר של הכנסת <http://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/systemfiles/memo148271382385.pdf>
51. **זהות תרבותית** - סקירה תיאורטית <https://education.biu.ac.il/files/education/shared/hemiheb.pdf>
52. **"טיפ ברגע": מתודות לניהול דיון אזרחי** - אתר "תמיד אזרחות": <http://teachers.cet.ac.il/ShowItem.aspx?ItemID=9d9829c6-415e-4645-9f1f-8a767cb1edcb&lang=HEB>
53. **חזקות, מה זה? איכה** - מכון גאלופ https://www.slideshare.net/Ayeka_SMA/ss-4007926
54. **יחסים בין קבוצות** - פרזנטציה בריבוע <http://presentation.cet.ac.il/ShowItem.aspx?ItemID=3829d278-51dd-430c-9a08-909f49d3f441&lang=HEB>
55. **יעוד וייחוד צה"ל** - במחנה

<https://www.idf.il/%D7%A6%D7%94%D7%9C/%D7%99%D7%A6%D7%94%D7%9C-%D7%95%D7%99%D7%99%D7%97%D7%95%D7%93-%D7%99%D7%A2%D7%95%D7%93>
56. מוטיבציה של בני נוער לגיוס בצה"ל - מרכז מחקר ומידע של הכנסת
<https://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m00132.pdf>

57. מט"ב - אתר בנושאי גיוס
<https://www.mitgaisim.idf.il/%D7%A6%D7%99%D7%A8-%D7%A6%D7%99%D7%A8-%D7%91%D7%95%D7%AA/%D7%9B%D7%AA%D7%91%D7%95%D7%AA/%D7%9B%D7%AA%D7%91%D7%95%D7%AA%D7%94%D7%A4%D7%9E%D7%AA%D7%A7%D7%93%D7%9D/%D7%9B%D7%9C-%94%D7%96%D7%9E%D7%9F/%D7%9E%D7%99%D7%95%D7%9F/#/D7%9E%D7%99%D7%95%D7%9F-%D7%9E%D7%95%D7%A2%D7%93%D7%99%D7%A2%D7%9C-%A8%D7%98%D7%99%D7%9D>

58. משמעות קבוצת הגיל בגיל ההתבגרות - תכנית ליבה, **כישורי חיים**
<http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/7A3B0D47-83D4-4CB7-E20B14F7BC2F/82944/mashmaoutkvutzathagil.pdf-B335>

59. משפחה - סקירה תיאורית
<https://www.google.co.il/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKewiT25i2r--7YAhVBL1AKHcNcBwIQFghVMAG&url=https%3Fwest-1.amazonaws.com%2Fschooly%2Fhashmonaim%2Fhashmonaim%2Flee%2F25D7%259E%25D7%25A9%25D7%25A4%25D7%2597%-eu-3A%2F2F532520%25D7%2591%25D7%259E%25D7%25A2%25D7%2592%25D7%259C%25D7%2599%25D7%2594%25D7%2597%25D7%2591%25D7%2594.doc&usq=AovVaw11tZ2Vl3aiyKkU7YSfcrN>

60. סביבה מקדמת שייכות בארגונים. גאיה פיתוח ארגוני
<http://www.gaya.com/wp-content/uploads/2016/03/%D7%A1%D7%91%D7%99%D7%91%D7%94-%D7%91%D7%90%D7%A8%D7%92%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%9D.pdf-%A9%D7%99%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%AA>

61. סטיגמה - סיכום מאמר אריך גופמן
<http://www.textologia.net/?p=16519>

62. שאלון מזהה החוזקות - חוזקות פיתוח ארגונים ואנשים
http://hozkot.com/Editor/assets/identifies_strengths_test_guidelines.pdf

63. שאלון מיפוי סגנונות בניהול מו"מ ובהתמודדות עם קונפליקטים - נגו-פרו
http://www.negopro.biz/image/users/66127/ftp/my_files/Pictures/%D7%A9%D7%90%D7%9C%D7%95%D7%9F%20%D7%9E%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%99%20%D7%A1%D7%92%D7%A0%D7%95%D7%A0%D7%95%D7%AA%20%D7%91%D7%A0%D7%99%D7%94%-%D7%95%D7%9C%20%D7%9E%D7%95%D7%9E.pdf

64. שינוי ארגוני
<http://www.realtutoring.com/MaCounseling/InaFuksChange.pdf>

65. ראיון אישי - אתר להיות 1
http://www.lihiyot1.co.il/home/articles/job_articles-preparation-interview

66. ראיון אישי - סדרת סרטונים של בר אילן, בית הספר לייעוץ וחינוך
<https://www.youtube.com/watch?v=5znyPKo1cIY>

67. רשתות - קשרים וכישורים לעולם העבודה (2010), גוינט אשלים, הבנק הבינלאומי
http://www.matnasim.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/reshatot-2.pdf

68. Ryan O'Connell M. (2013). The Circle of Conflict. viaconflict.
<https://viaconflict.wordpress.com/2013/03/15/the-conflict-of-circle>

69. Smith, Mark K. (2008). 'What is a group?', the encyclopaedia of informal education
<http://www.kibbutz.org.il/he/sh/sh-group-E2%80%98what-k-mark-smith-D7%A7%D7%91%D7%95%D7%A6%D7%94-%article/%D7%9E%D7%94%D7%99>

.....

חוברת מלווה חונכות כיתה י"א

מדריך זה הוא אחד מסדרת מדריכי רשת לבתי ספר שפועלים במודל התחל"ה (התמחות, חונכות, למידה) המבוסס על מודל Big Picture Learning שפותח ברשת בתי ספר בארצות הברית. המודל פועל במטרה לקדם שוויון הזדמנויות בחברה ולבנות גשר בין ההשכלה הפורמלית הנרכשת בבית הספר, לבין המיומנויות וההרגלים הנדרשים להשתלב בסביבות העבודה המשתנות והחדשניות של המאה ה-21. מטרת אלה מושגות באמצעות פריצת חומות בית הספר והפיכת המרחב העירוני-קהילתי-עיסקי לחלק בלתי נפרד ממרחבי הלמידה שפתוחים עבור התלמיד.

המודל הינו מודל בית ספרי תרבותי שלם ובמסגרתו פועלת מגמה לבגרות תחת קורת הגג של משרד החינוך. המודל מפותח ומלווה בשותפות של ג'וינט אשלים והמכון לחינוך דמוקרטי. החוברות מהוות חלק מתוכנית ההכשרה והליווי של המודל, הן מחברות לרציונל של התוכנית, פורשות את עיקרי השפה הבית ספרית במודל ונותנות כלים מעשיים לבעלי התפקידים השונים בבתי הספר.